

Brussels, 23 September 2016

10397/15

Interinstitutional File:
2011/0438 (COD)

JUR 428
MAP 12
MI 428
CODEC 960

LEGISLATIVE ACTS AND OTHER INSTRUMENTS: CORRIGENDUM/RECTIFICATIF

Subject: Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC (OJ L 94, 28.3.2014, p. 65)

LANGUAGE concerned: **HR**

PROCEDURE APPLICABLE according to the Council Statement of 1975.

(The procedures are explained in Council document 5980/07 JUR 49, available in the official languages, together with a translation of the structure of this cover page.)

— Procedure 2(b) (obvious errors in one language version)

This text has also been transmitted to the European Parliament.

TIME LIMIT for the observations by the Member States: 8 days

Any observations regarding this corrigendum should be notified to the Legal Service (DQL Rectificatifs): secretariat.jl-rectificatifs@consilium.europa.eu

ISPRAVAK

**Direktive 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014.
o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ**

(Službeni list Europske unije L 94 od 28. ožujka 2014.)

1. Uvodne izjave, sadržaj i članci Direktive 2014/24/EU glase kako slijedi:

- „(1) Dodjela ugovora o javnoj nabavi od strane ili u ime nadležnih tijela država članica mora biti u skladu s načelima Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), pogotovo s načelom slobodnog kretanja robe, slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga, kao i s načelima koja iz toga proizlaze, poput načela jednakog postupanja, zabrane diskriminacije, međusobnog priznavanja, proporcionalnosti i transparentnosti. Međutim, u slučaju ugovora o javnoj nabavi iznad određene vrijednosti, trebalo bi sastaviti odredbe za koordinaciju postupaka nacionalne nabave kako bi se osiguralo da ta načela ostvaruju praktični učinak te da se pri javnoj nabavi potiče tržišno natjecanje.

- (2) Javna nabava od ključne je važnosti u Strategiji Europa 2020., utvrđenoj u Komunikaciji Komisije od 3. ožujka 2010. naslovljenoj „Europa 2020., strategija za pametan, održiv i uključiv rast” („strategija Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast”) jer se radi o jednom od instrumenata utemeljenih na tržištu koji se koriste za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta, a kojima se osigurava najučinkovitije korištenje javnih sredstava. U tu svrhu pravila o javnoj nabavi donesena na temelju Direktive 2004/17/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹ te Direktive 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ² trebala bi se revidirati i unaprijediti kako bi se povećala djelotvornost javne potrošnje, a pogotovo kako bi se olakšalo sudjelovanje malih i srednjih poduzeća (MSP) u javnoj nabavi te kako bi se dobavljačima omogućilo da bolje iskoriste javnu nabavu pri postizanju zajedničkih društvenih ciljeva. Također postoji potreba za pojašnjenjem temeljnih pojmova i koncepata kako bi se osigurala pravna sigurnost i uzeli u obzir određeni aspekti povezane, dobro utvrđene sudske prakse Suda Europske unije.
- (3) U provođenju ove Direktive trebalo bi uzeti u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom ³, osobito u vezi s izborom komunikacijskih sredstava, tehničkih specifikacija, kriterija za dodjelu i uvjetima izvršenja ugovora.

---

¹ Direktiva 2004/17/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka nabave subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga (SL L 134, 30.4.2004., str. 1.).

² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2004/18/EZ od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi robe te ugovora o javnim uslugama (SL L 134, 30.4.2004., str. 114.).

³ Odobreno Odlukom Vijeća 2010/48/EZ od 26. studenoga 2009. o sklapanju, u ime Europske zajednice, Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (SL L 23, 27.1.2010., str. 35.).

- (4) Rastuća raznolikost oblika javnog djelovanja zahtijeva jasnije određivanje pojma same nabave; to pojašnjenje samo po sebi međutim ne bi trebalo proširiti područje primjene ove Direktive u usporedbi s područjem primjene Direktive 2004/18/EZ. Pravila Unije o javnoj nabavi ne obuhvaćaju sve oblike trošenja javnih sredstava, već samo one koji su namijenjeni za stjecanje radova, robe ili usluga koji se uzimaju u obzir u okviru ugovora o javnoj nabavi. Trebalo bi razjasniti da bi takva stjecanja radova, robe ili usluga trebali biti podložni ovoj Direktivi, neovisno o tome provode li se kupnjom, putem leasinga ili drugih ugovornih oblika.

Pojam stjecanja trebao bi se tumačiti u širem okviru u smislu postizanja koristi iz dotičnih radova, robe ili usluga, što ne podrazumijeva nužno prijenos vlasništva javnim naručiteljima. Nadalje, samo financiranje djelatnosti, posebno dodjelom bespovratnih sredstava, koje je često povezano s obvezom vraćanja dodijeljenih sredstava ako ta sredstva nisu korištena u svrhe kojima su namijenjena, uobičajeno nije obuhvaćeno područjem primjene pravila o javnoj nabavi. Slično tome, slučajevi u kojima su svi subjekti koji ispunjavaju određene uvjete ovlašteni za izvršavanje određenog zadatka, bez mogućnosti odabira, poput odabira potrošača i sustava vaučera za usluge, ne bi se trebali tumačiti kao nabava, već kao jednostavni sustavi autorizacije (na primjer dozvole za lijekove ili zdravstvene usluge).

(5) Trebalo bi ponoviti kako ništa u ovoj Direktivi ne obvezuje države članice da dodjeljuju ugovore ili eksternaliziraju usluge koje same žele pružati ili ih organizirati na načine koji ne podrazumijevaju sklapanje ugovora o javnoj nabavi u smislu ove Direktive. Pružanje usluga na temelju zakona, propisa ili ugovora o radu ne bi trebalo biti obuhvaćeno. U nekim državama članicama, to može, na primjer, biti slučaj određenih administrativnih ili državnih usluga poput izvršnih i zakonodavnih usluga ili pružanje određenih usluga zajednici, poput usluga vanjskih poslova ili pravosudnih usluga ili usluga obveznog socijalnog osiguranja.

(6) Također je prikladno ponoviti da ova Direktiva ne bi trebala utjecati na zakonodavstvo država članica vezano uz socijalno osiguranje. Ne bi trebala ni obuhvaćati pitanje liberalizacije usluga od općeg gospodarskog interesa, ograničenih na javne ili privatne subjekte, ili pitanje privatizacije javnih subjekata koji pružaju usluge.

Također bi trebalo ponoviti da države članice imaju slobodu pri organizaciji pružanja obveznih društvenih usluga ili drugih usluga poput poštanskih usluga, bez obzira radi li se o uslugama od općeg gospodarskog interesa, negospodarskim uslugama od općeg interesa ili njihovoj kombinaciji. Prikladno je pojasniti da negospodarske usluge od općeg interesa ne bi trebale obuhvaćene područjem primjene ove Direktive.

(7) Konačno, trebalo bi ponoviti da ova Direktiva ne dovodi u pitanje slobodu nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela da određuju, u skladu s pravom Unije, usluge od općeg gospodarskog interesa, njihov opseg i značajke usluge koju je potrebno pružiti, uključujući sve uvjete koji se odnose na kvalitetu usluge, kako bi pridonijeli ciljevima svoje javne politike. Ova Direktiva također ne bi trebala dovoditi u pitanje ovlast nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela u pružanju, naručivanju i financiranju usluga od općeg gospodarskog interesa u skladu s člankom 14. UFEU-a i Protokola br. 26 o uslugama od općeg interesa priloženog TFEU-u i Ugovoru o Europskoj uniji (TEU). Dodatno, ova se Direktiva ne bavi uslugama financiranja općeg gospodarskog interesa ni sustavima potpore koju dodjeljuju države članice, osobito na socijalnom polju, u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju.

- (8) Ugovor bi se trebao smatrati ugovorom o javnoj nabavi radova samo ako njegov sadržaj izričito obuhvaća obavljanje djelatnosti navedenih u Prilogu II., čak ako ugovor obuhvaća pružanje drugih usluga nužnih za obavljanje gore spomenutih aktivnosti. Ugovori o javnoj nabavi usluga, posebno u sferi usluga upravljanja imovinom, mogu, u određenim okolnostima, uključivati radove. Međutim, ako su takvi radovi sporedni glavnom predmetu ugovora i njegova su moguća posljedica ili dopuna, činjenica da su takvi radovi uključeni u ugovor ne opravdava kvalifikaciju ugovora o javnoj nabavi usluga kao ugovora o javnoj nabavi radova.

Međutim, s obzirom na raznolikost ugovora o javnoj nabavi radova, javni naručitelji trebali bi biti u mogućnosti predvidjeti odredbu da se ugovori za projektiranje i izvođenje radova dodjeljuju ili odvojeno ili zajedno. Ova Direktiva nema namjeru propisivati zajedničko ili odvojeno dodjeljivanje ugovora.

- (9) Pri realizaciji posla u skladu sa zahtjevima koje je odredio javni naručitelj podrazumijeva se da je javni naručitelj poduzeo mjere za određivanje vrste posla ili da je barem imao odlučnu ulogu u njegovu osmišljavanju. Bez obzira realizira li ugovaratelj sve ili samo dio radova svojim vlastitim sredstvima ili osigurava njihovu realizaciju drugim sredstvima, to ne bi trebalo promijeniti klasifikaciju ugovora kao ugovora o radovima, sve dok ugovaratelj preuzima izravnu ili neizravnu obvezu koja je pravno provediva kao osiguranje da će radovi biti realizirani.
- (10) Pojam „javni naručitelji” te posebno pojam „javnopravna tijela” više su puta razmatrani u okviru sudske prakse Suda Europske unije. Kako bi se pojasnilo da se područje primjene ove Direktive *ratione personae* ne bi trebalo mijenjati, prikladno je zadržati definiciju na kojoj se temelji Sud te uvrstiti određeni broj pojašnjenja dobivenih sudskom praksom kao ključni čimbenik za razumijevanje samih definicija bez namjere mijenjanja značenja koncepata u skladu s objašnjenjem sudske prakse. U tu svrhu trebalo bi pojasniti da se tijelo koje posluje pod uobičajenim tržišnim uvjetima, čija je namjera ostvarenje prihoda te koje snosi gubitke koji proizlaze iz njegove djelatnosti ne bi trebalo smatrati „tijelom koje se uređuje javnim pravom” jer se za potrebe u općem interesu, koje su za njega određene ili koje treba ispuniti, može smatrati da su industrijske ili trgovačke naravi.

Slično tome, uvjet vezan uz podrijetlo financiranja dotičnog tijela također je preispitan u sudskoj praksi u sklopu koje je pojašnjeno, između ostalog, da financiranje „većim dijelom” podrazumijeva više od polovice te da takvo financiranje može obuhvaćati plaćanja od strane korisnika koja se primjenjuju, izračunavaju i prikupljaju u skladu s propisima javnog prava.

- (11) U slučaju mješovitih ugovora primjenjiva pravila trebala bi biti utvrđena s obzirom na glavni predmet ugovora ako se različiti dijelovi koji čine ugovor objektivno ne mogu razdijeliti. Stoga bi trebalo pojasniti način na koji bi javni naručitelji trebali utvrditi mogu li se različiti dijelovi razdijeliti ili ne. Takvo pojašnjenje trebalo bi se temeljiti na relevantnoj sudskoj praksi Suda Europske unije.

Utvrđivanje bi trebalo izvršavati na osnovi pojedinačnih slučajeva u kojima izražene ili pretpostavljene namjere javnog naručitelja da smatra različite aspekte koji čine mješoviti ugovor nerazdjeljivima ne bi trebale biti dovoljne, već bi trebale biti poduprte objektivnim dokazima koji opravdavaju te namjere te na temelju kojih se utvrđuje potreba sklapanja jedinstvenog ugovora. Takva opravdana potreba za sklapanjem jedinstvenog ugovora mogla bi, na primjer, biti prisutna u slučaju izgradnje jedne zgrade, čiji će jedan dio izravno koristiti javni naručitelj, a čijim će se drugim dijelom upravljati na osnovi koncesije, na primjer, za potrebe izgradnje javnog parkirališta. Trebalo bi pojasniti da potreba sklapanja jedinstvenog ugovora može proizaći iz tehničkih i/ili gospodarskih prilika.

- (12) U slučaju mješovitih ugovora koje je moguće razdijeliti, javni naručitelji uvijek imaju slobodu dodjele zasebnih ugovora za zasebne dijelove u okviru mješovitog ugovora. U tom bi slučaju trebalo odrediti odredbe koje se primjenjuju na svaki zasebni dio isključivo s obzirom na obilježja tog određenog ugovora. S druge strane, ako javni naručitelji odluče nabavom obuhvatiti druge elemente, bez obzira na njihovu vrijednost te bez obzira na pravni režim kojemu bi dodani elementi u suprotnom bili podložni, glavno načelo trebalo bi biti da u slučaju ako se ugovor dodjeljuje u skladu s odredbama ove Direktive kao samostalni ugovor, tada bi se ova Direktiva trebala primjenjivati na cjelokupni mješoviti ugovor.

- (13) Međutim, trebalo bi izraditi posebnu odredbu za mješovite ugovore koji obuhvaćaju obrambene ili sigurnosne aspekte ili dijelove koji nisu u okviru područja primjene UFEU-a. U takvim slučajevima neprimjenjivanje ove Direktive trebalo bi biti moguće pod uvjetom da je dodjela jedinstvenog ugovora opravdana iz objektivnih razloga te da odluka o dodjeli jedinstvenog ugovora nije donesena u svrhu izuzimanja ugovora iz primjene ove Direktive ili Direktive 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹. Trebalo bi pojasniti da se javne naručitelje ne bi trebalo sprečavati u primjeni ove Direktive na određene mješovite ugovore umjesto primjene Direktive 2009/81/EZ.
- (14) Trebalo bi pojasniti da bi se pojam „gospodarski subjekti” trebao tumačiti u širem smislu kako bi obuhvaćao sve osobe i/ili tijela koja nude izvođenje radova, nabavu proizvoda ili pružanje usluga na tržištu, bez obzira na pravni oblik u kojem djeluju. Stoga bi poduzeća, podružnice, podređena društva, partnerstva, zadruge, trgovačka društva s ograničenom odgovornošću, sveučilišta, javna ili privatna, te ostali oblici tijela koji nisu fizičke osobe, trebali biti obuhvaćeni pojmom gospodarskog subjekta, bez obzira na to jesu ili „pravne osobe” u svim okolnostima.
- (15) Trebalo bi pojasniti da skupine gospodarskih subjekata, uključujući oblik privremenog udruženja, mogu sudjelovati u postupcima dodjele, a da pri tom ne moraju imati određeni pravni oblik. U onoj mjeri u kojoj je to nužno, na primjer kada je potrebna zajednička i solidarna odgovornost, moguće je zahtijevati određeni oblik ako je ugovor dodijeljen takvim skupinama gospodarskih subjekata.

---

¹ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

Također bi trebalo pojasniti da bi javni naručitelji trebali moći izričito odrediti na koji način skupine gospodarskih subjekata trebaju zadovoljiti zahtjeve u vezi gospodarske i financijske sposobnosti kako je određeno u ovoj Direktivi ili kriterije koji se odnose na tehničku i profesionalnu sposobnost koji se zahtijevaju od gospodarskih subjekata koji samostalno sudjeluju.

Izvršenje ugovora od strane skupina gospodarskih subjekata može zahtijevati određivanje uvjeta koji se ne nameću pojedinačnim sudionicima. Takvi uvjeti, koji bi trebali biti opravdani objektivnim razlozima i razmjerni, mogli bi na primjer uključivati zahtjeve za imenovanjem zajedničkog predstavnika ili glavnog partnera u svrhu postupka nabave ili zahtijevati podatke o njihovom sastavu.

- (16) Javni naručitelji trebali bi koristiti sva sredstva koja su im na raspolaganju u okviru nacionalnog prava kako bi se spriječilo narušavanje postupaka javne nabave koje proizlazi iz sukoba interesa. To bi moglo uključivati postupke za utvrđivanje, sprečavanje i uklanjanje sukoba interesa.
- (17) Odlukom Vijeća 94/800/EZ¹ posebno je odobren Sporazum Svjetske trgovinske organizacije o javnoj nabavi („GPA”). Cilj je GPA-a uspostava multilateralnog okvira uravnoteženih prava i obveza vezanih uz ugovore o javnoj nabavi s ciljem postizanja liberalizacije i širenja svjetske trgovine. Za ugovore obuhvaćene priložima 1., 2., 4. i 5. i Općim napomenama Dodatku I. Europske unije GPA-u te za ugovore obuhvaćene drugim relevantnim međunarodnim sporazumima kojima je Unija obvezana, javni naručitelji trebali bi ispuniti obveze na temelju tih sporazuma na način da primjenjuju ovu Direktivu u slučaju gospodarskih subjekata iz trećih zemalja koji su potpisnici tih sporazuma.

---

¹ Odluka Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986.–1994.) (SL L 336, 23.12.1994., str. 1.).

(18) GPA se primjenjuje na ugovore iznad određenih pragova, određenih u GPA-u te izraženih u obliku posebnih prava vučenja. Pragovi utvrđeni ovom Direktivom trebali bi biti usklađeni kako bi se osiguralo da su u skladu s istovjetnim pragovima GPA-a izraženima u eurima. Također bi trebalo osigurati periodične korekcije pragova izraženih u eurima kako bi ih se prilagodilo, putem isključivo matematičke operacije, s obzirom na moguće varijacije vrijednosti eura u odnosu na ta posebna prava vučenja. Osim tih periodičnih matematičkih prilagodbi, povećanje pragova utvrđenih GPA-om trebalo bi ispitati tijekom sljedećeg kruga pregovora o njemu.

(19) Trebalo bi pojasniti da, u svrhu procjene vrijednosti ugovora, sva primanja moraju biti uzeta u obzir, bez obzira jesu li primljena od javnog naručitelja ili trećih strana.

Također bi trebalo pojasniti da bi, za potrebe procjene pragova, pojam slične robe trebalo tumačiti kao proizvode koji su namijenjeni istovjetnoj ili sličnoj upotrebi, poput zalihe asortimana robe ili raznih predmeta uredskog namještaja. Gospodarski subjekt koji je aktivan u određenom području najvjerojatnije bi bio sklon smatrati tu robu dijelom svojeg uobičajenog asortimana proizvoda.

(20) U svrhu procjene vrijednosti određene nabave, trebalo bi pojasniti da bi trebalo dopustiti da se procjena vrijednosti temelji na podjeli nabave samo ako je opravdano objektivnim razlozima. Na primjer, to bi moglo biti opravdano za procjenu vrijednosti ugovora na razini zasebnih operativnih jedinica javnog naručitelja, kao što su na primjer škole ili vrtići, pod uvjetom da je dotična jedinica samostalno nadležna za svoju nabavu. To se može pretpostaviti za slučajeve u kojima zasebna operativna jedinica samostalno provodi postupke nabave i donosi odluke o kupnji, ima zasebnu proračunsku liniju za dotične nabave, sklapa ugovore samostalno i financira ih iz proračuna kojim raspolaže. Podjela nije opravdana u slučajevima kada javni naručitelj samo organizira nabavu na decentralizirani način.

- (21) Ugovori o javnoj nabavi koje dodjeljuju javni naručitelji koji posluju u sektorima vodoopskrbe, energetike te prijevoznih i poštanskih usluga i koji su obuhvaćeni tim djelatnostima obuhvaćeni su Direktivom 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹. Ugovori koje dodjeljuju javni naručitelji u kontekstu njihovih uslužnih djelatnosti za pomorski, obalni ili riječni prijevoz obuhvaćeni su područjem primjene ove Direktive.
- (22) Budući da je upućena državama članicama, ova direktiva ne primjenjuje se na nabavu koju provode međunarodne organizacije u svoje ime i za svoj račun. Međutim, postoji potreba za pojašnjenjem u kojoj mjeri bi se ova direktiva trebala primjenjivati na nabavu uređenu posebnim međunarodnim pravilima.
- (23) Pri dodjeli ugovora o javnoj nabavi za određene audiovizualne i radijske usluge u okviru djelatnosti pružatelja medijskih usluga trebalo bi biti moguće uzeti u obzir aspekte od kulturnog ili društvenog značaja koji čine primjenu pravila o nabavama neprikladnom. Zbog tih razloga bilo bi potrebno uvesti iznimku za ugovore o javnoj nabavi usluga koje dodjeljuju sami pružatelji medijskih usluga za kupnju, razvoj, produkciju i koprodukciju programa iz redovite proizvodnje i drugih pripremnih usluga poput onih koji se odnose na scenarije i umjetničke izvedbe nužne za produkciju programa. Trebalo bi također pojasniti da bi se ta iznimka trebala jednako primjenjivati na medijske usluge emitiranja i usluge na zahtjev (nelinearne usluge). Međutim, ta se iznimka ne bi trebala primjenjivati na opskrbu tehničkom opremom nužnom za produkciju, koprodukciju i emitiranje takvih programa.
- (24) Trebalo bi ponoviti da usluge arbitraže i mirenja, kao i druge slične oblike alternativnog rješavanja sporova, obično pružaju tijela ili pojedinci koji su imenovani ili odabrani na način koji ne može biti reguliran pravilima o nabavama. Trebalo bi pojasniti da se ova Direktiva ne odnosi na ugovore o uslugama za pružanje takvih usluga, neovisno o njihovom nazivu u okviru nacionalnog prava.

---

¹ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi od strane subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga (vidjeti str. 243. ovog Službenog lista).

- (25) Određeni broj pravnih usluga obavljaju pružatelji usluga koje je imenovao sud u određenoj državi članici te podrazumijevaju odvjetničko zastupanje klijenata u sudskom postupku, moraju pružati javni bilježnici ili su one povezane s izvršavanjem službenih ovlasti. Takve pravne usluge najčešće pružaju tijela ili pojedinci imenovani ili izabrani na način koji nije moguće urediti pravilima o nabavi, kao što je na primjer imenovanje državnih odvjetnika u određenim državama članicama. Te bi pravne usluge stoga trebalo isključiti iz područja primjene ove Direktive.
- (26) Prikladno je napomenuti da je konceptu financijskih instrumenata, kako je određeno u ovoj Direktivi, pridano isto značenje kao u ostalom zakonodavstvu vezanom uz unutarnje tržište te bi, s obzirom na nedavno uspostavljanje Europskog fonda za financijsku stabilnost i Europskog stabilizacijskog mehanizma, trebalo propisati da bi djelatnosti koje se provode uz pomoć tog fonda i tog mehanizma trebale biti izuzete iz područja primjene ove Direktive. Trebalo bi konačno pojasniti da bi zajmovi, bez obzira na to jesu li povezani s izdavanjem vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata ili drugih radnji s njima, trebali biti izuzeti iz područja primjene ove Direktive.

(27) Trebalo bi ponoviti da je člankom 5. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća ¹ izričito predviđeno da se direktive 2004/17/EZ i 2004/18/EZ primjenjuju na ugovore o uslugama odnosno ugovore o javnoj nabavi usluga autobusnog ili tramvajskog prijevoza putnika, dok se Uredba (EZ) br. 1370/2007 primjenjuje na koncesije za usluge javnog autobusnog ili tramvajskog prijevoza putnika. Također bi trebalo ponoviti da se ta Uredba i dalje primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi usluga te na koncesije za usluge javnog željezničkog prijevoza putnika ili prijevoza putnika podzemnom željeznicom. Kako bi se pojasnilo vezu između ove Direktive i Uredbe (EZ) br. 1370/2007, trebalo bi izričito navesti da se ova Direktiva ne bi trebala primjenjivati na ugovore o javnoj nabavi usluga za pružanje usluga javnog željezničkog prijevoza putnika ili prijevoza putnika podzemnom željeznicom, dodjela kojih bi ugovora trebala i dalje biti podložna odredbama toj Uredbi. Ako se Uredbom (EZ) br. 1370/2007 prepušta nacionalnom zakonodavstvu da polazi od pravila utvrđenih tom Uredbom, države članice trebale bi moći u svom nacionalnom pravu odrediti da ugovori o javnoj nabavi usluga za usluge javnog željezničkog prijevoza putnika ili prijevoza putnika podzemnom željeznicom moraju biti dodijeljeni poštovanjem postupka dodjele ugovora koji je u skladu s njihovim općim pravilima o javnoj nabavi.

---

¹ Uredba (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredbama Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 (*SL L 315, 3.12.2007., str. 1.*).

- (28) Ova se Direktiva ne bi trebala primjenjivati na određene usluge u hitnim slučajevima ako ih pružaju neprofitne organizacije ili udruženja, budući da bi bilo teško zadržati posebne karakteristike tih organizacija ako bi se pružatelji usluga trebali birati u skladu s postupcima iz ove Direktive. Međutim, ovo izuzeće se ne bi trebalo proširiti van strogo nužnog okvira. Trebalo bi stoga izričito navesti da se ne bi trebale isključiti usluge kola hitne pomoći za prijevoz pacijenata. U tom je kontekstu nadalje nužno razjasniti da CPV skupina 601 „Usluge cestovnog prijevoza” ne obuhvaća usluge kola hitne pomoći koje se nalaze u CPV razredu 8514. Trebalo bi dakle pojasniti da bi usluge, koje su pokrivena, CPV oznakom 85143000-3 koje uključuju samo usluge kola hitne pomoći za prijevoz pacijenata trebale biti podložne posebnom režimu utvrđenom za socijalne i druge posebne usluge („blagi režim”). Stoga bi, općenito, ugovori za pružanje usluga kola hitne pomoći također bili podložni blagom režimu ako bi vrijednost usluga kola hitne pomoći za prijevoz pacijenata bila veća od vrijednosti ostalih usluga kola hitne pomoći.
- (29) Prikladno je ponoviti da se ova Direktiva primjenjuje samo na javne naručitelje iz država članica. Stoga političke stranke općenito, jer nisu javni naručitelji, ne podliježu njenim odredbama. Ipak, moguće je da u nekim državama članicama postoje političke stranke koje bi mogle biti obuhvaćene pojmom javnopravnog tijela.

Ipak, određene usluge (kao što su produkcija propagandnih i videofilmova) neodvojive su od političkih stavova pružatelja usluga kada se pružaju u okviru izborne kampanje pa se pružatelji usluga obično odabiru na način koji nije moguće urediti pravilima o nabavi.

Naposljetku, trebalo bi podsjetiti da statut i financiranje europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada podliježu drugim pravilima od onih utvrđenih u ovoj Direktivi.

(30) U određenim slučajevima, javni naručitelj ili udruženja javnih naručitelja može biti jedini izvor određene usluge, u pogledu čijeg pružanje ima isključivo pravo u skladu sa zakonima, propisima ili objavljenim upravnim odredbama koji su usklađeni s UFEU-om. Trebalo bi pojasniti da se ova Direktiva ne treba primjenjivati na dodjeljivanje ugovorâ o javnoj nabavi usluga tom javnom naručitelju ili udruženju.

(31) Postoji znatna pravna nesigurnost po pitanju mjere u kojoj bi ugovori sklopljeni među subjektima u javnom sektoru trebali biti obuhvaćeni pravilima o javnoj nabavi. Relevantna sudska praksa Suda Europske unije različito se tumači u pojedinim državama članicama te čak među pojedinim javnim naručiteljima. Stoga je potrebno pojasniti u kojim slučajevima ugovori sklopljeni u javnom sektoru nisu podložni primjeni pravila o javnoj nabavi.

Takvo pojašnjenje trebalo bi biti u skladu s načelima određenima u relevantnoj sudskoj praksi Suda Europske unije. Sama činjenica da su obje stranke sporazuma tijela javne vlasti ne isključuje primjenu pravila o nabavi. Međutim, primjena pravila o javnoj nabavi ne bi trebala utjecati na slobodu koju tijela javne vlasti imaju u pružanju javnih usluga za koje su zadužena korištenjem vlastitih resursa što uključuje mogućnost suradnje s drugim tijelima javne vlasti.

Trebalo bi osigurati da izuzeta javno-javna suradnja ne izazove narušavanje tržišnog natjecanja u odnosu na privatne gospodarske subjekte ako stavlja privatne pružatelje usluga u bolji položaj od svojih konkurenata.

(32) Ugovori o javnoj nabavi dodijeljeni pravnim osobama pod kontrolom ne bi trebali biti podložni primjeni postupaka predviđenih ovom Direktivom ako javni naručitelj nad tom pravnom osobom izvršava kontrolu sličnu onoj koju izvršava nad vlastitim poslovnim jedinicama, pod uvjetom da pravna osoba pod kontrolom izvršava najmanje 80 % svojih aktivnosti u okviru izvršavanja zadaća koje mu je povjerio javni naručitelj koji nad njim provodi kontrolu ili druge pravne osobe nad kojima taj javni naručitelj provodi kontrolu, bez obzira na korisnike predmeta ugovora.

Izuzeće se ne bi trebalo proširiti na slučajeve kada privatni gospodarski subjekt izravno sudjeluje u kapitalu pravne osobe pod kontrolom budući da bi u takvim slučajevima dodjela ugovora o javnoj nabavi bez natjecateljskog postupka pružila privatnom gospodarskom subjektu koji sudjeluje s kapitalom u pravnoj osobi pod kontrolom nepoštenu prednost pred njegovim konkurentima. Međutim, s obzirom na osobite značajke javnih tijela s obaveznim sudjelovanjem, poput organizacija koje su odgovorne za upravljanje ili izvršavanje određenih javnih usluga, to se ne bi trebalo primjenjivati na slučajeve u kojima je sudjelovanje određenih privatnih gospodarskih subjekata u kapitalu pravnih osoba pod kontrolom obavezno na temelju nacionalnih zakonodavnih odredbi u skladu s Ugovorima, pod uvjetom da takvo sudjelovanje nema značajke kontroliranja i blokiranja te ne omogućuje odlučujući utjecaj na odluke pravne osobe pod kontrolom. Nadalje bi trebalo pojasniti da je odlučujući element samo izravno privatno sudjelovanje u kontroliranoj pravnoj osobi. Dakle, kada postoji udio privatnog kapitala u javnom naručitelju ili javnim naručiteljima koji provode kontrolu, to ne isključuje dodjelu ugovora o javnoj nabavi pravnoj osobi pod kontrolom, bez primjene postupaka koje predviđa ova Direktiva budući da takvi udjeli ne utječu negativno na tržišno natjecanje među privatnim gospodarskim subjektima.

Također bi trebalo pojasniti da bi javni naručitelji poput javnopravnih tijela koji bi mogli imati udio privatnog kapitala trebali biti u situaciji korištenja izuzeća za horizontalnu suradnju. Zbog toga, ako su ispunjeni svi drugi zahtjevi u odnosu na horizontalnu suradnju, trebalo bi proširiti izuzeće horizontalne suradnje na takve javne naručitelje kada se ugovor sklapa samo između javnih naručitelja.

- (33) Javni naručitelji trebali bi moći odlučiti zajednički pružati svoje javne usluge putem suradnje bez obveze korištenja bilo kakvog pravnog oblika. Takva suradnja mogla bi obuhvaćati sve vrste aktivnosti vezane uz izvršavanje usluga i odgovornosti koje su dodijeljene sudjelujućim tijelima ili koje su ona preuzela, poput obvezujućih ili dobrovoljnih zadataka lokalnih ili regionalnih tijela ili usluga čije je izvršavanje dodijeljeno određenim tijelima u skladu s javnim pravom. Usluge koje pružaju razna sudjelujuća tijela ne trebaju nužno biti istovjetne; one se također mogu nadopunjavati.

Ugovori za zajedničko pružanje javnih usluga ne bi trebali biti podložni primjeni pravila određenih u ovoj Direktivi pod uvjetom da su sklopljeni isključivo između javnih naručitelja, da se provođenjem te suradnje upravlja isključivo na temelju potreba vezanih uz javni interes te da niti jedan privatni pružatelj usluga nije u boljem položaju od svojih konkurenata.

Kako bi se ispunili ti uvjeti, suradnja bi se trebala temeljiti na suradničkom konceptu. Takva suradnja ne zahtijeva da sva sudjelujuća tijela preuzmu izvršavanje glavnih ugovornih obveza sve dok postoje obveze koje doprinose suradničkom izvršavanju određene javne usluge. Dodatno, provođenje suradnje, uključujući sve financijske prijenose između uključenih javnih naručitelja, trebalo bi urediti isključivo na temelju potreba povezanih s javnim interesom.

- (34) U određenim slučajevima pravna osoba djeluje, na temelju relevantnih odredaba nacionalnog prava, u svojstvu instrumenta ili tehničke službe za utvrđene javne naručitelje te je obvezna izvršavati naredbe koje je primila od tih javnih naručitelja i nema utjecaja na kompenzaciju za izvršene usluge. S obzirom na prirodu takvog odnosa koja se ne temelji na ugovoru, takav isključivo administrativni odnos ne bi trebao biti obuhvaćen područjem primjene postupaka javne nabave.

- (35) Trebalo bi poticati sufinanciranje programa istraživanja i razvoja industrijskih subjekata. Stoga bi trebalo pojasniti da se ova Direktiva primjenjuje samo ako ne postoji sufinanciranje i ako su rezultati aktivnosti istraživanja i razvoja namijenjeni određenom javnom naručitelju. Time se ne bi trebala isključiti mogućnost da pružatelj usluge koji je provodio te aktivnosti objavi izvješće o tim aktivnostima sve dok javni naručitelj zadržava isključivo pravo korištenja rezultata istraživanja i razvoja pri izvršavanju vlastite djelatnosti. Međutim, fiktivno širenje rezultata istraživanja i razvoja ili bilo kakvo simbolično sudjelovanje u naknadi troškova pružatelju usluga ne bi trebalo spriječiti primjenu ove Direktive.
- (36) Zaposlenje i zanimanje doprinose integraciji u društvo te su ključni elementi pri jamčenju jednakih mogućnosti za sve. U tom kontekstu zaštićene radionice mogu biti od znatne važnosti. Isto vrijedi i za ostala socijalna poduzeća čiji je glavni cilj pružanje podrške društvenoj i profesionalnoj integraciji ili ponovnoj integraciji osoba s invaliditetom ili osoba u nepovoljnom položaju, poput nezaposlenih osoba, članova manjina u nepovoljnom položaju ili ostalih društveno marginaliziranih skupina. Međutim, takve radionice ili poduzeća možda ne bi mogli dobiti ugovore pod uobičajenim uvjetima tržišnog natjecanja. Zato je primjereno predvidjeti da države članice mogu takvim radionicama ili poduzećima rezervirati pravo da sudjeluju u postupcima određenim njihovim grupama ili da mogu ograničiti izvršenje ugovora u okviru programa zaštićenih radnih mjesta.
- (37) U svrhu odgovarajuće integracije okolišnih, socijalnih i radnih zahtjeva u postupke javne nabave, od osobite je važnosti da države članice i javni naručitelji poduzmu odgovarajuće mjere za osiguravanje poštovanja obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava koje se odnose na mjesto na kojemu se izvode radovi ili pružaju usluge i temelje se na zakonima, propisima, presudama i odlukama nacionalnog prava i prava Unije, kao i na kolektivnim sporazumima, pod uvjetom da su takva pravila, kao i njihova primjena u skladu s pravom Unije. Jednako tako, obveze koje proizlaze iz nacionalnih sporazuma koje su ratificirale sve države članice i koji su navedeni u Prilogu XI. trebale bi se primjenjivati tijekom izvršenja ugovora. Međutim, to ne bi smjelo, niti na koji način, spriječiti primjenu uvjeta zapošljavanja koji su povoljniji za radnike.

Odgovarajuće mjere trebale bi se primjenjivati u skladu s temeljnim načelima prava Unije, osobito s ciljem osiguravanja jednakog postupanja. Takve odgovarajuće mjere trebale bi se primjenjivati u skladu s Direktivom 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹ i na način koji osigurava jednako postupanje i ne diskriminira gospodarske subjekte i radnike iz drugih država članica.

- (38) Trebalo bi se smatrati da se usluge pružaju na mjestu na kojem se izvodi značajan rad. Kada se usluge pružaju na daljinu, na primjer usluge pozivnih centara, trebalo bi se smatrati se da se te usluge pružaju na mjestu na kojem se izvode, neovisno o mjestima i državama članica na koje su te usluge usmjerene.
- (39) Relevantne obveze mogle bi se odražavati u klauzulama ugovora. Također bi trebalo biti moгуće uključiti klauzule kojima se osigurava sukladnost s kolektivnim ugovorima u skladu s pravom Unije koje se odnosi na ugovore o javnoj nabavi. Nepoštovanje relevantnih obveza moglo bi se smatrati teškim prekršajem određenog gospodarskog subjekta kojim je taj gospodarski subjekt podložan isključivanju iz postupka dodjele ugovora o javnoj nabavi.
- (40) Nadzor nad poštovanjem odredbi prava okoliša, socijalnog i radnog prava trebao bi se provoditi u svim fazama postupka nabave, kod primjene općih načela o izboru sudionika i dodjele ugovora, kod primjene kriterija za isključenje, i kod primjene odredaba o izuzetno niskim ponudama. Potrebno provjeravanje u tu svrhu trebalo bi se provoditi u skladu s odgovarajućim odredbama ove Direktive, osobito onima koje uređuju načine dokazivanja i osobne izjave.

---

¹ Direktiva 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (*SL L 18, 21.1.1997., str. 1*).

- (41) Ništa u ovoj Direktivi ne bi trebalo spriječiti nametanje ili provedbu mjera nužnih za zaštitu javne politike, javnog morala, javne sigurnosti, zdravlja, ljudskog života i životinjskog svijeta, očuvanje biljnog svijeta ili drugih okolišnih mjera, posebno kako bi se osigurao održivi razvoj, pod uvjetom da su te mjere u skladu s UFEU-om.
- (42) Postoji znatna potreba da se javnim naručiteljima omogući dodatna fleksibilnost pri odabiru postupka nabave kojim su predviđeni pregovori. Češća upotreba tih postupaka također bi vjerojatno povećala prekograničnu trgovinu budući da rezultati ocjenjivanja pokazuju da su ugovori dodijeljeni u okviru pregovaračkog postupka s prethodnom objavom posebice uspješni u pogledu prekograničnih natječaja. Države članice trebale bi biti u mogućnosti predvidjeti korištenje natjecateljskog postupka uz pregovore ili natjecateljskog dijaloga u raznim slučajevima u kojima se otvorenim ili ograničenim postupcima bez pregovora vjerojatno ne postižu zadovoljavajući rezultati u pogledu nabave. Trebalo bi ponoviti da se prošlih godina korištenje natjecateljskog dijaloga znatno povećalo u pogledu ugovornih vrijednosti. Pokazalo se korisnim u slučajevima u kojima javni naručitelji ne mogu utvrditi načine zadovoljavanja svojih potreba ili nisu u mogućnosti procijeniti što se nudi na tržištu u pogledu tehničkih, financijskih ili pravnih rješenja. Takva situacija pogotovo može nastati u slučaju inovativnih projekata, pri provedbi velikih integriranih projekata na području prometne infrastrukture, pri uvođenju velikih računalnih mreža ili pri provedbi projekata koji obuhvaćaju složeno ili strukturirano financiranje. Prema potrebi, trebalo bi poticati javne naručitelje da imenuju voditelja projekta kako bi se osigurala dobra suradnja između gospodarskih subjekata i javnog naručitelja tijekom postupka dodjele.

- (43) U slučaju ugovora o radovima, takve situacije obuhvaćaju radove koji nisu standardni građevinski radovi ili radove koji obuhvaćaju dizajnerska ili inovativna rješenja. U slučaju usluga ili robe koje zahtijevaju prilagođavanje ili posebnu izvedbu, vjerojatno je da će korištenje natjecateljskog postupka uz pregovore ili natjecateljskog dijaloga biti korisno. Takve aktivnosti prilagođavanja ili dizajniranja posebno su potrebne u slučaju složenih kupnji, poput kupnje sofisticiranih proizvoda, intelektualnih usluga, na primjer konzultantskih usluga, arhitektonskih ili inženjerskih usluga ili velikih projekata u vezi s informacijskim i komunikacijskim tehnologijama (ICT). U tim slučajevima pregovori mogu biti potrebni kako bi se osiguralo da su određena roba ili usluga usklađene s potrebama javnog naručitelja. U slučaju brzo dostupnih usluga ili roba koje mogu pružati ili dobavljati različiti subjekti na tržištu ne bi se trebao koristiti natjecateljski postupak uz pregovore i natjecateljski dijalog.
- (44) Natjecateljski postupak uz pregovore također bi trebao biti dostupan u slučajevima u kojima je korištenje otvorenog ili ograničenog postupka dovelo do nepravilnih ili neprihvatljivih ponuda. U takvim slučajevima, javnim bi naručiteljima trebalo biti dopušteno vođenje pregovora s ciljem dobivanja pravilnih i prihvatljivih ponuda.
- (45) Natjecateljski postupak uz pregovore trebao bi biti popraćen odgovarajućim zaštitnim mjerama kojima se osigurava poštovanje načela jednakog postupanja i transparentnosti. Javni naručitelji posebice bi trebali unaprijed odrediti minimalne zahtjeve koji su u skladu s prirodom nabave te koji se ne bi trebali mijenjati tijekom pregovora. Kriteriji za dodjelu i njihov ponder trebali bi ostati nepromjenjivi tijekom cijelog postupka te ne bi trebali biti podložni pregovorima kako bi se osiguralo jednako postupanje prema svim gospodarskim subjektima. Cilj pregovora trebalo bi biti poboljšanje ponuda kako bi javni naručitelji bili u mogućnosti kupiti radove, robu i usluge koje su savršeno prilagođene njihovim određenim potrebama. Pregovori se mogu odnositi na sve značajke kupljenih radova, robe i usluga, uključujući, na primjer, kvalitetu, količine, trgovačke klauzule te društvene, okolišne i inovativne aspekte, ako te značajke nisu dio minimalnih zahtjeva.

Trebalo bi pojasniti da minimalni zahtjevi koje određuje javni naručitelj podrazumijevaju uvjete i značajke (posebice fizičke, funkcionalne i pravne) koje bi svaka ponuda trebala ispunjavati ili imati kako bi javni naručitelj bio u mogućnosti dodijeliti ugovor u skladu s odabranim kriterijem za dodjelu. Kako bi se osigurale transparentnost i sljedivost postupka, sve bi faze trebale biti dokumentirane. Nadalje, sve ponude tijekom čitavog postupka trebale bi se podnijeti u pisanom obliku.

- (46) Javni naručitelji trebali bi imati mogućnost skraćivanja određenih rokova koji se primjenjuju na otvorene ili ograničene postupke ili natjecateljske postupke uz pregovore ako ti rokovi nisu prikladni u hitnim slučajevima koje bi javni naručitelji trebali valjano obrazložiti. Trebalo bi pojasniti da takvi slučajevi ne moraju biti slučajevi iznimne hitnosti nastali nepredvidivim događajima koji se ne mogu pripisati javnim naručiteljima.
- (47) Istraživanje i razvoj, uključujući okolišne i društvene inovacije, među glavnim su pokretačima budućeg rasta te su stavljeni u središte strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast. Tijela javne vlasti trebala bi na najbolji mogući način strateški koristiti javnu nabavu kako bi potakla inovacije. Kupnja inovativnih proizvoda, radova i usluga od ključne je važnosti za poboljšanje djelotvornosti i kvalitete javnih usluga te za suočavanje s važnim društvenim izazovima. Tom se kupnjom doprinosi postizanju najbolje vrijednosti javnih sredstava te širih gospodarskih, okolišnih i društvenih dobiti vezanih uz osmišljavanje novih ideja, pretvorbu tih ideja u inovativne proizvode i usluge i promoviranje održivog gospodarskog rasta.

Trebalo bi ponoviti da je niz modela nabave opisan u Komunikaciji Komisije od 14. prosinca 2007. pod nazivom „Predkomercijalna nabava: Pokretanje inovacije radi osiguravanja održivih, visokokvalitetnih javnih usluga u Europi” u kojoj su obrađeni slučajevi nabave onih usluga istraživanja i razvoja koje nisu obuhvaćene područjem primjene ove Direktive. Ti modeli bili bi dostupni, no ova bi Direktiva također trebala doprinijeti olakšavanju javne nabave inovacija te pomoći državama članicama u ostvarivanju ciljeva Unije vezanih uz inovacije.

- (48) Zbog važnosti inovacije, javne naručitelje trebalo bi poticati da što češće dozvoljavaju varijante. Pažnju tih javnih naručitelja trebalo bi usmjeriti na potrebu definiranja minimalnih kriterija koje varijante moraju ispuniti prije nego što utvrde da se mogu podnijeti te varijante.
- (49) Ako potrebu za razvojem inovativnog proizvoda ili usluge ili inovativnih radova te za naknadnom kupnjom te robe, usluga ili radova nije moguće zadovoljiti rješenjima koja su već dostupna na tržištu, javni naručitelji trebali bi imati pristup posebnom postupku nabave s obzirom na ugovore u području primjene ove Direktive. Tim posebnim postupkom trebalo bi javnim naručiteljima omogućiti da uspostave dugoročno inovacijsko partnerstvo za razvoj i naknadnu kupnju novog, inovativnog proizvoda, usluge ili radova pod uvjetom da taj inovativni proizvod, usluga ili inovativni radovi mogu zadovoljiti dogovorene razine uspješnosti i troškova bez potrebe za posebnim postupkom nabave za tu kupnju. Partnerstvo za inovacije trebalo bi se temeljiti na postupovnim pravilima koja se primjenjuju u slučaju natjecateljskog postupka uz pregovore, a ugovori bi se trebali dodjeljivati isključivo na temelju najboljeg omjera između cijene i kvalitete, koji je najprikladniji za uspoređivanje ponuda za inovacijska rješenja. Bez obzira na to radi li se o vrlo velikim projektima ili manjim inovativnim projektima, partnerstvo za inovacije trebalo bi biti strukturirano na način da može omogućiti potrebno „tržišno privlačenje”, potičući razvoj inovativnog rješenja bez zatvaranja tržišta.

Javni naručitelji stoga ne bi trebali partnerstvo za inovacije koristiti na način kojim se sprečava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje. U određenim slučajevima, uspostava partnerstva za inovacije među nekoliko partnera mogla bi doprinijeti izbjegavanju takvih učinaka.

(50) S obzirom na štetne učinke na tržišno natjecanje, pregovarački postupci bez prethodne objave obavijesti o nadmetanju trebali bi se koristiti samo u vrlo iznimnim okolnostima. Te iznimke trebale bi biti ograničene na slučajeve u kojima objava nije moguća, zbog izuzetne hitnosti uslijed nepredvidivih događaja koji se ne mogu pripisati javnom naručitelju ili na slučajeve u kojima je odmah jasno da objava ne bi dalje potakla tržišno natjecanje ili dovela do boljih rezultata nabave i zato što objektivno postoji samo jedan gospodarski subjekt koji može izvršiti ugovor. To može biti slučaj umjetnina jer identitet umjetnika suštinski određuje jedinstvenu prirodu i vrijednost samog umjetničkog predmeta. Isključivost se također može utvrditi iz drugih razloga, no samo slučajevi objektivne isključivosti mogu opravdati upotrebu pregovaračkog postupka bez objave, ako slučaj isključivosti nije prouzročio javni naručitelj u svrhu budućeg postupka nabave.

Javni naručitelji koji se pozivaju na tu iznimku trebali bi obrazložiti nepostojanje razumnih alternativnih ili zamjenskih rješenja, poput upotrebe alternativnih distribucijskih kanala, čak i izvan države članice javnog naručitelja, ili uzimanja u obzir funkcijski usporedivih radova, robe i usluga.

Ako je slučaj isključivosti nastao iz tehničkih razloga, ti razlozi trebaju biti točno određeni i opravdani za svaki pojedinačan takav slučaj. Ti razlozi mogu obuhvaćati slučajeve u kojima gospodarski subjekt nema tehničkih mogućnosti za izvođenje tražene izvedbe ili potrebu za korištenjem posebnog znanja, alata ili sredstava koje posjeduje samo jedan gospodarski subjekt. Tehnički razlozi također mogu proizaći iz posebnih zahtjeva interoperabilnosti koji moraju biti ispunjeni kako bi se osigurala učinkovitost radova, robe ili usluga koje je potrebno nabaviti.

Naposljetku, postupak nabave nije koristan ako je roba kupljena izravno na tržištu robe, uključujući trgovinske platforme za robu poput poljoprivrednih proizvoda, sirovina i burze energije, ako su reguliranom i nadziranom multilateralnom trgovinskom strukturom zajamčene tržišne cijene.

- (51) Trebalo bi razjasniti da odredbe koje se odnose na zaštitu povjerljivih informacija niti na koji način ne sprečavaju javnu objavu dijelova sklopljenih ugovora koji nisu povjerljive prirode, uključujući sve naknadne izmjene.
- (52) Elektronički oblici informiranja i komunikacije mogu uvelike pojednostaviti objavu ugovora te povećati djelotvornost i transparentnost postupaka nabave. Ti bi oblici trebali postati standardnim oblicima komunikacije i razmjene informacija u postupcima nabave jer uvelike povećavaju mogućnosti gospodarskih subjekata da sudjeluju u postupcima nabave diljem unutarnjeg tržišta. U tu svrhu prijenos obavijesti u elektroničkom obliku, elektronička dostupnost dokumentacije o nabavi te, nakon prijelaznog razdoblja od 30 mjeseci, potpuna elektronička komunikacija, što podrazumijeva komunikaciju elektroničkim putem u svim fazama postupka, uključujući prijenos zahtjeva za sudjelovanje te posebno prijenos ponuda (elektroničko podnošenje), trebali bi postati obvezujući. Države članice i javni naručitelji trebali bi imati izbor da, ako to žele, po tom pitanju budu još aktivniji. Također bi trebalo pojasniti da obvezujuća upotreba elektroničkih načina komunikacije u skladu s ovom Direktivom ne bi trebala obvezivati javne naručitelje da obrađuju ponude elektroničkim putem te ne bi trebala učiniti obveznim elektroničko ocjenjivanje ili automatsku obradu. Nadalje, u skladu s ovom Direktivom, nijedan element postupka javne nabave nakon dodjele ugovora ili interna komunikacija javnog naručitelja ne bi smjeli biti obuhvaćeni obvezom korištenja elektroničkih načina komunikacije.

(53) Javni naručitelji trebali bi i, osim u određenim specifičnim situacijama, koristiti elektronička sredstva komunikacije koja nisu diskriminirajuća, općenito su dostupna i interoperabilna s proizvodima informacijske i komunikacijske tehnologije u općoj uporabi i koja ne ograničavaju pristup gospodarskih subjekata postupku nabave. Korištenje takvih sredstava komunikacije također bi trebalo voditi računa o dostupnosti osobama s invaliditetom. Trebalo bi pojasniti da obveza korištenja elektroničkih sredstava u svim fazama postupka javne nabave ne bi bila prikladna ni ako korištenje elektroničkih sredstava zahtijeva upotrebu specijaliziranih alata ili formata datoteka koji nisu široko dostupni, a također ne bi bila prikladna ako bi se komunikacija mogla odvijati samo korištenjem specijalizirane uredske opreme. Javni naručitelji stoga ne bi trebali biti obvezni zahtijevati korištenje elektroničkih načina komunikacije tijekom postupka podnošenja ponuda u određenim slučajevima koji trebaju biti iscrpno navedeni. Ova Direktiva propisuje da bi takvi slučajevi trebali obuhvaćati situacije u kojima se zahtjeva korištenje specijalizirane uredske opreme koja nije široko dostupna javnim naručiteljima, poput pisaača širokog formata. U nekim postupcima nabave u dokumentaciji o nabavi moglo bi se zahtijevati podnošenje fizičkih ili umanjenih modela koji ne mogu biti dostavljeni javnim naručiteljima elektroničkim putem. U takvim situacijama model bi trebao biti dostavljen javnim naručiteljima putem pošte ili druge odgovarajuće kurirske službe.

Međutim, trebalo bi pojasniti da bi korištenje drugih načina komunikacije trebalo biti ograničeno na one elemente ponude za koje se ne zahtijeva korištenje elektroničkih načina komunikacije.

Prikladno je pojasniti da bi, u slučaju da je to potrebno iz tehničkih razloga, javni naručitelji trebali biti u mogućnosti utvrditi maksimalnu veličinu datoteka koje mogu biti podnesene.

- (54) Mogući su iznimni slučajevi u kojima bi javnim naručiteljima trebalo biti dopušteno da ne koriste elektronička sredstva komunikacija ako je nekorištenje takvih sredstava komunikacije nužno za zaštitu osobito osjetljive naravi podataka. Trebalo bi razjasniti da, kada korištenje elektroničkih alata koji nisu široko dostupni može pružiti potrebnu razinu zaštite, trebalo bi koristiti takve elektroničke alate. To bi na primjer moglo biti u slučaju kada javni naručitelji zahtijevaju korištenje posebnih sigurnih sredstava komunikacije kojima pružaju pristup.
- (55) Različiti tehnički formati ili procesi i standardi razmjene poruka mogli bi možda narušiti interoperabilnost, ne samo unutar svake države članice, već također i pogotovo među državama članicama. Na primjer, kako bi sudjelovali u postupku nabave u kojem se dozvoljava ili zahtijeva korištenje elektroničkih kataloga, odnosno formata za predstavljanje i organiziranje informacija na način koji je zajednički svim sudjelujućim ponuditeljima te koji se može elektronički obrađivati, gospodarski subjekti bili bi, u odsustvu standardiziranog pristupa, primorani prilagoditi svoje kataloge svakom postupku nabave, što bi podrazumijevalo pružanje vrlo sličnih informacija u različitim formatima ovisno o specifikacijama određenog javnog naručitelja. Standardizacija formata kataloga stoga bi poboljšala razinu interoperabilnosti, povećala učinkovitost te također smanjila trud koji gospodarski subjekti moraju uložiti.

- (56) Pri razmatranju potrebe za osiguravanjem ili poboljšavanjem interoperabilnosti među različitim tehničkim formatima ili procesa i standarda razmjene poruka na način da korištenje određenih standarda postane obvezujuće, te ako se primjeni taj pristup, pri razmatranju pitanja standarda koje bi trebalo propisati, Komisija bi trebala posebice uzeti u obzir mišljenja zainteresiranih strana. Komisija bi također trebala razmotriti mjeru u kojoj gospodarski subjekti i javni naručitelji već koriste određeni standard u praksi te mjeru u kojoj je taj standard uspješan. Prije nego li odluči da korištenje bilo koje određene tehničke norme postaje obvezujuće, Komisija bi također trebala pažljivo razmotriti troškove koji bi time mogli nastati, pogotovo u pogledu prilagodbi postojećim rješenjima e-nabave, uključujući infrastrukturu, procese ili softver. Ako te norme nije razvila međunarodna, europska ili nacionalna organizacija za normizaciju, te bi norme trebale udovoljavati zahtjevima koji se primjenjuju u slučaju normi za ICT, kako je određeno u Uredbi (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ¹.
- (57) Prije određivanja razine sigurnosti za elektroničku komunikaciju koja će se koristiti u raznim fazama postupka dodjele, države članice i javni naručitelji trebali bi procijeniti razmjernost između, s jedne strane, zahtjeva čija je svrha osiguravanje ispravne i pouzdane identifikacije pošiljatelja poruke i integriteta njezinog sadržaja te, s druge strane, rizika pojave problema kao u slučajevima u kojima je poruke poslao drugi pošiljatelj, a ne onaj koji je naznačen. Uzimajući u obzir da su sve druge stvari jednake, to bi značilo da razinu sigurnosti potrebnu, na primjer, u slučaju poruke e-pošte u kojoj se zahtijeva potvrda točne adrese na kojoj će se održati informativni sastanak, nije potrebno postaviti na istu razinu kao u slučaju same ponude koja podrazumijeva obvezujuću ponudu gospodarskog subjekta. Slično tome, procjena razmjernosti mogla bi dovesti do niže razine sigurnosti koja je potrebna u slučaju ponovne predaje elektroničkih kataloga ili u slučaju podnošenja ponuda u kontekstu malih nadmetanja na temelju okvirnog sporazuma ili za pristup dokumentaciji o nabavi.

---

¹ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 316, 14.11.2012., str. 12.).

- (58) Iako bi ključni elementi postupka nabave, poput dokumentacije o nabavi, zahtjeva za sudjelovanje, potvrde interesa i ponuda, uvijek trebali biti u pisanom obliku, usmena komunikacija s gospodarskim subjektima trebala bi u ostalim slučajevima još uvijek biti moguća, pod uvjetom da je sadržaj te komunikacije u zadovoljavajućoj mjeri dokumentiran. To je potrebno kako bi se osigurala odgovarajuća razina transparentnosti koja omogućuje provjeru poštuje li se načelo jednakog postupanja. Posebno je važno da usmena komunikacija s ponuditeljima koja bi mogla utjecati na sadržaj i ocjenjivanje ponuda bude u dovoljnoj mjeri i na prikladan način dokumentirana, primjerice sastavljanjem pisanih bilješki ili audiosnimki ili sažetaka glavnih elemenata te komunikacije.
- (59) Diljem tržišta javne nabave u Uniji postoji snažna tendencija agregacije potražnje od strane javnih kupaca s ciljem postizanja ekonomije razmjera, uključujući niže cijene te niže transakcijske troškove, te s ciljem poboljšanja i profesionalizacije upravljanja nabavom. To se može postići koncentriranjem kupnji po broju javnih naručitelja ili po obujmu i vrijednosti tijekom određenog razdoblja. Međutim, agregacija i centralizacija kupnji trebala bi se pažljivo pratiti kako bi se izbjegla suvišna koncentracija kupovne moći te stvaranje tajnih sporazuma te kako bi se održala transparentnost i sačuvalo tržišno natjecanje i mogućnost pristupa tržištu za mala i srednja poduzeća.

- (60) Instrument okvirnih sporazuma široko se koristi te se smatra učinkovitom tehnikom nabave diljem Europe. Stoga bi se i dalje trebao široko koristiti. Međutim, određeni aspekti trebaju se pojasniti, pogotovo činjenica da okvirne sporazume ne bi trebali koristiti javni naručitelji koji nisu utvrđeni u njima. U tu svrhu javni naručitelji koji su od početka ugovorne strane određenog okvirnog sporazuma trebali bi biti jasno naznačeni, nazivom ili na druge načine, npr. upućivanjem na određenu kategoriju javnih naručitelja unutar jasno razgraničenog zemljopisnog područja, kako bi se te javne naručitelje moglo lako i točno utvrditi. Na isti način u okvirni sporazum ne bi trebali ulaziti novi gospodarski subjekti nakon što je takav sporazum sklopljen. To podrazumijeva da u slučaju da središnje tijelo zaduženo za kupnju koristi sveobuhvatni registar javnih naručitelja ili kategorija javnih naručitelja, poput lokalnih tijela u određenom zemljopisnom području koja imaju pravo poslužiti se okvirnim sporazumima koje je središnje tijelo sklopilo, ono bi to trebalo činiti tako da je moguće provjeriti ne samo identitet određenog javnog naručitelja, već i datum na koji je stekao pravo na korištenje okvirnog sporazuma koji je sklopilo središnje tijelo zaduženo za kupnju jer se tim datumom utvrđuje koje određene okvirne sporazume javni naručitelj ima pravo koristiti.
- (61) Objektivni uvjeti za utvrđivanje gospodarskih subjekata, stranki okvirnog sporazuma, koji bi trebali izvršiti određeni zadatak poput nabave robe ili pružanja usluga namijenjenih fizičkim osobama, u kontekstu okvirnih sporazuma u kojima su utvrđeni svi uvjeti, trebali bi obuhvaćati potrebe ili izbor tih fizičkih osoba.

Javni naručitelji trebali bi imati mogućnost dodatne fleksibilnosti pri nabavi na temelju okvirnih sporazuma koji su sklopljeni s više od jednog gospodarskog subjekta te u kojima su utvrđeni svi uvjeti.

U tim slučajevima javni naručitelji trebali bi biti u mogućnosti nabaviti određene radove, robu ili usluge koje su obuhvaćene okvirnim sporazumom na način da se zahtijeva izvođenje tih radova, nabava robe ili pružanje usluga od jednog od gospodarskih subjekata, utvrđenih u skladu s objektivnim kriterijima te po prethodno određenim uvjetima, ili na način da se dodijeli ugovor za izvršavanje tih radova, nabavu robe ili pružanje usluga na temelju malog nadmetanja u kojem sudjeluju gospodarski subjekti koji su stranke okvirnog sporazuma. Kako bi se zajamčila transparentnost i jednako postupanje, javni naručitelji trebali bi u dokumentaciji o nabavi vezanoj uz okvirni sporazum naznačiti objektivne kriterije na temelju kojih će biti odabrana jedna od te dvije metode izvršenja okvirnog sporazuma. Takvi kriteriji mogli bi se, primjerice, odnositi na količinu, vrijednost ili značajke određenih radova, robe ili usluga, uključujući potrebu za veću razinu usluge ili veću razinu sigurnosti, ili bi se mogli odnositi na kretanja cjenovnih razina u usporedbi s prethodno utvrđenim cjenovnim indeksom. Okvirni sporazumi ne bi se trebali koristiti na neodgovarajući način ili na način kojim bi se spriječilo, ograničilo ili narušilo tržišno natjecanje. Javni naručitelji ne bi trebali na temelju ove Direktive biti obvezni nabavljati radove, robu ili usluge koji su obuhvaćeni okvirnim sporazumom, na temelju tog okvirnog sporazuma.

- (62) Također bi trebalo pojasniti da se ugovori koji se temelje na okvirnom sporazumu trebaju dodijeliti prije završetka trajanja samog okvirnog sporazuma, dok se trajanje pojedinih ugovora koji se temelje na okvirnom sporazumu ne treba podudarati s trajanjem tog okvirnog sporazuma, nego bi moglo, po potrebi biti kraće ili dulje. Osobito bi trebalo omogućiti određivanje duljine pojedinih ugovora koji se temelje na okvirnom sporazumu uzimajući u obzir čimbenike poput vremena koje je potrebno za njihovo izvršenje, kada je održavanje opreme s očekivanim korisnim vijekom duljim od četiri godine uključeno ili kada je potrebno znatno osposobljavanje osoblja za izvođenje ugovora.

Također bi trebalo pojasniti da bi mogli postojati iznimni slučajevi kada je moguće dopustiti da duljina samih okvirnih sporazuma bude dulja od četiri godine. Takvi slučajevi, koji bi trebali biti valjano opravdani, osobito predmetom okvirnog sporazuma, mogli bi se na primjer pojaviti kada je gospodarskom subjektu potrebna oprema za koju je razdoblje amortizacije dulje od četiri godine i koja mora biti dostupna u svakom trenutku tijekom cijelog trajanja okvirnog sporazuma.

- (63) S obzirom na stečeno iskustvo, također ne postoji potreba za prilagođavanjem pravila na kojima se temelje dinamički sustavi nabave kako bi se javnim naručiteljima omogućilo da u potpunosti iskoriste prednosti koje su im na raspolaganju putem tog instrumenta. Sustave je potrebno pojednostaviti, a posebice bi se njima trebalo upravljati u okviru ograničenog postupka, na taj način uklanjajući potrebu za indikativnim ponudama koje su jedna od glavnih teškoća povezanih s dinamičkim sustavima nabave. Stoga bi svakom gospodarskom subjektu koji podnese zahtjev za sudjelovanje i ispunjava kriterije za odabir trebalo dozvoliti sudjelovanje u postupcima nabave koji se izvršavaju putem dinamičkog sustava nabave tijekom razdoblja njegove valjanosti. Ta tehnika nabave omogućuje javnom naručitelju da na raspolaganju ima posebno širok spektar ponuda te da na taj način osigura optimalno korištenje javnih sredstava putem rasprostranjenog natjecanja povezanog sa široko korištenim ili lako dostupnim proizvodima, radovima ili uslugama koje su široko dostupne na tržištu.
- (64) Obrada tih zahtjeva za sudjelovanje trebala bi biti izvršena u roku od najviše deset radnih dana, pod uvjetom da se izvrši ocjenjivanje kriterija za odabir na temelju pojednostavljenih zahtjeva za dokumentiranje koji su određeni u ovoj Direktivi. Međutim, kada je dinamički sustav nabave uspostavljen po prvi put, javni naručitelji mogli bi, nakon prve objave obavijesti o nadmetanju ili poziva na potvrdu interesa, primiti tako velik broj zahtjeva za sudjelovanje da bi im moglo biti potrebno više vremena za obradu zahtjeva. To bi trebalo biti prihvatljivo, pod uvjetom da nije pokrenuta nijedna određena nabava sve dok se svi zahtjevi ne obrade. Javni naručitelji stoga bi trebali biti u mogućnosti sami smisliti način na koji namjeravaju obraditi zahtjeve za sudjelovanje. Na primjer, javni naručitelji mogu odlučiti da će obradu izvršavati samo jednom tjedno, pod uvjetom da se poštuju rokovi za obradu svakog zahtjeva za sudjelovanje.

- (65) U bilo koje vrijeme tijekom razdoblja valjanosti dinamičkog sustava nabave javni naručitelji trebali bi imati mogućnost zahtijevati od gospodarskih subjekata da podnesu obnovljenu i ažuriranu osobnu izjavu da ispunjavaju kriterije za kvalitativni odabir, u prikladnom vremenskom roku. Trebalo bi ponoviti da se mogućnost predviđena u općim odredbama o dokaznim sredstvima u ovoj Direktivi potrebnima kako bi se od gospodarskih subjekata zahtijevalo da podnesu popratne dokumente te obveza da to učini ponuditelj kojemu je dodijeljen ugovor također primjenjuje u slučaju dinamičkog sustava nabave.
- (66) Kako bi se unaprijedile mogućnosti malih i srednjih poduzeća vezane uz sudjelovanje u velikom dinamičkom sustavu nabave, poput sustava kojim upravlja središnje tijelo za nabavu, određeni javni naručitelj trebao bi biti u mogućnosti izraziti sustav u objektivno utvrđenim kategorijama proizvoda, radova ili usluga. Te kategorije trebale bi biti utvrđene na temelju objektivnih čimbenika koji bi mogli, primjerice, obuhvaćati najveći dozvoljeni obuhvat određenih ugovora koji se dodjeljuju za tu kategoriju ili određeno zemljopisno područje u kojem će se posebni ugovori izvršavati. Ako je dinamički sustav nabave razdijeljen u kategorije, javni naručitelj trebao bi primjenjivati kriterije za odabir koji su razmjerni značajkama određene kategorije.
- (67) Trebalo bi pojasniti kako elektroničke dražbe obično nisu odgovarajuće u slučaju određenih ugovora o javnoj nabavi radova i određenih ugovora o javnoj nabavi usluga čiji je predmet intelektualni rad, poput projektiranja radova, jer predmetom elektroničke dražbe mogu biti samo elementi prikladni za automatsko elektroničko ocjenjivanje, bez intervencije ili razmatranja od strane javnog naručitelja, odnosno elementi koji se mogu kvantitativno odrediti kako bi se mogli izraziti u brojevima i postocima.

Međutim, također bi trebalo pojasniti da se elektroničke dražbe mogu koristiti u postupcima nabave čiji je cilj nabava određenog prava intelektualnog vlasništva. Također je prikladno ponoviti da iako javni naručitelji imaju pravo smanjiti broj natjecatelja ili ponuditelja ako dražba još nije započela, nije dozvoljeno daljnje smanjivanje broja ponuditelja koji sudjeluju u elektroničkoj dražbi nakon što je dražba započela.

(68) Nove tehnike elektroničke kupnje, poput elektroničkih kataloga, neprestano se razvijaju. Elektronički katalogi format su za predstavljanje i organiziranje informacija na način koji je zajednički svim sudjelujućim ponuditeljima te koji se može elektronički obrađivati. Primjer mogu biti ponude u obliku proračunskih tablica. Javni naručitelji trebali bi moći zahtijevati upotrebu elektroničkih kataloga u svim dostupnim postupcima u kojima se zahtijeva upotreba elektroničkih načina komunikacije. Elektroničkim katalogima potiče se tržišno natjecanje te pojednostavljuje javna nabava, pogotovo u pogledu uštede vremena i novca. Međutim, trebalo bi utvrditi određena pravila kako bi se osiguralo da je upotreba novih tehnika u skladu s ovom Direktivom i s načelima jednakog postupanja, zabrane diskriminacije i transparentnosti. Stoga korištenje elektroničkih kataloga za predstavljanje ponuda ne bi trebalo uključivati mogućnost da se gospodarski subjekti ograniče samo na podnošenje svojeg općeg kataloga. Gospodarski subjekti trebali bi uz to prilagoditi svoje opće kataloge s obzirom na određeni postupak nabave. Takvom prilagodbom osigurava se da katalog koji je predan u okviru određenog postupka nabave sadrži samo proizvode, radove ili usluge za koje su gospodarski subjekti procijenili, nakon aktivnog preispitivanja, da udovoljavaju zahtjevima javnog naručitelja. Pri tome bi se gospodarskim subjektima trebalo dozvoliti da kopiraju podatke navedene u njihovom općem katalogu, no ne bi smjeli podnijeti opći katalog kao takav.

Nadalje, ako su zajamčeni sljedivost, jednako postupanje i predvidljivost, javni naručitelji trebali bi biti u mogućnosti sastaviti ponude vezane uz određenu nabavu na temelju prethodno primljenih elektroničkih kataloga, pogotovo u slučajevima u kojima je ponovno pokrenuto nadmetanje na temelju okvirnog sporazuma ili u slučajevima u kojima se koristi dinamički sustav nabave.

Ako ponudu generira javni naručitelj, određeni gospodarski subjekt trebao bi biti u mogućnosti provjeriti sadrži li ponuda, koju je sastavio javni naručitelj, značajne greške. Ako ponuda sadrži značajne greške, gospodarski subjekt ne bi trebao biti vezan tom ponudom, koju je sastavio javni naručitelj, osim ako je greška ispravljena.

U skladu sa zahtjevima pravila o elektroničkim načinima komunikacije, javni naručitelji trebali bi izbjegavati neopravdano sprječavanje pristupa gospodarskih subjekata postupcima nabave u kojima ponude moraju biti u obliku elektroničkih kataloga te kojima je zajamčena sukladnost s općim načelima zabrane diskriminacije i jednakog postupanja.

- (69) Tehnike središnje nabave sve se više koriste u državama članicama. Središnja tijela za nabavu nadležna su za stjecanja, upravljanje dinamičkim sustavima nabave ili dodjelu ugovora o javnoj nabavi/okvirnih sporazuma za druge javne naručitelje, uz naknadu ili bez nje. Javni naručitelji za koje je sklopljen okvirni sporazum trebali bi biti u mogućnosti koristiti okvirni sporazum za pojedinačne ili ponavljajuće nabave. S obzirom na velike količine koje se nabavljaju, te tehnike pridonose povećanju tržišnog natjecanja i trebale bi pomoći profesionalizirati javnu nabavu. Stoga bi trebalo predvidjeti definiciju Unije koja se odnosi na središnja tijela za nabavu dodijeljena javnim naručiteljima. Trebalo bi također pojasniti da središnja tijela za nabavu funkcioniraju na dva različita načina.

Što se tiče prvog načina, ta bi tijela trebala biti u mogućnosti postupati u svojstvu veletrgovaca kupnjom, stvaranjem zaliha ili preprodajom ili, što se tiče drugog načina, ta bi tijela trebala biti u mogućnosti postupati u svojstvu posrednika na način da dodjeljuju ugovore, upravljaju dinamičkim sustavima nabave ili sklapaju okvirne sporazume koje će koristiti javni naručitelji. Takva posrednička uloga mogla bi se u nekim slučajevima izvršavati autonomnim provođenjem relevantnih postupaka dodjele, bez primanja detaljnih uputa od strane javnih naručitelja; u drugim slučajevima, ta bi se uloga mogla izvršavati provođenjem relevantnih postupaka dodjele u skladu s uputama javnih naručitelja, u njihovo ime i u njihovu korist.

Nadalje, trebalo bi propisati pravila za dodjelu odgovornosti za poštovanje obveza u skladu s ovom Direktivom, kako u središnjem tijelu za nabavu tako i među javnim naručiteljima koji vrše nabavu iz ili putem njega. Ako je isključivo javni naručitelj obvezan provoditi postupke nabave, on bi također trebao biti isključivo i izravno odgovoran za zakonitost postupaka. Ako javni naručitelj provodi određene dijelove postupka, na primjer ponovno pokretanje nadmetanja na temelju okvirnog sporazuma ili dodjelu pojedinih ugovora temeljenih na dinamičkom sustavu nabave, javni naručitelj odgovoran je za faze nabave koje provodi.

- (70) Javni naručitelji trebali bi biti u mogućnosti dodijeliti ugovor o javnoj nabavi usluga za izvršavanje aktivnosti središnje nabave središnjem tijelu za nabavu bez primjene postupaka predviđenih ovom Direktivom. Također bi trebalo biti dozvoljeno da ti ugovori o javnoj nabavi usluga obuhvaćaju izvršavanje pomoćnih aktivnosti nabave. Ugovori o javnoj nabavi usluga za izvršavanje pomoćnih aktivnosti nabave trebali bi, ako ih ne izvršava središnje tijelo za nabavu u okviru pružanja središnjih aktivnosti nabave određenom javnom naručitelju, biti dodijeljeni u skladu s ovom Direktivom. Također bi trebalo ponoviti da se ova Direktiva ne bi trebala primjenjivati ako su središnje ili pomoćne aktivnosti nabave pružene na neki drugi način, a ne putem ugovora u svrhu ostvarivanja financijskog interesa koji podrazumijeva nabavu u smislu ove Direktive.
- (71) Jačanje odredaba vezanih uz središnja tijela za nabavu ne bi ni na koji način trebalo sprječavati trenutne prakse povremene zajedničke nabave, odnosno manje institucionaliziran i sustavan oblik zajedničke nabave ili ustaljenu praksu angažiranja pružatelja usluga koji pripremaju i upravljaju postupcima nabave u ime i u interesu javnog naručitelja te u skladu s njegovim uputama. Naprotiv, određene značajke zajedničke nabave trebalo bi pojasniti jer zajednička nabava može imati važnu ulogu, ne samo u slučaju inovativnih projekata.

Zajednička nabava može biti u različitim oblicima, od koordinirane nabave na način da se pripreme zajedničke tehničke specifikacije vezane uz radove, robu ili usluge koje će nabavljati više javnih naručitelja, od kojih svaki provodi zaseban postupak nabave, do slučajeva u kojima određeni javni naručitelji zajednički provode jedan postupak nabave na način da zajednički djeluju ili na način da se jednom javnom naručitelju povjeri upravljanje postupkom nabave u ime svih javnih naručitelja.

Ako više javnih naručitelja zajednički provodi postupak nabave, oni zajednički preuzimaju odgovornost za ispunjavanje svojih obveza na temelju ove Direktive. Međutim, ako javni naručitelji zajednički provode samo neke dijelove postupka nabave, zajednička odgovornost trebala bi se primjenjivati samo na one dijelove postupka koji su zajednički provedeni. Svaki javni naručitelj trebao bi sam preuzeti odgovornost za postupke ili dijelove postupaka koje samostalno provodi, poput dodjele ugovora, sklapanja okvirnog sporazuma, upravljanja dinamičkim sustavom nabave, ponovnog pokretanja nadmetanja na temelju okvirnog sporazuma ili određivanja gospodarskog subjekta, stranke okvirnog sporazuma, koji će izvršiti pojedini zadatak.

- (72) Elektronička komunikacija posebno je prikladna za pružanje podrške praksama i alatima središnje nabave zbog mogućnosti koje takva komunikacija pruža u pogledu ponovnog korištenja i automatske obrade podataka te svođenja troškova informiranja i transakcija na najmanju moguću mjeru. Korištenje elektroničkih načina komunikacije trebalo bi stoga najprije učiniti obvezujućim za središnja tijela za nabavu, a u isto vrijeme olakšati usklađivanje praksi diljem Unije. To bi trebalo biti popraćeno općom obvezom korištenja elektroničkih načina komunikacije u svim postupcima nabave nakon prijelaznog razdoblja od 30 mjeseci.
- (73) Zajedničko odjeljivanje ugovora o javnoj nabavi koje provode javni naručitelji iz raznih država članica trenutno je suočeno s određenim pravnim poteškoćama vezanim uz sukobe nacionalnih prava. Bez obzira na činjenicu da je Direktivom 2004/18/EZ implicitno dozvoljena zajednička prekogranična javna nabava, javni naručitelji još uvijek su suočeni sa znatnim pravnim i praktičnim poteškoćama pri nabavi od središnjih tijela za nabavu u drugim državama članicama ili pri zajedničkoj dodjeli ugovora o javnoj nabavi. Kako bi se javnim naručiteljima pružila mogućnost da u najvećoj mogućoj mjeri iskoriste dobrobiti potencijala unutarnjeg tržišta u pogledu ekonomije razmjera i dijeljenja rizika, između ostalog i za inovativne projekte koji podrazumijevaju veći rizik od rizika koji može podnijeti jedan javni naručitelj, te bi poteškoće trebalo ukloniti. Stoga bi trebalo utvrditi nova pravila o zajedničkoj prekograničnoj nabavi kako bi se olakšala suradnja među javnim naručiteljima te povećale dobrobiti unutarnjeg tržišta na način da se stvore prekogranične poslovne prilike za dobavljače i pružatelje usluga. U tim pravilima trebali bi biti utvrđeni uvjeti za prekogranično korištenje središnjih tijela za nabavu te određeno mjerodavno zakonodavstvo vezano uz javnu nabavu, uključujući mjerodavno zakonodavstvo po pitanju pravnih lijekova u slučaju zajedničkih prekograničnih postupaka, koje nadopunjuje pravila o sukobu zakona iz Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ¹. Osim toga, javni naručitelji iz različitih država članica trebali bi moći uspostaviti zajedničke subjekte uspostavljene na temelju nacionalnog prava ili prava Unije. Potrebno je odrediti posebna pravila za takav oblik javne nabave.

---

¹ *Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL L 177, 4.7.2008., str. 6.).*

Međutim, javni naručitelji ne bi trebali koristiti mogućnost zajedničke prekogranične nabave u svrhu zaobilaženja obvezujućih pravila javnog prava, u skladu s pravom Unije, koja se na njih primjenjuju u državama članicama u kojima su smješteni. Takva bi pravila mogla, primjerice, obuhvaćati odredbe o transparentnosti i pristupu dokumentima ili o posebnim zahtjevima kako bi se održala sljedivost u slučaju osjetljive robe.

- (74) Tehničke specifikacije koje sastavljaju javni kupci trebaju omogućiti otvorenost javne nabave tržišnom natjecanju kao i postići ciljeve održivosti. Radi toga bi trebalo biti moguće predati ponude koje uzimaju u obzir raznolikost mjerila tehničkih rješenja i tehničkih specifikacija na tržištu, uključujući one koji su sastavljeni na temelju kriterija uspješnosti povezanih s vijekom trajanja i održivosti postupka proizvodnje radova, roba i usluga.

Zbog toga bi tehničke specifikacije trebale biti sastavljene na način da se izbjegne prijetvorno sužavanje nadmetanja uvođenjem zahtjeva kojima se prednost daje određenom gospodarskom subjektu na način da ti zahtjevi odražavaju ključne značajke robe, usluga ili radova koje obično nudi taj gospodarski subjekt. Taj se cilj općenito najučinkovitije postiže sastavljanjem tehničkih specifikacija s obzirom na funkcionalne i izvedbene zahtjeve. Funkcionalni i izvedbeni zahtjevi također su prikladan način za poticanje inovacija pri javnoj nabavi te bi se trebali što češće koristiti. U slučaju upućivanja na europski standard ili, u odsustvu tog standarda, na nacionalni standard, javni naručitelji trebali bi razmotriti ponude temeljene na istovjetnim rješenjima. Gospodarski subjekti bi trebali biti zaduženi za dokazivanje istovjetnosti s traženom oznakom.

Kako bi dokazali istovjetnost, trebalo bi biti moguće od ponuditelja zahtijevati da podnesu dokaz o provjeri od treće strane. Međutim, drugi prikladni načini dokazivanja poput tehničke dokumentacije proizvođača također bi trebali biti prihvatljivi ako taj gospodarski subjekt nema pristup tim potvrdama ili izvješćima o testiranju ili nema mogućnost pribavljanja tih dokumenata u relevantnom roku, pod uvjetom da dotični gospodarski subjekt time dokazuje da radovi, roba ili usluge udovoljavaju zahtjevima ili kriterijima navedenim u tehničkim specifikacijama, kriterijima dodjele ili uvjetima izvršenja ugovora.

(75) Javni naručitelji koji žele nabaviti radove, robu ili usluge s posebnim okolišnim, društvenim ili drugim značajkama trebali bi biti u mogućnosti koristiti određene oznake, poput Europskog znaka za okoliš, (međunarodnih znakova za okoliš ili bilo koju drugu oznaku pod uvjetom da su zahtjevi koji se odnose na oznake vezani uz predmet ugovora, poput opisa proizvoda i njegove prezentacije, uključujući zahtjeve vezane uz pakiranje. Nadalje, od ključne je važnosti da su ti zahtjevi sastavljeni i doneseni na temelju objektivno provjerljivih kriterija, korištenjem postupka u kojem mogu sudjelovati zainteresirane strane, poput državnih tijela, potrošača, proizvođača, distributera i okolišnih organizacija. Također je važno da je oznaka dostupna svim zainteresiranim stranama. Trebalo bi razjasniti da zainteresirane strane mogu biti javna ili privatna tijela, poduzeća ili svaki oblik nevladine organizacije (organizacije koje ne pripadaju vladi i nisu konvencionalna poduzeća).

Isto tako, trebalo bi pojasniti da određena nacionalna ili vladina tijela ili organizacije mogu biti uključeni u određivanje zahtjeva za oznaku koji se mogu koristiti u vezi s nabavom tijela javne vlasti, a da ta tijela ili organizacije ne izgube svoj status trećih strana.

Upućivanja na oznake ne bi smjela imati učinak sprječavati inovacije.

(76) U slučaju nabave u svrhu korištenja od strane osoba, bez obzira je li namijenjena široj javnosti ili osoblju javnog naručitelja, potrebno je da javni naručitelji utvrde tehničke specifikacije kako bi se u obzir uzeli kriteriji dostupnosti za osobe s invaliditetom ili izvedba prilagođena svim korisnicima, osim u valjano opravdanim slučajevima.

(77) Kod sastavljanja tehničkih specifikacija, javni naručitelji bi trebali uzeti u obzir zahtjeve koji proizlaze iz prava Unije u području prava zaštite podataka, osobito u vezi s planiranjem obrade osobnih podataka (tehnička zaštita podataka).

(78) Javna nabava trebala bi biti prilagođena potrebama malih i srednjih poduzeća (MSP-ova). Javne naručitelje trebalo bi poticati da koriste kodeks najbolje prakse iz radnog dokumenta Komisije od 25. lipnja 2008. pod nazivom „Europski kodeks najbolje prakse za olakšavanje pristupa MSP-ova ugovorima o javnoj nabavi”, koji daje upute MSP-ovima za korištenje okvira javne nabave i tako olakšava njihovo sudjelovanje. S tim ciljem i u svrhu jačanja tržišnog natjecanja, javne naručitelje trebalo bi osobito poticati da razdijele velike ugovore u zasebne grupe. Takva razdioba mogla bi se izvršiti na kvantitativnoj osnovi, kako bi veličina pojedinih ugovora bila bolje prilagođena kapacitetima malih i srednjih poduzeća, ili na kvalitativnoj osnovi, u skladu s različitim djelatnostima i specijalizacijama koje su obuhvaćene, kako bi se sadržaj pojedinih ugovora bolje prilagodio specijaliziranim sektorima malih i srednjih poduzeća ili bio u skladu s različitim naknadnim fazama projekta.

Javni naručitelji trebali bi sami odrediti veličinu i predmet grupa, a također bi trebali, u skladu s relevantnim pravilima o izračunavanju prosječne vrijednosti nabave, biti u mogućnosti dodijeliti određene grupe bez primjene postupaka iz ove Direktive. Javni naručitelj trebao bi biti dužan razmotriti je li razdioba ugovora u grupe prikladna te imati slobodu o tome autonomno odlučiti na temelju bilo kojeg razloga koji smatra relevantnim, bez potrebe podlijevanja upravnom ili sudskom nadzoru. Ako javni naručitelj odluči da nije prikladno razdijeliti ugovor u zasebne grupe, pojedino izvješće ili dokumentacija o nabavi trebali bi sadržavati glavne razloge za takvu odluku javnog naručitelja. Takvi razlozi mogu, primjerice, biti posljedica mišljenja javnog naručitelja da bi takva razdioba mogla ograničiti nadmetanje, mišljenja da bi zbog te razdiobe izvršenje ugovora postalo suviše tehnički složeno ili skupo ili mišljenja da bi potreba za koordinacijom različitih ugovaratelja za svaku grupu ozbiljno narušila pravilno izvršenje ugovora.

Države članice trebale bi imati mogućnost uložiti dodatne napore kako bi olakšale sudjelovanje malih i srednjih poduzeća na tržištu javne nabave povećavanjem raspona odgovornosti vezanih uz razmatranje prikladnosti razdjele ugovora u grupama na manje ugovore na način da od javnih naručitelja zahtijevaju da opravdaju svoju odluku o tome da se ugovori ne razdjeljuju u grupe ili o tome da je razdioba u grupe obvezna u određenim uvjetima. U istu svrhu države članice trebale bi biti slobodne staviti na raspolaganje mehanizme za izravna plaćanja podugovarateljima.

- (79) Ako su ugovori razdijeljeni u dijelove, javni naručitelji trebali bi biti u mogućnosti ograničiti broj grupa za čije se izvođenje može natjecati određeni gospodarski subjekt, primjerice kako bi se očuvalo tržišno natjecanje ili osigurala pouzdanost robe; javni naručitelji također bi trebali biti u mogućnosti ograničiti broj grupa čije se izvršenje može dodijeliti pojedinom ponuditelju.

Međutim, cilj olakšavanja većeg pristupa MSP-ova javnoj nabavi mogao bi biti otežan ako javni naručitelji budu obvezni dodjeljivati ugovor grupu po grupu čak i kad bi to značilo da se moraju prihvatiti značajno nepovoljnija rješenja u usporedbi s dodjelom koja obuhvaća nekoliko ili sve grupe. Kada je mogućnost korištenja takve metode jasno unaprijed navedena, tada bi trebalo javnim naručiteljima omogućiti provođenje usporedne procjene ponuda kako bi se utvrdilo bi li, ako se uzmu zajedno ponude koje je podnio pojedini ponuditelj za određenu kombinaciju grupa, udovoljile kriterijima za dodjelu utvrđenima u skladu s ovom Direktivom u odnosu na te grupe bolje od ponuda za dotične pojedinačne grupe kad bi se gledale odvojeno. U tom slučaju, javni naručitelji bi trebali moći dodijeliti ugovor dotičnom ponuditelju kombinirajući dotične grupe. Trebalo bi pojasniti da bi javni naručitelji trebali provoditi takvu usporednu procjenu utvrđujući prvo koje ponude najbolje udovoljavaju kriterijima za dodjelu utvrđenima za svaku pojedinu grupu i tada ih usporediti s ponudama koje je podnio pojedini ponuditelj za određenu kombinaciju grupa, uzetih zajedno.

(80) Kako bi postupci bili brži i učinkovitiji, rokovi za sudjelovanje u postupcima nabave trebali bi biti što kraći te bi trebalo izbjeći stvaranje nepotrebnih prepreka pristupu gospodarskih subjekata u unutarnjem tržištu, a pogotovo malih i srednjih poduzeća. Stoga bi trebalo imati na umu da bi pri određivanju rokova za primanje ponuda i zahtjeva za sudjelovanje javni naručitelji trebali posebno uzeti u obzir složenost ugovora i vrijeme potrebno za sastavljanje ponuda, čak ako to zahtijeva utvrđivanje rokova dužih od minimalnih rokova predviđenih ovom Direktivom. Korištenje elektroničkih načina informiranja i komunikacije, posebice potpuna elektronička dostupnost dokumentacije o nabavi gospodarskim subjektima, ponuditeljima i natjecateljima te elektronička razmjena komunikacije, dovodi do veće transparentnosti i uštede vremena. Stoga bi trebalo predvidjeti smanjenje minimalnih rokova, u skladu s pravilima određenima u GPA-u te pod uvjetom da su ti rokovi usklađeni s određenim načinom prijenosa predviđenim na razini Unije. Nadalje, javni naručitelji trebali bi imati mogućnost daljnjeg smanjenja rokova za primanje zahtjeva za sudjelovanje te ponuda u slučajevima u kojima zbog hitnih okolnosti uobičajeni rokovi nisu prikladni, no time se ne priječi provođenje redovitog postupka uz objavu. Samo u iznimnim slučajevima u kojima uslijed iznimne hitnosti, uzrokovane događajima koje određeni javni naručitelj nije mogao predvidjeti, a koji se ne mogu pripisati tom javnom naručitelju, provođenje redovitog postupka nije moguće ni uz skraćene rokove, javni naručitelji trebali bi, u mjeri u kojoj je to neophodno, imati mogućnost dodijeliti ugovore na temelju pregovaračkog postupka bez prethodne objave. To se može odnositi na slučaj u kojemu se, uslijed prirodnih katastrofa, zahtijeva hitno djelovanje.

- (81) Trebalo bi pojasniti da potreba da se osigura dovoljno vremena gospodarskim subjektima da sastave prilagođene ponude može za posljedicu imati da se početno zadani vremenski rokovi trebaju produljiti. To bi se osobito dogodilo u slučajevima kada se rade značajne izmjene u dokumentaciji o nabavi. Također bi se trebalo odrediti da se u tom slučaju značajne izmjene trebaju shvatiti kao izmjene koje obuhvaćaju osobito tehničke specifikacije zbog kojih bi gospodarski subjekti trebali dodatno vrijeme kako bi ih razumjeli i adekvatno na njih odgovorili. Trebalo bi međutim pojasniti da takve promjene ne bi trebale biti u tolikoj mjeri značajne da bi bilo dopušteno prihvaćanje drugih kandidata osim onih koji su već prvotno izabrani ili uključivanje novih sudionika u postupak nabave. To bi osobito mogao biti slučaj kada izmjenom ugovor ili okvirni sporazum postaju značajno različiti po svojoj naravi od prvotno navedenog u dokumentaciji o nabavi.
- (82) Trebalo bi pojasniti da bi informacije o određenim odlukama donesenim tijekom postupka nabave, uključujući odluku o tome da se ugovor neće dodijeliti ili da se neće sklopiti okvirni sporazum, trebali poslati javni naručitelji bez da natjecatelji ili ponuditelji moraju sami zatražiti dobivanje takvih informacija. Trebalo bi također ponoviti da je Direktivom Vijeća 89/665/EEZ ¹ predviđena obveza javnih naručitelja da, bez da to trebaju tražiti natjecatelji ili ponuditelj, dostave tim natjecateljima i ponuditeljima sažetak relevantnih razloga za neke od središnjih odluka koje su donesene tijekom postupka nabave. Naposljetku, trebalo bi pojasniti da bi natjecatelji i ponuditelji trebali biti u mogućnosti zatražiti detaljnije informacije o tim razlozima, a da bi im javni naručitelji trebali biti obvezni pružiti te razloge osim ako postoji opravdani razlog zbog kojeg javni naručitelji ne bi trebali tako postupiti. Ti bi razlozi trebali biti određeni u ovoj Direktivi. Kako bi se osigurala potrebna transparentnost u kontekstu postupaka nabave koji obuhvaćaju pregovore i dijaloge s ponuditeljima, ponuditelji koji su podnijeli prihvatljivu ponudu trebali bi, osim ako postoje ozbiljni razlozi protiv toga, biti u mogućnosti zatražiti informacije o provođenju i napretku postupka.

---

¹ Direktiva Vijeća 89/665/EEZ od 21. prosinca 1989. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na primjenu postupaka kontrole na sklapanje ugovora o javnoj nabavi robe i javnim radovima (SL L 395, 30.12.1989., str. 33.).

(83) Suviše složeni zahtjevi vezani uz gospodarski i financijski kapacitet često predstavljaju neopravdanu prepreku sudjelovanju malih i srednjih poduzeća u javnoj nabavi. Svi takvi zahtjevi trebali bi biti vezani uz predmet ugovora i biti mu razmjerni. Posebno se javnim naručiteljima ne bi trebalo dozvoliti da od gospodarskih subjekata zahtijevaju da imaju minimalni promet koji ne bi bio razmjernan predmetu ugovora; taj zahtjev obično ne bi trebao prelaziti najviše dvostruku vrijednost od procijenjene vrijednosti ugovora. Međutim, u valjano opravdanim okolnostima trebalo bi biti moguće primjenjivati i više zahtjeve. Takve okolnosti mogle bi biti povezane s velikim rizikom vezanim uz izvršenje ugovora ili činjenicom da je pravovremeno i ispravno izvršenje ugovora ključno, primjerice jer se radi o neophodnom preduvjetu za izvršenje drugih ugovora.

U takvim opravdanim slučajevima javni bi naručitelji i dalje trebali moći slobodno odlučivati bi li zahtjevi o višem minimalnom prometu bili prikladni i opravdani bez potrebe podlijevanja upravnom ili sudskom nadzoru. Kod primjene zahtjeva za višim minimalnim prometom, javni naručitelji bi i dalje trebali slobodno određivati njegovu razinu dok god je ona vezana i razmjerna predmetu ugovora. Ako javni naručitelj odluči da bi zahtjevi za minimalnim prometom trebali biti na razini koja je viša od dvostruke procijenjene vrijednosti ugovora, pojedino izvješće ili dokumentacija o nabavi trebali bi sadržavati glavne razloge za takvu odluku javnog naručitelja.

Javni bi naručitelji također trebali moći zahtijevati podatke o omjeru između, npr. imovine i obveza u godišnjim financijskim izvješćima. Pozitivan omjer koji pokazuje višu razinu imovine u odnosu na obveze mogao bi pružiti dodatni dokaz da je financijska sposobnost gospodarskog subjekta dostatna.

- (84) Mnogi gospodarski subjekti, i to ne samo mala i srednja poduzeća, smatraju da veliku prepreku njihovom sudjelovanju u javnoj nabavi predstavlja administrativno opterećenje koje proizlazi iz potrebe generiranja znatnog broja potvrda ili drugih dokumenata vezanih uz kriterije za isključivanje i odabir. Ograničavanjem takvih zahtjeva, primjerice korištenjem europske jedinstvene dokumentacije o nabavi (ESPD) koja se sastoji od ažurirane osobne izjave, moglo bi se postići znatno pojednostavljenje u korist javnih naručitelja i gospodarskih subjekata.

Od ponuditelja kojemu se odlučilo dodijeliti ugovor trebalo bi se, međutim, zahtijevati da stavi na raspolaganje relevantne dokaze, a javni naručitelji ne bi trebali sklopiti ugovore ako im ponuditelji to ne mogu osigurati. Javni naručitelji također bi trebali imati pravo zatražiti sve ili dio popratnih dokumenata u bilo kojem trenutku ako to smatraju potrebnim za pravilno provođenje postupka. To pogotovo može biti potrebno u slučaju dvofaznih postupaka – ograničenih postupaka, natjecateljskih postupaka uz pregovore, natjecateljskih dijaloga te partnerstava za inovacije – u kojem javni naručitelji koriste mogućnost ograničavanja broja natjecatelja koji se pozivaju na predaju ponuda. Obveza predaje popratnih dokumenata u trenutku odabira natjecatelja koje se poziva na predaju ponude mogla bi biti opravdana kako bi se spriječilo da javni naručitelji pozovu natjecatelje za koje se kasnije uspostavi da nisu u mogućnosti predati popratne dokumente u fazi dodjele, čime se uskraćuje sudjelovanje ostalim kvalificiranim natjecateljima.

Trebalo bi izričito navesti da bi ESPD također trebao pružiti relevantne podatke u odnosu na subjekte na čije se sposobnosti gospodarski subjekt oslanja, kako bi provjera podataka o tim subjektima mogla biti provedena zajedno sa provjerom i pod istim uvjetima kao i provjera u odnosu na glavnog gospodarskog subjekta.

- (85) Važno je da bi se odluke javnih naručitelja trebale temeljiti na novim podacima, osobito što se tiče osnova za isključenje, a s obzirom da do važnih promjena može doći vrlo brzo, na primjer u slučaju financijskih poteškoća zbog kojih bi gospodarski subjekt postao neprikladan, ili obratno, ako su nepodmirene obveze za socijalna davanja u međuvremenu plaćene. Poželjno je dakle, da javni naručitelji, kad kod je moguće, provjere te podatke pristupajući relevantnim bazama podataka koje bi trebale biti nacionalne u smislu da njima upravljaju tijela javne vlasti. U ovoj bi fazi još uvijek moglo biti slučajeva kada to još uvijek nije moguće iz tehničkih razloga. Stoga bi Komisija trebala predvidjeti mjere unapređenja koje bi mogle olakšati jednostavan elektronički pristup ažuriranim podacima, kao što su sve jači alati koji nude pristup virtualnim dosjeima poduzeća ili sredstva koja olakšavaju interoperabilnost između baza podataka ili drugih sličnih pratećih mjera.

Također bi trebalo osigurati da javni naručitelji ne trebaju tražiti dokumentaciju koja je još uvijek aktualna, a kojom već raspolažu iz prethodnih postupaka nabave. Međutim, u ovom kontekstu bi također trebalo osigurati da se javni naručitelji ne opterećuju s nerazmjernim arhiviranjem i evidentiranjem. Stoga bi se primjena ove obveze trebala odgoditi do trenutka kada korištenje elektroničkih sredstava komunikacije postane obvezujuće, budući da će elektroničko upravljanje dokumentacijom olakšati zadatak javnim naručiteljima.

- (86) Daljnje pojednostavljenje za gospodarske subjekte i javne naručitelje moglo bi se postići putem standardnog obrasca za osobne izjave koji bi mogao smanjiti probleme u vezi preciznog sastavljanja formalnih izjava i izjava pristanka kao i jezične probleme.
- (87) Komisija stavlja na raspolaganje i upravlja elektroničkim sustavom, odnosno e-Certisom, koji trenutačno na dobrovoljnoj osnovi ažuriraju i provjeravaju nacionalna tijela. Cilj sustava e-Certis jest olakšavanje razmjene potvrda i ostale dokazne dokumentacije koju javni naručitelji često zahtijevaju. Dosadašnje iskustvo ukazuje na činjenicu da dobrovoljno ažuriranje i provjeravanje nije dovoljno kako bi se osiguralo da se e-Certis u potpunosti iskoristi za pojednostavljivanje i olakšavanje razmjene dokumenata posebno za dobrobit malih i srednjih poduzeća. Stoga bi kao prvi korak trebalo održavanje učiniti obvezujućim. Korištenje sustava e-Certis kasnije će se učiniti obvezujućim.

- (88) Javni bi naručitelji trebali moći zahtijevati primjenu mjera ili programa upravljanja okolišem tijekom izvršavanja ugovora o javnoj nabavi. Programi upravljanja okolišem, bez obzira na to jesu li prijavljeni u okviru instrumenata Unije, poput Uredbe (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o ¹, mogu ukazivati na to da gospodarski subjekt posjeduje tehničke mogućnosti potrebne za izvršenje ugovora. To uključuje potvrde za znak za okoliš Europske Unije koje uključuju kriterije upravljanja okolišem. Ako gospodarski subjekt nema pristup takvim programima registracije upravljanja okolišem ili ako nema mogućnost pribavljanja tih programa unutar relevantnog vremenskog roka, trebalo bi omogućiti podnošenje opisa primijenjenih mjera upravljanja okolišem ako dotični gospodarski subjekt pokaže da te mjere osiguravaju jednaku razinu zaštite okoliša kao i mjere koje se zahtijevaju u okviru upravljanja okolišem.
- (89) Pojam kriterija za dodjelu ima središnje mjesto u ovoj Direktivi. Stoga je važno da se relevantne odredbe predstave na što je moguće jednostavniji način. To se može postići korištenjem terminologije „ekonomski najpovoljnija ponuda” kao glavni koncept, budući da bi sve pobjedničke ponude naposljetku trebale biti odabrane u skladu s onim što pojedini javni naručitelj smatra da je ekonomski najpovoljnije rješenje između ponuđenih. Kako bi se izbjegla zamjena s kriterijem dodjele koji je trenutačno poznat kao „ekonomski najpovoljnija ponuda” u Direktivama 2004/17/EZ i 2004/18/EZ, za taj bi koncept trebalo koristiti različitu terminologiju, „najbolji omjer između cijene i kvalitete”. Stoga bi ga se trebalo tumačiti u skladu sa sudskom praksom u vezi s tim direktivama, osim kada ova Direktiva navodi jasno značajno različito rješenje.

---

¹ Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 761/2001 i odluka Komisije 2001/681/EZ i 2006/193/EZ (SL L 342, 22.12.2009., str. 1.).

(90) Ugovori bi trebali biti dodijeljeni na temelju objektivnih kriterija kojima se osigurava sukladnost s načelima transparentnosti, zabrane diskriminacije i jednakog postupanja, s ciljem osiguravanja objektivne usporedbe relativne vrijednosti ponuda kako bi se odredilo, uz poštovanje uvjeta učinkovitog nadmetanja, koja ponuda je ekonomski najpovoljnija. Trebalo bi izričito navesti da se ekonomski najpovoljnija ponuda treba procjenjivati na temelju najboljeg omjera između cijene i kvalitete, što bi uvijek trebalo uključiti element cijene ili troška. Isto tako, trebalo bi pojasniti da bi se takva procjena ekonomski najpovoljnije ponude mogla provoditi i samo na temelju ili cijene ili isplativosti. Stoga je primjereno podsjetiti da javni naručitelji mogu odrediti određene standarde kvalitete uz korištenje tehničkih specifikacija ili uvjete izvršenja ugovora.

Kako bi se u javnoj nabavi potaknula veća usmjerenost na kvalitetu, države članice trebale bi biti ovlaštene zabraniti ili ograničiti procjenjivanje „ekonomski najpovoljnije ponude” samo na temelju cijene ili troška, ako to smatraju potrebnim.

Kako bi se osigurala sukladnost s načelom jednakog postupanja pri dodjeli ugovora, javni naručitelji trebali bi biti obvezni osigurati potrebnu transparentnost kako bi omogućili da su svi ponuditelji na odgovarajući način obaviješteni o kriterijima i postupcima koji će se primjenjivati pri donošenju odluke o dodjeli ugovora. Javni naručitelji stoga bi trebali biti obvezni navesti kriterije za dodjelu ugovora i relativni ponder pripisan svakom od tih kriterija. Javnim naručiteljima trebalo bi, međutim, biti dozvoljeno odstupanje od te obveze navođenja pondera koji se pripisuje tim kriterijima u opravdanim slučajevima, za koje moraju biti u mogućnosti navesti razloge, ako pripisivanje važnosti ne može biti utvrđeno unaprijed, posebno zbog složenosti ugovora. U takvim slučajevima javni naručitelji trebali bi navesti kriterije prema njihovoj važnosti, od najvažnijeg prema manje važnom.

(91) Članak 11. UFEU-a, zahtjeva da zahtjevi zaštite okolišabudu uključeni u definiciju i provedbu politika i aktivnosti Unije, pogotovo u svrhu promicanja održivog razvoja. U ovoj Direktivi pojašnjen je način na koji javni naručitelji mogu doprinijeti zaštiti okoliša i promicanju održivog razvoja, a u isto vrijeme osigurati da mogu pribaviti najbolju vrijednost za novac za svoje ugovore.

(92) Pri procjenjivanju najboljeg omjera između cijene i kvalitete, javni naručitelji bi trebali odrediti ekonomske i kvalitativne kriterije povezane s predmetom ugovora koje će koristiti za tu namjenu. Primjenom tih kriterija trebala bi biti moguća usporedna procjena razine uspješnosti svake ponude s obzirom na predmet ugovora, kako je utvrđeno u tehničkim specifikacijama. U kontekstu najboljeg omjera cijene i kvalitete, ova Direktiva obuhvaća nepotpun popis mogućih kriterija za dodjelu koji uključuju okolišne i socijalne aspekte. Javne naručitelje trebalo bi poticati da odaberu kriterije za dodjelu putem kojih će osigurati visokokvalitetne radove, robu ili usluge koje su najbolje prilagođene njihovim potrebama.

Odabranim kriterijima za dodjelu na javne naručitelje ne prenosi se neograničena sloboda izbora. Tim bi kriterijima trebala biti zajamčena mogućnost učinkovitog i poštenog nadmetanja te bi trebali biti popraćeni postupcima kojima se omogućuje učinkovita provjera informacija koje su pružili ponuditelji.

Kako bi se osigurala ekonomski najpovoljnija ponuda, odluka o dodjeli ugovora ne bi se trebala temeljiti isključivo na kriterijima koji nisu vezani uz troškove. Kriteriji kvalitete trebali bi stoga biti popraćeni kriterijem troška koji bi, ovisno o izboru javnog naručitelja, mogao biti cijena ili mogao biti utemeljen na pristupu isplativosti, poput troškova životnog vijeka. Međutim, kriteriji za dodjelu ne bi trebali utjecati na primjenu nacionalnih odredaba kojima se utvrđuje naknada za određene usluge ili u kojima su određene fiksne cijene za određenu robu.

(93) Kada nacionalne odredbe određuju naknadu za određene usluge ili fiksne cijene za određenu robu, trebalo bi razjasniti da je i dalje moguća procjena vrijednosti za novac na temelju drugih čimbenika osim same cijene ili naknade. Ovisno o dotičnoj usluzi ili proizvodu, ti bi čimbenici na primjer mogli uključiti uvjete isporuke i plaćanja, aspekte usluga nakon prodaje, (npr. raspon savjetodavnih usluga i usluga zamjene) ili okolišne ili socijalne aspekte (npr. jesu li knjige tiskane na recikliranom papiru ili papiru od drva iz održivih izvora, trošak pripisan okolišnim vanjskim učincima i je li unaprijedena socijalna integracija osoba u nepovoljnom položaju ili članova ranjivih skupina među osobama koje su angažiranje za izvršenje ugovora). S obzirom na brojne mogućnosti procjenjivanja vrijednosti za novac na temelju bitnih kriterija, trebalo bi izbjegavati pristup određivanja grupa kao jedino sredstvo za dodjelu ugovora.

- (94) Ako je kvaliteta zaposlenog osoblja relevantna za razinu uspješnosti izvršenja ugovora, javni naručitelji također bi trebali biti u mogućnosti kao kriterij za dodjelu koristiti organizaciju, kvalifikacije i iskustvo osoblja angažiranog za izvršenje određenog ugovora jer to može utjecati na kvalitetu izvršenja ugovora i shodno tome na ekonomsku vrijednost ponude. To bi, primjerice, mogao biti slučaj u ugovorima o intelektualnim uslugama, poput usluga savjetovanja ili arhitektonskih usluga. Javni naručitelji koji koriste tu mogućnost trebali bi osigurati, odgovarajućom primjenom ugovornih sredstava, da osoblje angažirano za izvršenje ugovora udovoljava određenim kriterijima kvalitete te da takvo osoblje može biti zamijenjeno samo uz pristanak javnog naručitelja čime se osigurava da zamjensko osoblje pruža jednakovrijednu razinu kvalitete.
- (95) Od ključne je važnosti u potpunosti iskoristiti potencijal javne nabave kako bi se postigli ciljevi strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast. U ovom kontekstu, trebalo bi podsjetiti da je javna nabava ključna za poticanje inovacija, što je od velike važnosti za budući rast u Europi. S obzirom na važne razlike među pojedinim sektorima i tržištima, ne bi, međutim, bilo prikladno odrediti opće obvezujuće zahtjeve u slučaju nabave vezane uz okoliš, društvo ili inovacije.

U propisima Unije već su određeni obvezujući zahtjevi nabave za postizanje posebnih ciljeva u sektoru vozila u cestovnom prijevozu (Direktiva 2009/33/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹) te u sektoru uredske opreme (Uredba (EZ) br. 106/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ²). Uz to, definicija zajedničkih metodologija za troškove životnog vijeka znatno je uznapredovala.

Stoga je prikladno s tim nastaviti te ostaviti u okviru zakonodavstva vezanog uz određeni sektor određivanje obvezujućih ciljeva u okviru određenih politika i uvjeta prisutnih u relevantnom sektoru te promicati razvoj i korištenje europskih pristupa troškovima životnog vijeka kao dodatnog temelja za korištenje javne nabave u svrhu promicanja održivog rasta.

- (96) Te mjere vezane uz pojedine sektore trebalo bi nadopuniti prilagodbom direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ kojima se ovlašćuje javne naručitelje da svojim strategijama

---

¹ Direktiva 2009/33/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (SL L 120, 15.5.2009., str. 5.).

² Uredba (EZ) br. 106/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o programu Zajednice za označivanje energetske učinkovitosti za uredsku opremu (SL L 39, 13.2.2008., str. 1.).

nabave pridonose ciljevima strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast. Stoga bi trebalo pojasniti da javni naručitelji, osim u slučajevima procjene samo na temelju cijene, mogu odrediti ekonomski najpovoljniju ili najjeftiniju ponudu korištenjem pristupa troškova životnog vijeka. Troškovi životnog vijeka obuhvaćaju sve troškove tijekom trajanja radova, robe ili usluga.

Ti troškovi podrazumijevaju interne troškove, poput troškova potrebnog istraživanja, razvoja, proizvodnje, prijevoza, korištenja, održavanja i odlaganja nakon isteka roka trajanja no također mogu obuhvaćati troškove pripisane vanjskim učincima okoliša, poput onečišćenja prouzročenog eksploatacijom sirovina korištenih u dobivanju proizvoda ili prouzročenih samim proizvodom ili njegovom proizvodnjom, pod uvjetom da se takvi troškovi mogu novčano izraziti i pratiti. Metode koje javni naručitelji koriste za procjenu troškova pripisanih okolišnim eksternalijama trebale bi se unaprijed odrediti na objektivan i nediskriminirajući način te bi trebale biti dostupne svim zainteresiranim stranama. Takve metode mogu se uspostaviti na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, no kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja putem prilagođenih metoda, te bi metode trebale biti općenite, odnosno ne bi se trebale određivati posebno za svaki pojedini postupak javne nabave.

Na razini Unije trebalo bi razviti zajedničke metodologije za izračunavanje troškova životnog vijeka za određene kategorije robe ili usluga. Kada te zajedničke metodologije budu razvijene, njihovo korištenje treba postati obavezno.

Nadalje, trebalo bi ispitati izvodivost određivanja zajedničke metodologije za troškove društvenog životnog vijeka, uzimajući u obzir postojeće metodologije poput Smjernica za procjenu društvenog životnog vijeka proizvoda koje su donesene u okviru Programa Ujedinjenih naroda za okoliš.

(97) Nadalje, u svrhu bolje integracije društvenih i pitanja okoliša u postupke nabave, javni naručitelji trebali bi biti u mogućnosti koristiti kriterije za dodjelu ili uvjete izvršenja ugovora vezane uz radove, robu ili usluge koje će se pružati u sklopu ugovora o javnoj nabavi u bilo kojem aspektu i u bilo kojoj fazi njihovog životnog vijeka, od eksploatacije sirovina za proizvod do faze odlaganja proizvoda, uključujući čimbenike obuhvaćene određenim postupkom proizvodnje, pružanja ili trgovine i njezinih uvjeta tih radova, robe ili usluga ili obuhvaćene određenim postupkom tijekom kasnije faze njihovog životnog vijeka, čak ako ti čimbenici nisu dio njihovog materijalnog sadržaja. Kriteriji i uvjeti vezani uz takav postupak proizvodnje ili pružanja mogu obuhvaćati uvjete da proizvodnja kupljenih proizvoda nije obuhvaćala korištenje otrovnih kemikalija ili da se kupljene usluge pružaju korištenjem energetski učinkovitih strojeva. U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, to također uključuje kriterije za dodjelu ili uvjete izvršenja ugovora vezane uz nabavu ili korištenje proizvoda u okviru pravedne trgovine tijekom izvršavanja ugovora koji će se dodijeliti. Kriteriji i uvjeti koji se odnose na trgovinu i njene uvjete mogu se na primjer odnositi na činjenicu da dotični proizvod potječe iz pravedne trgovine, uključujući zahtjev za plaćanje minimalne cijene i premije proizvođačima. Uvjeti izvršenja ugovora vezani uz pitanja okoliša mogli bi, primjerice, obuhvaćati isporuku, pakiranje i odlaganje proizvoda, a u slučaju ugovora o radovima i uslugama, smanjenje otpada i učinkovitost resursa.

Međutim, uvjet o povezanosti s predmetom ugovora isključuje kriterije i uvjete vezane uz opću poslovnu politiku koji se ne mogu smatrati čimbenicima svojstvenima za određeni postupak proizvodnje ili izvođenja kupljenih radova, dobave robe ili pružanja usluga. Javnim naručiteljima stoga ne bi trebalo biti dozvoljeno zahtijevati od ponuditelja da imaju uspostavljenu politiku poslovne, društvene ili okolišne odgovornosti.

- (98) Od ključne je važnosti da su kriteriji za dodjelu ili uvjeti izvršenja ugovora vezani uz društvene aspekte postupka proizvodnje povezani s radovima, robom ili uslugama koje će se pružati na temelju ugovora. Uz to, ti bi se kriteriji trebali primjenjivati sukladno Direktivi 96/71/EZ, u skladu s tumačenjem Suda Europske unije, te ne bi trebali biti odabrani ili se ne bi trebali primjenjivati na način kojim se izravno ili neizravno diskriminira gospodarske subjekte iz drugih država članica ili trećih zemalja koje su stranke GPA-a ili Sporazuma o slobodnoj trgovini čija je stranka Unija. Stoga bi zahtjevi vezani uz osnovne radne uvjete utvrđeni u Direktivi 96/71/EZ, poput onih o minimalnim plaćama, trebali ostati u okviru nacionalnog zakonodavstva ili u okviru kolektivnih ugovora koji se primjenjuju sukladno pravu Unije u kontekstu te Direktive.

Uvjeti izvršenja ugovora mogli bi također biti namijenjeni poticanju uvođenja mjera za promicanje jednakosti žena i muškaraca na radu, povećanom sudjelovanju žena na tržištu rada i usklađivanju rada i privatnog života, zaštiti okoliša ili dobrobiti životinja te u suštini biti u skladu s temeljnim konvencijama Međunarodne organizacije rada (ILO) i poticati angažiranje više osoba u nepovoljnom položaju nego što se zahtijeva na temelju nacionalnog zakonodavstva.

- (99) Mjere usmjerene na zaštitu zdravlja osoblja angažiranog u postupku proizvodnje, davanje prednosti društvenoj integraciji osoba u nepovoljnom položaju ili članova ranjivih skupina među osobama angažiranim za izvršenje ugovora ili mjere usmjerene na osposobljavanje vještina potrebnih u okviru određenog ugovora također može biti predmetom kriterija za dodjelu ili uvjeta izvršenja ugovora pod uvjetom da su te mjere vezane uz radove, robu ili usluge koje se pružaju u okviru ugovora. Na primjer, ti se kriteriji ili uvjeti mogu odnositi, između ostalog, na zapošljavanje osoba koje duže vrijeme traže posao, na provedbu mjera osposobljavanja nezaposlenih osoba ili mladih osoba tijekom izvršavanja ugovora koji će se dodijeliti. U tehničkim specifikacijama javni naručitelji mogu odrediti takve društvene zahtjeve koji izravno obilježavaju određeni proizvod ili uslugu, poput dostupnosti za osobe s invaliditetom ili izvedbe prilagođene svim korisnicima.

(100) Ugovori o javnoj nabavi ne bi se trebali dodjeljivati gospodarskim subjektima koji su sudjelovali u aktivnostima zločinačke organizacije ili koji su bili proglašeni krivima za korupciju, prijevaru na štetu financijskih interesa Unije, kaznena teroristička djela, pranje novaca ili financiranje terorizma. Izbjegavanje plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje također bi trebalo voditi obvezujućem isključenju na razini Unije. Države članice trebale bi, međutim, omogućiti odstupanje od tih obvezujućih isključenja u iznimnim situacijama u kojima je zbog bitnih zahtjeva u općem interesu dodjela ugovora nužna. To se, primjerice, može primjenjivati na slučajeve u kojima se hitno potrebna cjepiva ili oprema za slučajeve nužde mogu otkupiti jedino od gospodarskog subjekta na koji se inače primjenjuje jedna od obvezujućih osnova za isključenje.

(101) Javnim naručiteljima također bi se trebala pružiti mogućnost isključenja gospodarskih subjekata koji su dokazano nepouzdana jer su, primjerice, prekršili okolišne ili društvene obveze, uključujući pravila o dostupnosti za osobe s invaliditetom, ili su počinili ostale oblike teških poslovnih prekršaja, poput kršenja pravila o tržišnom natjecanju ili prava intelektualnog vlasništva. Trebalo bi razjasniti da teški poslovni prekršaji mogu dovesti u pitanje integritet gospodarskog subjekta i tako ga isključiti iz dodjele ugovora o javnoj nabavi neovisno o tome bi li inače imao tehničke i ekonomske sposobnosti za izvršenje ugovora.

Uzimajući u obzir činjenicu da će javni naručitelj biti odgovoran za posljedice svojih mogućih pogrešnih odluka, javni naručitelji također bi trebali biti slobodni razmotriti slučaj postojanja teškog poslovnog prekršaja, u kojem, prije donošenja konačne i obvezujuće odluke o postojanju obvezujućih osnova za isključenje, mogu na bilo koji odgovarajući način dokazati da je gospodarski subjekt prekršio svoje obveze, uključujući obveze vezane uz plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje, osim ako je drugačije predviđeno nacionalnim pravom. Također bi trebali biti u mogućnosti isključiti natjecatelje ili ponuditelje čija je izvedba u prethodnim ugovorima o javnoj nabavi imala velike nedostatke vezane uz bitne zahtjeve, primjerice, ako natjecatelji ili ponuditelji nisu izvršili isporuku ili svoje obveze, ako su isporučeni proizvod ili pružena usluga imali znatne nedostatke zbog kojih su bili neiskoristivi za potrebe kojima su namijenjeni ili ako su se natjecatelji ili ponuditelji ponašali na neprimjeren način koji dovodi u pitanje pouzdanost gospodarskog subjekta. U nacionalnom pravu trebalo bi predvidjeti maksimalno trajanje takvog isključenja.

Pri primjeni fakultativnih osnova za isključenje, javni naručitelji bi trebali posvetiti osobitu pozornost načelu proporcionalnosti. Manje nepravilnosti bi samo u iznimnim okolnostima trebale dovesti do isključenja gospodarskog subjekta. Ipak, ponovljeni slučajevi manjih nepravilnosti mogu dati povod sumnji u pouzdanost gospodarskog subjekta koja može opravdati njegovo isključenje.

- (102) Trebalo bi se, međutim, dopustiti da gospodarski subjekti i mogu usvajati mjere sukladnosti usmjerene na ispravljanje posljedica kaznenih djela ili neprimjerena ponašanja te usmjerenih na učinkovito sprečavanje budućeg neprimjerenog ponašanja. Te mjere mogle bi posebno obuhvaćati mjere vezane uz osoblje ili organizaciju poput raskidanja svih veza s osobama ili organizacijama koje su sudjelovale u neprimjerenom ponašanju, odgovarajućih mjera reorganizacije osoblja, uvođenja sustava izvještavanja i kontrole, stvaranja strukture interne revizije kako bi se pratila sukladnost i donošenja pravila o internoj odgovornosti i naknadama. Ako takve mjere ne nude dovoljna jamstva, određeni gospodarski subjekt ne bi se više trebao isključivati samo na tim osnovama. Gospodarski subjekti trebali bi imati mogućnost zatražiti da se preispitaju mjere sukladnosti poduzete u svrhu mogućeg uključivanja u postupak nabave. Međutim, države članice same bi trebale utvrditi točne postupovne i materijalne uvjete primjenjive u takvim slučajevima. Države članice trebale bi posebno biti slobodne odlučiti žele li dozvoliti pojedinim javnim naručiteljima izvršavanje relevantnih procjena ili provjeriti taj zadatak drugim tijelima na središnjoj ili decentraliziranoj razini.
- (103) Ponude koje su izuzetno jeftine s obzirom na radove, robu ili usluge mogle bi biti utemeljene na tehnički, ekonomski ili pravno nevjerodostojnim pretpostavkama ili praksama. Ako ponuditelj ne može pružiti zadovoljavajuće objašnjenje, javni naručitelj trebao bi biti ovlašten odbiti ponudu. Odbijanje ponude trebalo bi biti obvezujuće u slučajevima u kojima je javni naručitelj ustanovio da izuzetno niska ponuđena cijena ili troškovi proizlaze iz nesukladnosti s obvezujućim pravom Unije ili nacionalnim pravom koje je usklađeno s njime u području socijalnog prava, radnog prava ili prava okoliša ili s odredbama međunarodnog radnog prava.

- (104) Uvjeti izvršenja ugovora služe za utvrđivanje posebnih zahtjeva vezanih iz izvršenje ugovora. Za razliku od kriterija za dodjelu ugovora koji predstavljaju temelj za usporednu procjenu kvalitete ponuda, uvjeti izvršenja ugovora podrazumijevaju fiksne objektivne zahtjeve koji ne utječu na procjenu ponuda. Uvjeti izvršenja ugovora trebali bi biti usklađeni s ovom Direktivom ako nisu izravno ili neizravno diskriminirajući te ako su povezani s predmetom ugovora, koji obuhvaća sve čimbenike angažirane u specifičnom postupku proizvodnje, pružanja ili komercijalizacije. Ti uvjeti obuhvaćaju uvjete vezane uz postupak izvršenja ugovora, ali ne obuhvaćaju zahtjeve vezane uz opću poslovnu politiku.

Uvjeti izvršenja ugovora trebali bi biti navedeni u obavijesti o nadmetanju, prethodnoj informativnoj obavijesti koja se koristi kao sredstvo poziva na nadmetanje ili u dokumentaciji o nabavi.

- (105) Važno je da podugovaratelji poštuju primjenjive obveze u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava utvrđene pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili međunarodnim odredbama prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenima u ovoj Direktivi, pod uvjetom da su takva pravila i njihova primjena u skladu s pravom Unije, što se osigurava kroz odgovarajuće aktivnosti nadležnih nacionalnih tijela u okviru njihove odgovornosti i nadležnosti, kao što su inspekcije rada ili agencije za zaštitu okoliša.

Također je važno osiguravanje određene transparentnosti u podugovarateljskom lancu, jer to javnim naručiteljima pruža informaciju o tome tko je prisutan na gradilištima na kojima se izvode radovi za njih ili koja poduzeća pružaju usluge unutar zgrada ili na zgradama, infrastrukturama ili područjima kao što su gradske vijećnice, općinske škole, sportski objekti, luke ili auto ceste, za koje su javni naručitelji odgovorni ili nad kojima imaju izravan nadzor. Trebalo bi pojasniti da se obveza dostavljanja traženih podataka u svakom slučaju odnosi na glavnog ugovaratelja, ili na temelju posebnih klauzula koje će svaki javni naručitelj trebati uključiti u sve postupke nabave, ili na temelju obveza koje bi države članice propisale glavnom ugovaratelju kroz opće primjenjive odredbe.

Također bi trebalo pojasniti da bi se uvjeti koji se odnose na provedbu poštovanja primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava utvrđenih pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili međunarodnim odredbama prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenima u ovoj Direktivi, pod uvjetom da su takva pravila, i njihova primjena u skladu s pravom Unije, trebali primjenjivati uvijek kad zakon države članice predviđa mehanizam zajedničke odgovornosti između podugovaratelja i glavnog ugovaratelja. Nadalje, trebalo bi izričito navesti da bi države članice trebale moći ići dalje, na primjer proširiti obveze u vezi transparentnosti, omogućujući izravna plaćanja podugovarateljima ili omogućujući ili zahtijevajući od javnih naručitelja da provjere da podugovaratelji nisu u nekoj od situacija u kojoj bi isključenje gospodarskog subjekta bilo opravdano. Kada se te mjere primjenjuju na podugovaratelje, trebalo bi osigurati usklađenost s odredbama koje se primjenjuju na glavne ugovaratelje kako bi postojanje obvezujuće osnove isključenje rezultiralo zahtjevom da glavni ugovaratelj zamjeni dotičnog podugovaratelja. Kada takva provjera pokaže da se radi o neobvezujućoj osnovi za isključenje, trebalo bi pojasniti da javni naručitelji mogu zatražiti zamjenu. Ipak, trebalo bi izričito navesti da javni naručitelji mogu biti obvezani zatražiti zamjenu dotičnog podugovaratelja ako bi isključenje glavnih ugovaratelja u takvim slučajevima bilo obvezno.

Trebalo bi također izričito navesti da države članice i dalje mogu propisati stroža pravila o odgovornosti u okviru nacionalnog prava ili donositi propise u okviru nacionalnog prava o izravnim plaćanjima podugovarateljima.

- (106) Trebalo bi ponoviti da se Uredba Vijeća (EEZ, Euratom) br. 1182/71¹ primjenjuje na računanje rokova sadržanih u ovoj Direktivi.

---

¹ Uredba Vijeća (EEZ, Euratom) br. 1182/71 od 3. lipnja 1971. o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na razdoblja, datume i rokove (SL L 124, 8.6.1971., str. 1.).

- (107) Potrebno je pojasniti uvjete u kojima izmjene ugovora tijekom njegova izvršavanja zahtijevaju pokretanje novog postupka nabave, uzimajući u obzir relevantnu sudsku praksu Suda Europske unije. Pokretanje novog postupka nabave potrebno je u slučaju materijalnih izmjena prvotnog ugovora, pogotovo u slučaju izmjena opsega i sadržaja uzajamnih prava i obveza stranki, uključujući raspodjelu prava intelektualnog vlasništva. Takve izmjene ukazuju na namjeru stranki da ponovno pregovaraju o ključnim uvjetima tog ugovora. To posebno može biti slučaj ako bi izmijenjeni uvjeti utjecali na rezultate postupka da su bili dio prvotnog postupka.

Izmjene ugovora čiji su rezultat neznatne izmjene vrijednosti ugovora do određene razine uvijek bi trebale biti moguće bez potrebe provođenja novog postupka nabave. S tim ciljem te kako bi se osigurala pravna sigurnost, ova bi Direktiva trebala predvidjeti pragove „de minimis” ispod kojih nije potrebno provoditi novi postupak nabave. Izmjene ugovora iznad tih pragova trebale bi biti moguće bez potrebe provođenja novog postupka nabave u onoj mjeri u kojoj su u skladu s relevantnim uvjetima iz ove Direktive.

- (108) Javni naručitelji se mogu naći u situacijama kada su potrebni dodatni radovi, roba ili usluge; u tim slučajevima može biti opravdana izmjena prvotnog ugovora bez novog postupka nabave, osobito kada su dodatne isporuke namijenjene za djelomične zamjene ili za proširenje postojećih usluga, robe ili instalacija, kada bi promjena dobavljača obvezivala javnog naručitelja da nabavi materijal, radove ili usluge s drukčijim tehničkim svojstvima, što bi dovelo do neusklađenosti ili nerazmjernih tehničkih poteškoća u radu i održavanju.

- (109) Javni naručitelji mogu biti suočeni s vanjskim okolnostima koje nisu mogli predvidjeti u trenutku dodjele ugovora, posebno ako će za izvršenje ugovora biti potrebno duže razdoblje. U tom slučaju potreban je određeni stupanj fleksibilnosti kako bi se ugovor prilagodio tim okolnostima bez provođenja novog postupka nabave. Pojam nepredvidivih okolnosti podrazumijeva okolnosti koje nisu mogle biti predviđene usprkos temeljnoj pripremi prvotne dodjele od strane javnog naručitelja, uzimajući u obzir sva dostupna sredstva, narav i obilježja određenog projekta, dobru praksu u određenom području te potrebu osiguravanja prikladnog odnosa između sredstava potrošenih na pripremu dodjele i njezinu predviđenu vrijednost. Međutim, to se ne može primjenjivati u slučajevima u kojima izmjena uzrokuje promjenu naravi cjelokupne nabave, primjerice, zamjenom radova, robe ili usluga koje je potrebno nabaviti nečim različitim ili temeljnom promjenom vrste nabave, jer se u takvim slučajevima može pretpostaviti mogući utjecaj na rezultate.
- (110) U skladu s načelima jednakog postupanja i transparentnosti, uspješan ponuditelj ne bi trebao, primjerice, ako je ugovor raskinut zbog nedostataka u izvedbi, biti zamijenjen drugim gospodarskim subjektom bez ponovnog nadmetanja. Međutim, uspješan ponuditelj koji izvršava ugovor trebao bi moći, posebno ako je ugovor dodijeljen većem broju poduzeća, iskusiti određene strukturne promjene tijekom izvršavanja ugovora, poput isključivo internih reorganizacija, preuzimanja, spajanja i kupnji ili insolventnosti. Takve strukturne promjene ne bi trebale automatski podrazumijevati potrebu za provedbom novih postupaka nabave za sve ugovore o javnoj nabavi koje taj ponuditelj izvršava.
- (111) Javni naručitelji trebali bi, u pojedinim ugovorima, imati mogućnost izmjena ugovora u obliku revizijskih klauzula ili opcija, no takve klauzule ne bi im trebale omogućiti neograničenu diskreciju. U ovoj Direktivi trebalo bi stoga odrediti mjeru u kojoj je moguće mijenjati prvotni ugovor. Stoga bi trebalo pojasniti da dovoljno jasno sastavljene revizijske klauzule ili opcije mogu na primjer predvidjeti indeksaciju cijena ili osigurati da je komunikacijska oprema koja se isporučuje tijekom određenog razdoblja prikladna i u slučaju izmjene komunikacijskih protokola ili drugih tehnoloških izmjena. Također bi trebalo biti moguće predvidjeti u okviru dovoljno jasnih klauzula prilagodbe ugovora izazvane tehničkim poteškoćama koje su se pojavile tijekom izvođenja ili održavanja. Trebalo bi također podsjetiti da bi ugovori mogli, na primjer, uključivati i standardno održavanje kao i predvidjeti aktivnosti izvanrednog održavanja koje bi mogle biti potrebne za osiguravanje kontinuiteta javnih usluga.

- (112) Javni naručitelji ponekad su suočeni s okolnostima koje zahtijevaju rani raskid ugovora o javnoj nabavi kako bi se zajamčila sukladnost s obvezama prema pravu Unije u području javne nabave. Države članice stoga bi trebale osigurati da javni naručitelji imaju mogućnost, pod uvjetima određenima nacionalnim pravom, raskinuti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja ako tako zahtijeva pravo Unije.
- (113) Rezultati radnog dokumenta službi Komisije od 27. lipnja 2011. naslovljenog „Izvešće o evaluaciji: Utjecaj i učinkovitost zakonodavstva EU-a o javnoj nabavi” upućuju na potrebu preispitivanja izuzimanja određenih usluga iz potpune primjene Direktive 2004/18/EZ. Zbog toga bi potpunu primjenu ove Direktive trebalo proširiti kako bi obuhvatila brojne usluge.
- (114) Određene kategorije usluga zbog njihove naravi i dalje su ograničenih prekograničnih dimenzija, pogotovo usluge koje su poznate kao usluge osobama, poput određenih društvenih, zdravstvenih ili obrazovnih usluga. Te usluge pružaju se u određenom kontekstu koji se znatno razlikuje među pojedinim državama članicama zbog različitih tradicija u kulturama. Stoga bi trebalo uspostaviti poseban sustav za ugovore o javnoj nabavi za te usluge čiji je prag viši od onog koji se primjenjuje na druge usluge.

Usluge osobama u vrijednosti ispod tog praga najčešće neće biti od interesa pružateljima iz drugih država članica osim ako postoje konkretne naznake koje dokazuju suprotno, poput financiranja Unije namijenjenog prekograničnim projektima.

Ugovori za usluge osobama čija vrijednost prelazi taj prag trebali bi biti u skladu s načelom transparentnosti na razini Unije. S obzirom na važnost kulturološkog konteksta te osjetljivost tih usluga, državama članicama trebala bi se omogućiti diskrecija po pitanju organizacije izbora pružatelja usluga na način koji one smatraju najprikladnijim. Pravila ove Direktive uzimaju u obzir taj imperativ te uvjetuju samo poštovanje osnovnih načela transparentnosti i jednakog postupanja te osiguravanja da javni naručitelji imaju mogućnost primjene posebnih kriterija kvalitete pri odabiru pružatelja usluga, poput kriterija određenih u Dobrovoljnom europskom okviru za kvalitetu društvenih usluga, koji je objavio Odbor za socijalnu zaštitu. Kod određivanja postupaka koji će se upotrijebiti za dodjelu ugovora za usluge osobama, države članice bi uzeti u obzir članak 14. UFEU-a i Protokol br. 26. Istodobno bi se države članice trebale držati svojih ciljeva za pojednostavljenje i za olakšavanje administrativnog opterećenja za javne naručitelje i gospodarske subjekte; trebalo bi pojasniti da bi to moglo također izazvati oslanjanje na pravila koja se odnose na ugovore o uslugama koje nisu obuhvaćene određenim sustavom.

Države članice i državna tijela imaju slobodu da sami pružaju te usluge ili da organiziraju društvene usluge na način koji ne podrazumijeva sklapanje ugovora o javnoj nabavi, na primjer financiranjem takvih usluga ili izdavanjem dozvola ili dodjelom ovlaštenja svim gospodarskim subjektima koji ispunjavaju uvjete koje je unaprijed odredio javni naručitelj, bez ograničenja ili kvota, pod uvjetom da takav sustav dozvoljava dovoljnu mjeru oglašavanja i da je u skladu s načelima transparentnosti i zabrane diskriminacije.

- (115) Na sličan način, hotelijerske i ugostiteljske usluge najčešće nude subjekti koji se nalaze na određenom mjestu pružanja tih usluga pa te usluge imaju ograničenu prekograničnu dimenziju. Te bi usluge stoga trebale biti obuhvaćene samo blagim režimom, uz prag od 750 000 EUR. Veliki ugovori o hotelijerskim i ugostiteljskim uslugama iznad tog praga mogu biti od interesa za razne gospodarske subjekte, poput putničkih agencija i ostalih posrednika, također na prekograničnoj osnovi.

- (116) Na sličan način određene pravne usluge odnose se samo na pitanja isključivo nacionalnog prava te ih stoga pružaju samo subjekti koji se nalaze u dotičnoj državi članici te posljedično također imaju ograničene prekogranične dimenzije. Te bi usluge stoga trebale biti obuhvaćene samo blagim režimom, uz prag od 750 000 EUR. Veliki ugovori o pravnim uslugama iznad tog praga mogu biti od interesa za razne gospodarske subjekte, poput međunarodnih pravnih poduzeća, također na prekograničnoj osnovi, pogotovo ako se bave pravnim pitanjima koja proizlaze ili se temelje na pravu Unije ili drugim međunarodnim pravima ili uključuju više od jedne zemlje.
- (117) Iskustvo je pokazalo da su brojne druge usluge, poput spasilačkih usluga, vatrogasnih usluga ili zatvorskih usluga, najčešće od prekograničnog interesa samo u vremenu kada se nakupi dovoljna kritična masa putem njihove relativno visoke vrijednosti. U onoj mjeri u kojoj nisu isključene iz područja primjene ove Direktive, trebalo bi ih uključiti u okviru blagog režima. U mjeri u kojoj se njihovo pružanje zapravo temelji na ugovorima, ostale kategorije usluga, poput državnih usluga ili pružanja usluga namijenjenih zajednici, najčešće bi bile od prekograničnog interesa samo počevši od praga od 750 000 EUR te bi stoga samo tada trebale biti obuhvaćene blagim režimom.
- (118) S ciljem osiguravanja kontinuiteta javnih usluga, ova Direktiva bi trebala omogućiti da sudjelovanje u postupcima nabave za određene usluge u području zdravstvenih, socijalnih i usluga vezanih uz kulturu može biti rezervirano za organizacije koje se temelje na vlasništvu zaposlenika ili aktivnom sudjelovanju zaposlenika u upravljanju, a za postojeće organizacije, poput zadruga, da sudjeluju u pružanju tih usluga krajnjim korisnicima. Ova se odredba područjem primjene ograničava isključivo na određene zdravstvene, socijalne i povezane usluge, određene usluge obrazovanja i stručnog osposobljavanja, knjižnice, arhive, muzeje i ostale usluge vezane uz kulturu, usluge vezane uz sport i usluge za privatna kućanstva, te nije namijenjena obuhvaćanju niti jednog izuzetka predviđenog ovom Direktivom. Takve bi usluge trebale biti obuhvaćene blagim režimom.

- (119) Prikladno je utvrditi te usluge korištenjem specifičnih položaja u Jedinstvenom rječniku nabave (CPV) donesenom Uredbom (EZ) br. 2195/2002 Europskog parlamenta i Vijeća ¹, odnosno hijerarhijski strukturiranoj nomenklaturi podijeljenoj u odjeljke, skupine, razrede, kategorije i potkategorije. Kako bi se izbjegla pravna nesigurnost, trebalo bi pojasniti da upućivanje na odjeljak ne podrazumijeva implicitno upućivanje na podređene pododjeljke. Takva sveobuhvatna pokrivenost trebala bi biti izričito određena na način da se spomenu svi relevantni položaji, prema potrebi u obliku niza kodova.
- (120) Projektni natječaji najčešće se koriste u području prostornog planiranja, arhitekture i inženjerstva ili obrade podataka. Međutim, trebalo bi ponoviti da bi se ti fleksibilni instrumenti također mogli koristiti u druge svrhe, poput generiranja planova za financijski inženjering koji bi optimizirali podršku malim i srednjim poduzećima u kontekstu inicijative Zajednička europska sredstva za mikro, mala i srednja poduzeća (JEREMIE) ili drugih programa potpore Unije namijenjenih malim i srednjim poduzećima u određenoj državi članici. U projektnom natječaju koji se koristi za stjecanje planova za takav financijski inženjering također bi moglo biti predviđeno da bi se naknadni ugovori o uslugama za realizaciju tog financijskog inženjeringa dodijelili uspješnom ponuditelju ili jednom od uspješnih ponuditelja u projektnom natječaju putem pregovaračkog postupka bez objave.

---

¹ Uredba (EZ) br. 2195/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o Jedinstvenom rječniku javne nabave (CPV) (SL L 340, 16.12.2002., str. 1.).

(121) Rezultati ocjenjivanja pokazuju da još uvijek postoji potreba za poboljšanjem primjene pravila Unije o javnoj nabavi. U svrhu učinkovitije i usklađene primjene pravila, od ključne je važnosti steći dobar uvid u moguće strukturne probleme i opća kretanja u nacionalnim politikama nabave kako bi se učinkovitije pristupilo rješavanju mogućih problema. Taj bi se uvid trebao steći prikladnim praćenjem čiji bi se rezultati redovito objavljivali kako bi se omogućila utemeljena rasprava o mogućim poboljšanjima pravila i praksi javne nabave. S tako dobrim uvidom mogao bi se također dobiti uvid u primjenu pravila o javnoj nabavi u okviru provedbe projekata koje sufinancira Unija. Države članice trebale bi biti slobodne same odlučiti na koji način i tko bi trebao biti zadužen za izvršavanje tog praćenja u praksi; time bi također trebale biti slobodne odlučiti o tome hoće li se praćenje temeljiti na ex-post kontroli zasnovanoj na uzorcima ili na sustavnoj ex-ante kontroli postupaka javne nabave obuhvaćenih ovom Direktivom. Također bi trebalo biti moguće pokrenuti pitanje mogućih problema pri ogovarajućim tijelima; to ne podrazumijeva nužno da osobe koje su izvršile praćenje imaju aktivnu legitimaciju pred sudovima.

Bolje smjernice, informacije i potpora javnim naručiteljima i gospodarskim subjektima također bi mogli znatno doprinijeti poboljšanju djelotvornosti javne nabave putem veće razine znanja, veće pravne sigurnosti i profesionalizacije praksi nabave. Takve smjernice trebalo bi staviti na raspolaganje javnim naručiteljima i gospodarskim subjektima kad god je to potrebno radi poboljšanja ispravne primjene pravila. Smjernice koje je potrebno pružiti mogle bi obuhvaćati sva pitanja relevantna u području javne nabave, poput planiranja nabave, postupaka, izbora tehnika i instrumenata te dobrih praksi pri provođenju postupaka. U pogledu pravnih pitanja smjernice ne moraju nužno podrazumijevati cjelokupnu pravnu analizu određenih pitanja; te bi smjernice mogle biti ograničene na opće prepoznavanje elemenata koji bi trebali biti uzeti u obzir za naknadnu detaljnu analizu pitanja, na primjer na način da se odredi sudska praksa koja bi mogla biti relevantna ili smjernice ili ostali izvori u kojima se obrađuje to određeno pitanje.

- (122) Direktivom 89/665/EEZ predviđeni su određeni postupci pravne zaštite koji su stavljeni na raspolaganje barem svakoj osobi koja je zainteresirana ili je bila zainteresirana za dobivanje određenog ugovora te koja je oštećena ili je suočena s tim rizikom uslijed navodnog kršenja prava Unije u području javne nabave ili kršenja nacionalnih pravila koja prenose to pravo. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na te postupke pravne zaštite. Međutim, građani, zainteresirane strane, bez obzira jesu li u organiziranom obliku, te ostale osobe ili tijela kojima nisu dostupni postupci pravne zaštite na temelju Direktive 89/665/EEZ imaju zakonit interes, kao porezni obveznici, u dobrim postupcima nabave. Stoga bi im trebalo omogućiti da, osim putem sustava pravne zaštite na temelju Direktive 89/665/EEZ te bez nužne potrebe iznošenja na sudovima, iznesu moguća kršenja te Direktive nadležnom tijelu ili strukturi. Kako bi se izbjeglo udvostručavanje postojećih tijela ili struktura, države članice trebale bi moći osigurati mogućnost obraćanja općim nadzornim tijelima ili strukturama, sektorskim nadzornim tijelima, općinskim nadzornim tijelima, tijelima nadležnima za tržišno natjecanje, javnom pravobranitelju ili nacionalnim revizorskim tijelima.
- (123) Kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal javne nabave u svrhu postizanja ciljeva strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast, nabava vezana uz okoliš, društvo i inovacije također će morati odigrati svoju ulogu. Stoga je važno pribaviti pregled razvoja u području strateške nabave kako bi se stekao utemeljeni uvid u opće trendove na cjelokupnoj razini u tom području. U tom kontekstu također se mogu koristiti već pripremljena, prikladna izvješća.
- (124) S obzirom na potencijal malih i srednjih poduzeća u pogledu stvaranja radnih mjesta, rasta i inovacija, važno je poticati njihovo sudjelovanje u javnoj nabavi, putem odgovarajućih odredaba u ovoj Direktivi te putem inicijativa na nacionalnoj razini. Nove odredbe predviđene ovom Direktivom trebale bi doprinijeti poboljšanju razine uspjeha, što podrazumijeva udio malih i srednjih poduzeća u ukupnoj vrijednosti dodijeljenih ugovora. Nije prikladno nametnuti obvezujuće udjele uspješnosti, međutim, nacionalne inicijative usmjerene na poticanje sudjelovanja malih i srednjih poduzeća trebalo bi pomno pratiti s obzirom na njihovu važnost.

- (125) Već je uspostavljen niz postupaka i metoda rada vezanih uz komunikaciju i kontakte Komisije s državama članicama, poput komunikacije i kontakata vezanih uz postupke utvrđene na temelju članaka 258. i 260. UFEU-a, Mreže za rješavanje problemâ unutarnjeg tržišta (SOLVIT) i inicijative EU Pilot, koji nisu izmijenjeni ovom Direktivom. Međutim, uz njih trebalo bi uspostaviti jedinstveno mjesto u svakoj državi članici za suradnju s Komisijom koje bi funkcioniralo kao jedinstvena pristupna točka za pitanja vezana uz javnu nabavu u određenoj državi članici. Tu funkciju mogle bi izvršavati osobe ili strukture koje su već u redovitom kontaktu s Komisijom radi pitanja vezanih uz javnu nabavu, poput nacionalnih kontaktnih mjesta, članova Savjetodavnog odbora za javnu nabavu, članova Mreže nabave ili nacionalnih koordinacijskih tijela.
- (126) Sljedivost i transparentnost pri donošenju odluka u postupcima nabave od ključne je važnosti za osiguravanje pouzdanih postupaka, uključujući učinkovitu borbu protiv korupcije i prijevare. Javni naručitelji stoga bi trebali čuvati preslike sklopljenih ugovora velike vrijednosti kako bi mogli omogućiti pristup tim dokumentima zainteresiranim stranama u skladu s primjenjivim pravilima o pristupu dokumentima. Nadalje, ključni elementi i odluke u pojedinim postupcima nabave trebali bi biti dokumentirani u izvješću o nabavi. Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri izbjeglo administrativno opterećenje, trebalo bi biti dopušteno da se u izvješću o nabavi upućuje na podatke koji su već navedeni u relevantnoj obavijesti o dodjeli ugovora. Elektroničke sustave za objavu tih obavijesti, kojima upravlja Komisija, također bi trebalo poboljšati s ciljem olakšavanja unosa podataka te olakšavanja izdvajanja globalnih izvješća i razmjene podataka među sustavima.
- (127) Radi administrativnog pojednostavljenja te u svrhu smanjenja opterećenja država članica, Komisija bi trebala povremeno pregledati je li razina kvalitete i cjelovitosti podataka sadržanih u obavijestima koje su objavljene vezano uz postupke javne nabave dovoljna kako bi Komisija mogla izdvojiti statističke podatke koje bi u suprotnom morale podnijeti države članice.

(128) Učinkovita administrativna suradnja potrebna je radi razmjene podataka potrebnih za provođenje postupaka dodjele u prekograničnim situacijama, pogotovo u pogledu provjere osnove za kriterije za isključenje i odabir, primjene standarda kvalitete i okolišnih standarda te popisa odobrenih gospodarskih subjekata. Razmjena podataka podliježe nacionalnim zakonima o povjerljivosti. Stoga ova Direktiva ne nameće nikakve obveze državama članicama da razmjenjuju podatke koji prelaze one podatke kojima mogu pristupiti javni naručitelji. Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI), uspostavljen Uredbom (EU) br. 1024/2012 Europskog parlamenta i Vijeća¹ mogao bi predstavljati korisno elektroničko sredstvo za olakšavanje i poboljšanje administrativne suradnje u upravljanju razmjenom informacija na temelju jednostavnih i jedinstvenih postupaka kojima se uklanjaju jezične prepreke. Pilot - projekt bi se stoga trebao čim prije pokrenuti kako bi se ispitala prikladnost širenja IMI-a na razmjenu podataka u okviru ove Direktive.

---

¹ Uredba (EU) br. 1024/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o administrativnoj suradnji putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2008/49/EZ („Uredba IMI”) (*SL L 316 od 14.11.2012., str. 1.*).

(129) U svrhu prilagodbe brzom tehničkom, gospodarskom i regulatornom razvoju, ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a trebalo bi dodijeliti Komisiji s obzirom na brojne elemente ove Direktive koji nisu od ključne važnosti. Zbog potrebe za usklađenošću s međunarodnim sporazumima, Komisija bi trebala biti ovlaštena za izmjenu tehničkih postupaka za metode izračunavanja vezane uz pragove te bi također trebala biti ovlaštena za povremeno revidiranje tih pragova i prilagodbu Priloga X.; popisi tijela središnje državne uprave mogu se mijenjati zbog upravnih izmjena na nacionalnoj razini. O tim se izmjenama obavješćuje Komisija koja bi trebala biti ovlaštena za prilagodbu Priloga I.; upućivanja na CPV nomenklaturu mogu biti podvrgnuta regulatornim izmjenama na razini Unije te je potrebno unijeti te izmjene u tekst ove Direktive; tehnički detalji i značajke uređaja za elektroničko primanje trebali bi biti ažurirani s obzirom na tehnički razvoj; također je potrebno ovlastiti Komisiju za sastavljanje obvezujućih tehničkih standarda elektroničke komunikacije kako bi se osigurala interoperabilnost tehničkih formata, procesa i razmjene poruka u postupcima nabave koji se provode uz korištenje elektroničke komunikacije, uzimajući u obzir tehničke napretke; popis pravnih akata Unije kojima se uspostavljaju zajedničke metodologije za izračunavanje troškova životnog vijeka trebalo bi brzo prilagoditi kako bi obuhvaćao mjere donesene na sektorskoj osnovi. Kako bi se zadovoljile te potrebe, Komisija bi trebala biti ovlaštena za ažuriranje popisa zakonodavnih akata, uključujući metodologije izračuna troškova životnog vijeka. Od posebne je važnosti da Komisija u okviru svog pripremnog rada održava odgovarajuća savjetovanja, uključujući i ona na stručnoj razini. Tijekom pripreme i sastavljanja delegiranih akata, Komisija bi trebala osigurati da se relevantni dokumenti istodobno, pravovremeno i prikladno dostave Europskom parlamentu i Vijeću.

- (130) U primjeni ove Direktive Komisija bi se trebala savjetovati s odgovarajućim skupinama stručnjaka iz područja e-nabave uz osiguravanje uravnoteženog sastava između najvažnijih zainteresiranih strana.
- (131) Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Direktive, poput uvjeta za sastavljanje standardnih formata za objavu obavijesti te standardnog formata za osobne izjave, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ¹.
- (132) Savjetodavni postupak trebao bi se koristiti za donošenje provedbenih akata koji se tiču standardnih formata za objavu obavijesti, koji nemaju nikakav utjecaj na financijski aspekt ni na prirodu ni područje primjene obveza koje proizlaze iz ove Direktive. Naprotiv, ti akti imaju isključivo administrativnu svrhu i namijenjeni su olakšavanju primjene pravila određenih u ovoj Direktivi.
- (133) Za usvajanje standardnih formata za osobne izjave trebalo bi koristiti postupak ispitivanja, zbog utjecaja tih osobnih izjava na nabavu i jer one imaju ključnu ulogu u pojednostavljivanju dokumentacije potrebne u postupcima nabave.
- (134) Komisija bi trebala preispitati utjecaj primjene pravila na unutarnje tržište te o tome izvijestiti Europski parlament i Vijeće. Pri tome bi trebala uzeti u obzir čimbenike poput razine prekogranične nabave, sudjelovanja malih i srednjih poduzeća, transakcijskih troškova te ravnoteže između troškova i koristi.

---

¹ Uredba (EZ) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

U skladu s člankom XXII. stavkom 7. GPA-a, o njemu će se voditi daljnji pregovori tri godine nakon njegova stupanja na snagu te povremeno nakon toga. U tom kontekstu trebala bi se preispitati prikladnost razine pragova, imajući na umu utjecaj inflacije s obzirom na dugo razdoblje bez promjene pragova u GPA-u; u slučaju da je uslijed toga potrebno izmijeniti razinu pragova, Komisija bi, prema potrebi, trebala donijeti prijedlog pravnog akta kojim se izmjenjuju pragovi određeni u ovoj Direktivi.

- (135) Uzimajući u obzir trenutačne rasprave o horizontalnim odredbama kojima se uređuju odnosi s trećim zemljama u pogledu javne nabave, Komisija bi trebala pomno pratiti globalne trgovinske uvjete i procijeniti konkurentnu poziciju Unije.
- (136) S obzirom na to da cilj ove Direktive, odnosno koordinacija zakona, propisa i upravnih odredaba država članica koje se primjenjuju na neke postupke javne nabave, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se on na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (137) Direktivu 2004/18/EZ trebalo bi staviti izvan snage.
- (138) U skladu sa Zajedničkom političkom deklaracijom država članica i Komisije o obrazloženjima od 28. rujna 2011., u opravdanim se slučajevima države članice pridružuju obavješćivanju o svojim mjerama za prijenos pomoću jednog ili više dokumenata kojima se objašnjava odnos između sastavnih dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prijenos. Uzimajući u obzir ovu Direktivu zakonodavac drži da je prijenos takvih dokumenata opravdan,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

GLAVA I.:	PODRUČJE PRIMJENE, DEFINICIJE I OPĆA NAČELA
POGLAVLJE I.:	Područje primjene i definicije
ODJELJAK 1.:	PREDMET I DEFINICIJE
Članak 1.:	Predmet i područje primjene
Članak 2.:	Definicije
Članak 3.:	Mješovita nabava
ODJELJAK 2.:	PRAGOVI
Članak 4.:	Iznosi pragova
Članak 5.:	Načini izračunavanja procijenjene vrijednosti nabave
Članak 6.:	Revizija pragova i popis tijela središnje države
ODJELJAK 3.:	IZUZEĆA
Članak 7.:	Ugovori u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga
Članak 8.:	Posebna izuzeća u području elektroničkih komunikacija
Članak 9.:	<u>Dodijeljeni ugovori o javnoj nabavi i projektni natječaji</u> organizirani prema međunarodnim pravilima
Članak 10.:	Posebna izuzeća za ugovore o uslugama
Članak 11.:	Ugovori o uslugama dodijeljeni na osnovi isključivog prava
Članak 12.:	<u>Ugovori o javnoj nabavi između</u> subjekata u javnom sektoru
ODJELJAK 4.:	POSEBNE SITUACIJE
<u>Pododjeljak 1.:</u>	Subvencionirani <u>ugovori te usluge</u> istraživanja i razvoja
Članak 13.:	Ugovori koje subvencioniraju javni naručitelji
Članak 14.:	Usluge istraživanja i razvoja
<u>Pododjeljak 2.:</u>	Nabava koja uključuje obrambene ili sigurnosne aspekte
Članak 15.:	Obrana i sigurnost
Članak 16.:	Mješovita nabava koja uključuje sigurnosne ili obrambene aspekte
Članak 17.:	<u>Ugovori o javnoj nabavi i projektni natječaji</u> koji uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte koji se dodjeljuju ili organiziraju u skladu s međunarodnim pravilima

POGLAVLJE II.:	Opća pravila
Članak 18.:	Načela nabave
Članak 19.:	Gospodarski subjekti
Članak 20.:	Rezervirani ugovori
Članak 21.:	Povjerljivost podataka
Članak 22.:	Pravila koja se primjenjuju na komunikaciju
Članak 23.:	Nomenklature
Članak 24.:	Sukobi interesa
GLAVA II.:	<u>PRAVILA O UGOVORIMA O JAVNOJ NABAVI</u>
POGLAVLJE I.:	Postupci
Članak 25.:	Uvjeti povezani s GPA-om i drugim međunarodnim sporazumima
Članak 26.:	Odabir postupaka
Članak 27.:	Otvoreni postupak
Članak 28.:	Ograničeni postupak
Članak 29.:	Natjecateljski postupak uz pregovore
Članak 30.:	Natjecateljski dijalog
Članak 31.:	Partnerstvo za inovacije
Članak 32.:	Korištenje pregovaračkog postupka bez prethodne objave
POGLAVLJE II.:	Tehnike i instrumenti za elektroničku i zbirnu nabavu
Članak 33.:	Okvirni sporazumi
Članak 34.:	Dinamički sustavi nabave
Članak 35.:	Elektroničke dražbe
Članak 36.:	Elektronički katalozi
<u>Članak 37.:</u>	<u>Aktivnosti središnje nabave i središnja tijela za nabavu</u>
Članak 38.:	Povremena zajednička nabava
Članak 39.:	Nabave koje uključuju javne naručitelje iz različitih država članica

POGLAVLJE III.:	Provedba postupka
ODJELJAK 1.:	PRIPREMA
Članak 40.:	Prethodna provjera tržišta
Članak 41.:	Prethodno sudjelovanje natjecatelja ili ponuditelja
Članak 42.:	Tehničke specifikacije
Članak 43.:	Oznake
Članak 44.:	Izješća o testiranju, potvrde i drugi načini dokazivanja
Članak 45.:	Varijante
Članak 46.:	Razdjela ugovora u grupe
Članak 47.:	Određivanje rokova
ODJELJAK 2.:	OBJAVLJIVANJE I TRANSPARENTNOST
Članak 48.:	Prethodne informacijske obavijesti
Članak 49.:	Obavijest o nadmetanju
Članak 50.:	Obavijest o dodjeli ugovora
Članak 51.:	Oblik i način objave obavijesti
Članak 52.:	Objava na nacionalnoj razini
Članak 53.:	Elektronička dostupnost dokumentacije o nabavi
Članak 54.:	Pozivi kandidatima
Članak 55.:	Obavješćivanje natjecatelja i ponuditelja
ODJELJAK 3.:	IZBOR SUDIONIKA I DODJELA UGOVORA
Članak 56.:	Opća načela
<u>Pododjeljak 1.:</u>	Kriteriji za kvalitativni odabir
Članak 57.:	Osnove za isključenje
Članak 58.:	Kriteriji za odabir
Članak 59.:	Europska jedinstvena dokumentacija o nabavi
Članak 60.:	Načini dokazivanja
Članak 61.:	Internetsko spremište potvrda (e-Certis)
Članak 62.:	Norme osiguravanja kvalitete i norme upravljanja okolišem
Članak 63.:	Oslanjanje na sposobnosti drugih subjekata
Članak 64.:	Službeni popisi odobrenih gospodarskih subjekata i potvrđivanje od tijela osnovanih sukladno javnom ili privatnom pravu

Pododjeljak 2.:	Smanjenje broja natjecatelja, ponuda i rješenja
Članak 65.:	Smanjenje broja inače kvalificiranih natjecatelja koji će se pozvati na sudjelovanje
Članak 66.:	Smanjenje broja ponuda i rješenja
Pododjeljak 3.:	Dodjela ugovora
Članak 67.:	Kriteriji <u>za dodjelu</u>
Članak 68.:	Trošak životnog vijeka
Članak 69.:	Izuzetno niske ponude
POGLAVLJE IV.:	Izvršenje ugovora
Članak 70.:	Uvjeti za izvršenje ugovora
Članak 71.:	Podugovaranje
Članak 72.:	Izmjena ugovora tijekom njegova trajanja
Članak 73.:	Raskid ugovora
GLAVA III.:	POSEBNI REŽIMI NABAVE
POGLAVLJE I.:	Društvene i druge posebne usluge
Članak 74.:	Dodjela ugovora za društvene i druge posebne usluge
Članak 75.:	Objava obavijesti
Članak 76.:	Načela dodjele ugovora
Članak 77.:	Rezervirani ugovori za određene usluge
POGLAVLJE II.:	Pravila kojima se uređuju projektni natječaji
Članak 78.:	Područje primjene
Članak 79.:	Obavijesti
Članak 80.:	Pravila o organiziranju projektnih natječaja i odabiru sudionika
Članak 81.:	Sastav ocjenjivačkog suda
Članak 82.:	Odluke ocjenjivačkog suda

GLAVA IV.:	UPRAVLJANJE
Članak 83.:	Provedba
Članak 84.:	Pojedinačna izvješća o postupcima za dodjelu ugovora
Članak 85.:	Nacionalno izvještavanje i statistički podaci
Članak 86.:	Administrativna suradnja
GLAVA V.:	DELEGIRANE OVLAŠTI, PROVEDBENE OVLAŠTI I ZAVRŠNE ODREDBE
Članak 87.:	Izvršavanje ovlasti
Članak 88.:	Hitni postupak
Članak 89.:	Postupak odbora
Članak 90.:	Prenošenje i prijelazne odredbe
Članak 91.:	Stavljanja izvan snage
Članak 92.:	Preispitivanje
Članak 93.:	Stupanje na snagu
Članak 94.:	Adresati
PRILOZI	
PRILOG I.	TIJELA SREDIŠNJE DRŽAVE
PRILOG II.	POPIS DJELATNOSTI NAVEDENIH U ČLANKU 2. STAVKU 1. TOČKI 6. (a)
PRILOG III.	POPIS PROIZVODA NAVEDENIH U ČLANKU 4. TOČKI (b) VEZANO UZ UGOVORE KOJE DODJELJUJU JAVNI NARUČITELJI U PODRUČJU OBRANE
PRILOG IV.	ZAHTJEVI VEZANI UZ ALATE I UREĐAJE ZA ELEKTRONIČKO ZAPRIMANJE PONUDA, ZAHTJEVA ZA SUDJELOVANJE KAO I PLANOVA I PROJEKATA U PROJEKTNIM NATJEČAJIMA

- PRILOG V.   PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI
- Dio A: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
OBJAVLJIVANJU PRETHODNE INFORMACIJSKE
OBAVIJESTI NA PROFILU KUPCA
- Dio B: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI PRETHODNE
INFORMACIJSKE OBAVIJESTI (iz članka 48.)
- Dio C: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
NADMETANJU (iz članka 49.)
- Dio D: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
DODJELI UGOVORA (iz članka 50.)
- Dio E: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
PROJEKTNOM NATJEČAJU (iz članka 79. stavka 1.)
- Dio F: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
REZULTATIMA NATJEČAJA (iz članka 79. stavka 2.)
- Dio G: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
IZMJENAMA UGOVORA TIJEKOM NJEGOVA
TRAJANJA (iz članka 72. stavka 1.)
- Dio H: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
NADMETANJU VEZANE UZ UGOVORE ZA
DRUŠTVENE I DRUGE POSEBNE USLUGE (iz članka 75.
stavka 1.)
- Dio I: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI PRETHODNE
INFORMACIJSKE OBAVIJESTI VEZANE UZ
DRUŠTVENE I DRUGE POSEBNE USLUGE (iz članka 75.
stavka 1.)
- Dio J: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O
DODJELI UGOVORA ZA DRUŠTVENE I DRUGE
POSEBNE USLUGE (iz članka 75. stavka 2.)

- PRILOG VI.   PODACI KOJE TREBA SADRŽAVATI
DOKUMENTACIJA O NABAVI VEZANA UZ
ELEKTRONIČKE DRAŽBE (iz članka 35. stavak 4.)
- PRILOG VII.   DEFINICIJA ODREĐENIH TEHNIČKIH SPECIFIKACIJA
- PRILOG VIII.   OBILJEŽJA OBJAVE
- PRILOG IX.   SADRŽAJ POZIVA NA DOSTAVU PONUDE, NA
SUDJELOVANJE U DIJALOGU ILI NA POTVRDU
INTERESA PREDVIĐENIH ČLANKOM 54.
- PRILOG X.   POPIS MEĐUNARODNIH DRUŠTVENIH KONVENCIJA
I KONVENCIJA O ZAŠTITI OKOLIŠTA IZ ČLANKA 18.
STAVKA 2.
- PRILOG XI.   REGISTRI
- PRILOG XII.   NAČINI DOKAZIVANJA ISPUNJAVANJA KRITERIJA
ZA ODABIR
- PRILOG XIII.   POPIS PRAVNIH AKATA UNIJE IZ ČLANKA 68.
STAVKA 3.
- PRILOG XIV.   USLUGE IZ ČLANKA 74.
- PRILOG XV.   Korelacijska tablica

GLAVA I.

PODRUČJE PRIMJENE, DEFINICIJE I OPĆA NAČELA

POGLAVLJE I.

Područje primjene i definicije

ODJELJAK 1.

PREDMET I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Direktivom utvrđuju pravila o postupcima nabave koju provode javni naručitelji vezana uz ugovore o javnoj nabavi te projektne natječaje čija procijenjena vrijednost nije manja od pragova utvrđenih u članku 4.
2. Nabava u smislu ove Direktive podrazumijeva stjecanje putem ugovora o javnoj nabavi, radova, robe ili usluga koje nabavlja jedan ili više javnih naručitelja od gospodarskih subjekata koje su ti javni naručitelji odabrali, bez obzira na to jesu ili radovi, roba ili usluge namijenjene javnoj svrsi.
3. Primjena ove Direktive podliježe članku 346. UFEU-a.
4. Ova Direktiva ne utječe na slobodu država članica da u skladu s pravom Unije same odrede usluge koje smatraju uslugama od općeg gospodarskog interesa, načine na koje bi se one trebale organizirati i financirati, sukladno propisima o državnoj potpori, te specifične obveze kojima podliježu. Isto tako, ova Direktiva ne utječe na odluku tijela javna vlasti kako i u kojoj mjeri žele sami vršiti javne funkcije u skladu s člankom 14. UFEU-a i Protokolom br. 26.

5. Ova Direktiva ne utječe na način na koji države članice organiziraju svoje sustave socijalnog osiguranja.
6. Sporazumi, odluke ili drugi pravni instrumenti kojima se uređuje prijenos ovlasti i odgovornosti za izvršavanje javnih zadaća među javnim naručiteljima ili udruženjima javnih naručitelja te kojima nije predviđeno izvršavanje ugovornih obveza uz novčanu naknadu smatraju se pitanjima interne organizacije u dotičnoj državi članici te stoga ova Direktiva ni na koji način ne utječe na njih.

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:
  1. „javni naručitelj” znači država, regionalne ili lokalne vlasti, javnopravna tijela, udruženja koja je osnovala jedna ili nekoliko takvih vlasti ili jedno ili nekoliko takvih javnopravnih tijela;
  2. „tijela središnje države” znači javni naručitelji navedeni u Prilogu I. te, ako su na nacionalnoj razini izvršeni ispravci ili izmjene, njihovi sljednici;
  3. „decentralizirani javni naručitelji” znači svi javni naručitelji koji nisu tijela središnje države;
  4. „javnopravna tijela” znači tijela koja posjeduju sve od sljedećih značajki:
    - (a) uspostavljena su posebno u svrhu zadovoljavanja potreba u općem interesu, a nisu industrijske ili trgovačke naravi;
    - (b) imaju pravnu osobnost; i
    - (c) većim dijelom financira ih država, regionalna ili lokalna tijela ili druga javnopravna tijela ili su podložna upravljačkom nadzoru od strane tih tijela ili imaju upravni, upraviteljski ili nadzorni odbor, a više od polovice članova tih odbora imenovala je država, regionalna ili lokalna tijela ili druga javnopravna tijela;

5. „ugovori o javnoj nabavi” znači ugovori kojima se ostvaruje financijski interes, sklopljeni u pisanom obliku između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja, a čiji je predmet izvođenje radova, nabava robe ili pružanje usluga;
6. „ugovori o javnoj nabavi radova” znači ugovori o javnoj nabavi čiji je predmet jedno od sljedećeg:
  - (a) izvođenje ili projektiranje i izvođenje radova vezanih uz jednu ili više djelatnosti u smislu Priloga II.;
  - (b) izvođenje ili projektiranje i izvođenje posla;
  - (c) realizacija, na bilo koji način, posla u skladu sa zahtjevima koje je odredio javni naručitelj koji izvršava odlučan utjecaj na vrstu ili projektiranje posla;
7. „posao” znači rezultat visokogradnje ili niskogradnje uzet u cjelini koji je sam po sebi dovoljan da ispuni gospodarsku ili tehničku funkciju;
8. „ugovori o javnoj nabavi robe” znači ugovori o javnoj nabavi čiji je predmet kupnja, leasing, najam ili kupnja na otplatu sa ili bez mogućnosti kupnje robe. Ugovor o javnoj nabavi robe može kao sporedne obuhvaćati poslove postavljanja i instalacije;
9. „ugovori o javnoj nabavi usluga” znači ugovori o javnoj nabavi čiji je predmet pružanje usluga osim onih iz točke 6.;
10. „gospodarski subjekt” znači fizička ili pravna osoba ili javno tijelo ili skupina tih osoba i/ili tijela, uključujući svako privremeno udruženje poduzeća, koja na tržištu nudi izvođenje radova i/ili posla, isporuku robe ili pružanje usluga;
11. „ponuditelj” znači gospodarski subjekt koji je dostavio ponudu;
12. „natjecatelj” znači gospodarski subjekt koji traži poziv ili je pozvan na sudjelovanje u ograničenom postupku, u natjecateljskom postupku uz pregovore, u pregovaračkom postupku bez prethodne objave, natjecateljskom dijalogu ili partnerstvu za inovacije;

13. „dokumentacija o nabavi” znači bilo koji dokument koji je sastavljen ili na koji javni naručitelj upućuje, a u kojemu se opisuju ili određuju elementi nabave ili postupka, uključujući obavijest o nadmetanju, prethodnu informacijsku obavijest ako se ona koristi kao sredstvo pozivanja na nadmetanje, tehničke specifikacije, opisnu dokumentaciju, predložene ugovorne uvjete, formate dokumenata koje podnose natjecatelji ili ponuditelji, informacije o općim primjenjivim obvezama te svu dodatnu dokumentaciju;
14. „aktivnosti središnje nabave” znači aktivnosti koje se kontinuirano provode u jednom od sljedećih oblika:
- (a) stjecanje robe i/ili usluga namijenjenih javnim naručiteljima; ili
  - (b) odjela ugovora o javnoj nabavi ili sklapanje okvirnih sporazuma za radove, robu ili usluge namijenjene javnim naručiteljima;
15. „pomoćne aktivnosti nabave” znači aktivnosti koje obuhvaćaju pružanje podrške aktivnostima nabave, pogotovo u sljedećim oblicima:
- (a) u obliku tehničke infrastrukture koja javnim naručiteljima omogućuje odjelu ugovora o javnoj nabavi ili sklapanje okvirnih sporazuma za radove, robu ili usluge;
  - (b) u obliku savjeta o provođenju ili pripremi postupaka javne nabave;
  - (c) u obliku pripreme i upravljanja postupcima javne nabave u ime i za račun određenog javnog naručitelja;
16. „središnje tijelo za nabavu” znači javni naručitelj koji obavlja aktivnosti središnje nabave te moguće pomoćne aktivnosti nabave;
17. „pružatelj usluga javne nabave” znači javno ili privatno tijelo koje nudi pomoćne aktivnosti nabave na tržištu;
18. „pisan” ili „u pisanom obliku” znači svaki iskaz koji se sastoji od riječi ili brojeva koji se mogu čitati, umnožavati i naknadno slati. Može uključivati podatke koji se prenose i pohranjuju elektroničkim putem;

19. „elektronička sredstva” znači elektronička oprema za obradu (uključujući digitalno sažimanje) i pohranu podataka koji se šalju, prenose i primaju žičanom vezom, radiovezom, optičkim ili drugim elektromagnetskim sredstvima;
  20. „životni vijek” znači sve uzastopne i/ili međusobno povezane faze, uključujući potrebno istraživanje i razvoj, proizvodnju, trgovinu i njezine uvjete, prijevoz, korištenje i održavanje tijekom postojanja proizvoda ili radova ili pružanja usluge, od stjecanja sirovina ili generiranja resursa do odlaganja, uklanjanja i završetka usluge ili upotrebe;
  21. „projektni natječaji” znači postupci koji omogućavaju javnom naručitelju stjecanje, uglavnom u području prostornog planiranja, arhitekture, inženjerstva ili obrade podataka, plana ili projekta koji je odabrao ocjenjivački sud nakon provedenog nadmetanja sa ili bez dodjele nagrada;
  22. „inovacija” znači provedba novog ili značajno poboljšanog proizvoda, usluge ili postupka, uključujući, ali ne ograničavajući se na postupke proizvodnje, građenja ili izgradnje, nova metoda stavljanja na tržište ili nova metoda organizacije u poslovnoj praksi, organizacije radnog mjesta ili vanjskih odnosa između ostalog s ciljem pomaganja rješavanja društvenih izazova ili kao potpora strategiji Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast;
  23. „oznaka” znači svaki dokument, potvrda ili certifikat kojim se potvrđuje da određeni radovi, proizvodi, usluge, procesi ili postupci zadovoljavaju određene zahtjeve;
  24. „zahtjevi za oznaku” znači zahtjevi koje određeni radovi, proizvodi, usluge, procesi ili postupci moraju ispuniti da bi dobili dotičnu oznaku.
2. Za potrebe ovog članka, „regionalna tijela” uključuju tijela navedena na popisu, koji nije konačan, u NUTS-u 1 i 2, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća ¹, a „lokalna tijela” uključuju sva tijela administrativnih jedinica obuhvaćenih NUTS-om 3 te manjih administrativnih jedinica, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1059/2003.

---

¹ Uredba (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. o uspostavi zajedničkog razvrstavanja prostornih jedinica za statistiku (NUTS) (SL L 154, 21.6.2003., str. 1.).

Članak 3.

Mješovita nabava

1. Stavak 2. primjenjuje se na mješovite ugovore čiji predmet su različite vrste nabave obuhvaćene ovom Direktivom.

Stavci od 3. do 5. primjenjuju se na mješovite ugovore čiji je predmet nabava obuhvaćena ovom Direktivom i nabava obuhvaćena drugim pravnim režimima.

2. Ugovori čiji su predmet dvije ili više vrsta nabave (radova, usluga ili roba) dodjeljuju se u skladu s odredbama primjenjivim na vrstu nabave koja je glavni predmet određenog ugovora.

U slučaju mješovitih ugovora čiji su predmet djelomično usluge u smislu glave III. poglavlja I. te djelomično ostale usluge, ili mješovitih ugovora koji se sastoje djelomično od usluga i djelomično od robe, glavni se predmet ugovora određuje na temelju najveće procijenjene vrijednosti tih usluga ili robe.

3. Kada su različiti dijelovi određenog ugovora objektivno odvojivi, primjenjuje se stavak 4. Kada različiti dijelovi određenog ugovora objektivno nisu odvojivi, primjenjuje se stavak 6.

Kada je dio određenog ugovora obuhvaćen člankom 346. UFEU-a ili Direktivom 2009/81/EZ, primjenjuje se članak 16. ove Direktive.

4. U slučaju ugovora čiji je predmet nabava obuhvaćena ovom Direktivom te nabava koja nije obuhvaćena ovom Direktivom, javni naručitelji mogu odlučiti dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove ili dodijeliti jedinstveni ugovor. Ako javni naručitelji odluče dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove, odluka o tome koji pravni režim se odnosi na svaki od zasebnih ugovora donosi se na temelju značajki određenog zasebnog dijela.

Ako javni naručitelji odluče dodijeliti jedinstveni ugovor, ova se Direktiva primjenjuje, osim ako je drugačije propisano člankom 16., na mješoviti ugovor koji je u tu svrhu sklopljen, neovisno o vrijednosti dijelova koji bi inače spadali pod različite pravne režime i neovisno o tome kojem pravnom režimu bi ti dijelovi inače podliježali.

U slučaju mješovitih ugovora koji sadrže elemente ugovora o nabavi robe, radovima i uslugama te koncesija, mješoviti se ugovor dodjeljuje u skladu s ovom Direktivom, pod uvjetom da je procijenjena vrijednost dijela ugovora koji predstavlja ugovor obuhvaćen ovom Direktivom, izračunata u skladu s člankom 5., jednaka ili veća od relevantnog praga određenog u članku 4.

5. U slučaju ugovora čiji je predmet nabava obuhvaćena ovom Direktivom te nabava vezana uz obavljanje djelatnosti koja podliježe Direktivi 2014/25/EU, primjenjiva pravila, neovisno o stavku 4. ovog članka, utvrđuju se u skladu s člancima 5. i 6. Direktive 2014/25/EU.
6. Kada se različiti dijelovi određenog ugovora objektivno ne mogu razdvojiti, primjenjivi pravni režim određuje se na temelju glavnog predmeta tog ugovora.

ODJELJAK 2.

PRAGОВI

Članak 4.

Iznosi pragova

Ova Direktiva primjenjuje se u slučaju nabava za čiju se vrijednost, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV), procjenjuje da je jednaka ili veća od sljedećih pragova:

- (a) 5 186 000 EUR za ugovore o javnoj nabavi radova;
- (b) 134 000 EUR za ugovore o javnoj nabavi robe ili usluga koje dodjeljuju tijela središnje države te za projektne natječajne koje ta tijela organiziraju; ako ugovore o javnoj nabavi robe dodjeljuju javni naručitelji koji djeluju u području obrane, taj prag primjenjuje se samo na ugovore koji se odnose na proizvode obuhvaćene Prilogom III.;
- (c) 207 000 EUR za ugovore o javnoj nabavi robe ili usluga koje dodjeljuju decentralizirani javni naručitelji te projektne natječajne koje ti naručitelji organiziraju; taj prag također se primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi robe koje dodjeljuju tijela središnje države koja djeluju u području obrane, ako ti ugovori obuhvaćaju proizvode koji nisu obuhvaćeni Prilogom III.;

- (d) 750 000 EUR za ugovore o javnoj nabavi usluga za društvene ili druge posebne usluge navedene u Prilogu XIV.

Članak 5.

Načini izračunavanja procijenjene vrijednosti nabave

1. Izračunavanje procijenjene vrijednosti nabave temelji se na ukupnom iznosu, bez PDV-a, koju je procijenio javni naručitelj, uključujući sve mogućnosti i sva moguća obnavljanja ugovora kako je izričito određeno u dokumentaciji o nabavi.

Ako javni naručitelj nudi nagrade ili isplate natjecateljima ili ponuditeljima, mora ih uzeti u obzir pri izračunavanju procijenjene vrijednosti nabave.

2. Ako se javni naručitelj sastoji od zasebnih operativnih jedinica, u obzir se uzima ukupna procijenjena vrijednost za sve pojedine operativne jedinice.

Neovisno o prvom podstavku, kada je zasebna operativna jedinica samostalno nadležna za svoju nabavu ili njezine određene kategorije, vrijednosti se mogu procijeniti na razini dotične jedinice.

3. Metoda koja se koristi za izračunavanje procijenjene vrijednosti nabave ne smije biti odabrana s namjerom izuzimanja nabave iz područja primjene ove Direktive. Nabava ne smije biti podijeljena s ciljem njezina izuzimanja iz područja primjene ove Direktive ako za to ne postoje objektivni razlozi.

4. Ta procijenjena vrijednost valjana je u trenutku slanja poziva na nadmetanje ili, ako taj poziv nije predviđen, u trenutku u kojem javni naručitelj započne s postupkom nabave, na primjer, gdje je to primjereno, stupanjem u kontakt s gospodarskim subjektima u svrhu nabave.

5. S obzirom na okvirne sporazume i dinamičke sustave nabave, vrijednost koja se uzima u obzir jest najveća procijenjena vrijednost bez PDV-a svih ugovora predviđenih tijekom ukupnog trajanja okvirnog sporazuma ili dinamičkog sustava nabave.

6. U slučaju partnerstava za inovacije, vrijednost koja se uzima u obzir jest najveća procijenjena vrijednost bez PDV-a aktivnosti istraživanja i razvoja koje će se provoditi tijekom svih faza predviđenog partnerstva te robe, usluga ili radova koji će biti razvijeni i nabavljeni po završetku predviđenog partnerstva.
7. S obzirom na ugovore o javnoj nabavi radova, pri izračunu procijenjene vrijednosti uzimaju se u obzir i troškovi radova i ukupna procijenjena vrijednost robe i usluga koje javni naručitelj stavlja na raspolaganje izvođaču radova pod uvjetom da su one potrebne za izvođenje radova.
8. Ako predloženi posao ili pružanje usluga mogu rezultirati dodjelom ugovora u zasebnim grupama, u obzir se uzima ukupna procijenjena vrijednost svih tih grupa.
- Ako je zbrojena vrijednost grupa jednaka ili veća od praga utvrđenog u članku 4., ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu ugovora za svaku grupu.
9. Ako prijedlog za stjecanje sličnih roba može rezultirati dodjelom ugovora u obliku odvojenih grupa, u obzir se uzima ukupna procijenjena vrijednost svih tih grupa kada se primjenjuje članak 4. točke (b) i (c).
- Ako je zbrojena vrijednost grupa jednaka ili veća od praga utvrđenog u članku 4., ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu ugovora za svaku grupu.
10. Neovisno o stavcima 8. i 9, javni naručitelji mogu dodijeliti ugovore za pojedine grupe bez primjene postupaka predviđenih ovom Direktivom, pod uvjetom da je procijenjena vrijednost određene grupe bez PDV-a manja od 80 000 EUR za robu ili usluge ili 1 milijun EUR za radove. Međutim, zbirna vrijednost tako dodijeljenih grupa bez primjene ove Direktive ne prelazi 20 % zbrojene vrijednosti svih grupa na koje je razdijeljen predloženi posao, predložena kupnja slične robe ili predloženo pružanje usluga.
11. U slučaju ugovora o javnoj nabavi robe ili javnoj nabavi usluga koji su uobičajene naravi ili koji se planiraju obnoviti u određenom razdoblju, izračun procijenjene vrijednosti ugovora temelji se na sljedećem:

- (a) na ukupnoj stvarnoj vrijednosti uzastopnih ugovora iste vrste koji su dodijeljeni u prethodnih 12 mjeseci ili tijekom financijske godine, prilagođenoj, ako je moguće, kako bi se u obzir uzele izmjene u količini ili vrijednosti koje bi nastale tijekom 12 mjeseci nakon inicijalnog ugovora;
  - (b) ili na ukupnoj procijenjenoj vrijednosti uzastopnih ugovora dodijeljenih tijekom 12 mjeseci nakon prve isporuke ili tijekom financijske godine ako je ona duža od 12 mjeseci.
12. S obzirom na ugovore o javnoj nabavi robe vezane uz leasing, zakup, najam ili kupnja na otplatu, vrijednost koja se uzima kao temelj za izračunavanje procijenjene vrijednosti ugovora jest sljedeća:
- (a) u slučaju ugovora o javnoj nabavi na određeno vrijeme, ako je to vrijeme manje od ili jednako 12 mjeseci, ukupna procijenjena vrijednost za vrijeme trajanja ugovora ili, ako je vrijeme trajanja ugovora duže od 12 mjeseci, ukupna vrijednost, uključujući procijenjenu preostalu vrijednost;
  - (b) u slučaju ugovora o javnoj nabavi koji nemaju određeno trajanje ili se njihovo trajanje ne može odrediti, mjesečna vrijednost pomnožena s 48.
13. S obzirom na ugovore o javnoj nabavi usluga, temelj za izračunavanje procijenjene vrijednosti ugovora jest, prema potrebi, sljedeći:
- (a) usluge osiguranja: plative premije i drugi oblici naknada;
  - (b) bankarske i druge financijske usluge: naknade, provizije, kamate i druge vrste naknada;
  - (c) projektantski ugovori: naknade, provizije i drugi oblici naknada.
14. S obzirom na ugovore o javnoj nabavi usluga u kojima nije naznačena ukupna vrijednost, temelj za izračunavanje procijenjene vrijednosti ugovora jest sljedeći:
- (a) u slučaju ugovora na određeno vrijeme, ako je to vrijeme kraće ili jednako 48 mjeseci: ukupna vrijednost za njihovo puno trajanje;

- (b) u slučaju ugovora koji nemaju određeno trajanje ili s trajanjem dužim od 48 mjeseci: mjesečna vrijednost pomnožena s 48.

Članak 6.

Revizija pragova i popis tijela središnje države

1. Svake dvije godine, počevši od 30. lipnja 2013., Komisija provjerava da pragovi određeni u članku 4. točkama (a), (b) i (c) odgovaraju pragovima utvrđenima u Sporazumu Svjetske trgovinske organizacije o javnoj nabavi (GPA) i prema potrebi ih revidira u skladu s ovim člankom.

U skladu s metodom izračuna utvrđenom u GPA-u Komisija računa vrijednosti tih pragova na osnovi prosječne dnevne vrijednosti eura u smislu posebnih prava vučenja (PPV) tijekom razdoblja od 24 mjeseca koje završava 31. kolovoza koji prethodi reviziji s učinkom od 1. siječnja. Vrijednost tako revidiranih pragova zaokružuje se prema potrebi na najbližu nižu vrijednost u tisućama eura kako bi se osiguralo da se poštuju važeći pragovi predviđeni GPA-om, a koji su iskazani u PPV-ima.

2. Tijekom provedbe revizije u skladu sa stavkom 1. ovog članka, Komisija osim toga revidira:
- (a) prag utvrđen u članku 13. prvom stavku točki (a) usklađujući ga s revidiranim pragom koji se primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi radova;
  - (b) prag utvrđen u članku 13. prvom stavku točki (b) usklađujući ga s revidiranim pragom koji se primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi usluga koje dodjeljuju decentralizirani javni naručitelji.

3. Svake dvije godine, počevši od 1. siječnja 2014. Komisija određuje vrijednosti, u nacionalnim valutama država članica čija valuta nije euro, pragova navedenih u članku 4. točkama (a), (b) i (c), revidiranih u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

Istodobno Komisija određuje vrijednost, u nacionalnim valutama država članica čija valuta nije euro, praga navedenih u članku 4. točki (d).

U skladu s metodom izračuna utvrđenoj u GPA-u utvrđivanje tih vrijednosti temelji se na prosječnoj dnevnoj vrijednosti ovih valuta s obzirom na prag koji se primjenjuje izražen u eurima tijekom razdoblja od 24 mjeseca koje završava 31. kolovoza koji prethodi reviziji s učinkom od 1. siječnja.

4. Komisija objavljuje revidirane pragove navedene u stavku 1. i njihove odgovarajuće vrijednosti u nacionalnim valutama navedenima u stavku 3. prvom podstavku te vrijednost utvrđenu u skladu sa stavkom 3. drugim podstavkom u *Službenom listu Europske unije* početkom mjeseca studenog koji slijedi nakon revizije.
5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 87. da prilagodi metodologiju utvrđenu u ovom članku stavku 1. drugim podstavku prilagodi svim izmjenama metodologije iz GPA-a za reviziju pragova iz članka 4. točaka (a), (b) i (c) te za određivanje odgovarajućih vrijednosti u nacionalnim valutama država članica čija valuta nije euro, kako je navedeno u stavku 3. ovog članka.

Komisija je također ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 87. radi revidiranja pragova iz članka 4. točaka (a), (b) i (c) u skladu sa stavkom 1. ovog članka i radi revidiranja pragova iz članka 13. točaka (a), (b) i (c) u skladu sa stavkom 2. ovog članka.

6. Ako je potrebno revidirati pragove iz članka 4. točaka (a), (b) i (c) te pragove iz članka 13. stavka 1. točaka (a) i (b), a zbog vremenskog ograničenja nije moguća primjena postupka utvrđenog u članku 87., a postoje razlozi za njihovu primjenu bez odlaganja, na delegirane se akte, donesene u skladu s ovim člankom stavkom 5. drugim podstavkom, primjenjuje postupak predviđen u članku 88.
7. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 87. za izmjenu Priloga I. s ciljem ažuriranja popisa javnih naručitelja nakon primanja obavijesti od strane država članica, kada se pokaže da su te izmjene potrebne za pravilno utvrđivanje javnih naručitelja.

ODJELJAK 3.

IZUZEĆA

Članak 7.

*Ugovori u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru
te sektoru poštanskih usluga*

Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koje, na osnovi Direktive 2014/25/EU, dodjeljuju ili provode javni naručitelji koji obavljaju jednu ili više djelatnosti navedenih u člancima od 8. do 14. te Direktive i koji se dodjeljuju za obavljanje tih djelatnosti, ili na ugovore o javnoj nabavi izuzete iz opsega te Direktive sukladno njezinim člancima 18., 23. i 34. ili, ako ih dodjeljuje naručitelj koji pruža poštanske usluge u smislu članka 13. stavka 2. točke (b) te Direktive, na ugovore koji se dodjeljuju za obavljanje sljedećih djelatnosti:

- (a) usluga dodane vrijednosti vezanih uz elektronička sredstva i koje se u cijelosti pružaju elektroničkim sredstvima (uključujući sigurno slanje šifriranih dokumenata elektroničkim sredstvima, usluge vođenja adresa i slanje preporučene elektroničke pošte);
- (b) financijskih usluga obuhvaćenih CPV oznakama od 66100000-1 do 66720000-3 i člankom 21. točkom (d) Direktive 2014/25/EU, uključujući posebno poštanske novčane naloge i poštanske žiro doznake;
- (c) filatelističkih usluga; ili
- (d) logističkih usluga (usluge koje su kombinacija fizičke dostave i/ili skladištenja i drugih nepoštanskih funkcija).

Članak 8.

Posebna izuzeća u području elektroničkih komunikacija

Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje kojima je glavna namjena da se javnim naručiteljima omogući pružanje ili iskorištavanje javne komunikacijske mreže ili pružanje javnosti jedne elektroničke komunikacijske usluge ili više njih.

Za potrebe ovog članka „javna komunikacijska mreža” i „elektronička komunikacijska usluga” imaju isto značenje kao i u Direktivi 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹.

Članak 9.

Dodijeljeni ugovori o javnoj nabavi i projektne natječaji organizirani prema međunarodnim pravilima

1. Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koje javni naručitelj mora dodijeliti ili provesti u skladu s postupcima nabave koji se razlikuju od onih iz ove Direktive, a koji su utvrđeni bilo kojim od sljedećeg:
  - (a) pravni instrument koji stvara međunarodne pravne obaveze, poput međunarodnog sporazuma sklopljenog u skladu s Ugovorima, između države članice i jedne ili više trećih zemalja ili njihovih dijelova, a koji obuhvaća radove, robu ili usluge namijenjene zajedničkoj provedbi ili korištenju projekta od strane država potpisnica;
  - (b) u okviru međunarodne organizacije.

Države članice obavješćuju o svim pravnim instrumentima iz ovog stavka prvog podstavka točke (a) Komisiju koja može tražiti savjet od Savjetodavnog odbora za javnu nabavu iz članka 89.

---

¹ Direktiva 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL L 108, 24.4.2002., str. 33.).

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koje javni naručitelj dodjeljuje ili organizira u skladu s pravilima o nabavi koje određuju međunarodna organizacija ili međunarodna financijska institucija, ako ta organizacija ili institucija u cijelosti financira dotične ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje; u slučaju ugovora o javnoj nabavi i projektnih natječaja koje većim dijelom sufinancira međunarodna organizacija ili međunarodna financijska institucija strane se usuglašavaju o mjerodavnim postupcima nabave.
3. Članak 17. primjenjuje se na ugovore i projektne natječaje koji uključuju obrambene i sigurnosne aspekte koji se dodjeljuju ili organiziraju prema međunarodnim pravilima. Na te ugovore i projektne natječaje ne primjenjuju se stavci 1. i 2. ovog članka.

Članak 10.

Posebna izuzeća za ugovore o uslugama

Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi usluga za:

- (a) stjecanje ili najam, bilo kakvim financijskim sredstvima, zemljišta, postojećih građevinskih objekata ili druge nepokretne imovine ili prava koja se njim tiču;
- (b) stjecanje, razvoj, produkciju ili koprodukciju programskog materijala namijenjenog za audiovizualne medijske usluge ili radijske medijske usluge, koje su dodijelili pružatelji audiovizualnih ili radijskih medijskih usluga, ili na ugovore o pružanju usluga radiotelevizijskog ili programskog emitiranja koji se dodjeljuju pružateljima audiovizualnih ili radijskih medijskih usluga. Za potrebe ovog članka, „audiovizualna medijska usluga” i „pružatelj medijske usluge” imaju isto značenje kao i na temelju članka 1. stavka 1. točaka (a) odnosno (d) Direktive 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća ¹. „Program” ima značenje kao i na temelju članka 1. stavka 1. točke (b) te Direktive, ali uključuje i radijske programe te materijale za radijske programe. Nadalje, za potrebe ove odredbe, „programski materijal” ima isto značenje kao i „program”;
- (c) usluge arbitraže i mirenja;

¹ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

- (d) za sljedeće pravne usluge:
- i. pravno zastupanje stranke od strane odvjetnika u smislu članka 1. Direktive Vijeća 77/249/EEZ ¹ u:
    - arbitraži ili mirenju u državi članici, trećoj zemlji ili pred instancom međunarodne arbitraže ili instancom za mirenje, ili
    - sudskom postupku pred sudovima ili tijelima javne vlasti u državi članici ili trećoj zemlji ili pred međunarodnim sudovima ili institucijama;
  - ii. pravno savjetovanje koje odvjetnik pruža tijekom pripreme bilo kojeg od postupaka iz podtočke i. ove točke ili ako postoji konkretna naznaka i velika vjerojatnost da će predmet na koji se savjet odnosi postati tema takvih postupaka, pod uvjetom da je savjet pružio odvjetnik u smislu članka 1. Direktive 77/249/EEZ;
  - iii. usluge ovjeravanja i certificiranja dokumenata koje moraju pružiti javni bilježnici;
  - iv. pravne usluge koje pružaju skrbnici ili zakonski zastupnici maloljetnika ili druge pravne usluge čije je pružatelje imenovao sud dotične države članice ili su određeni pravom za izvođenje određenih zadataka pod nadzorom tih sudova;
  - v. druge pravne usluge koje su u državi članici povezane, čak i povremeno, s izvršavanjem službenih ovlasti;
- (e) financijske usluge u vezi s izdavanjem, prodajom, kupnjom ili prijenosom vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata u smislu Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ², usluge središnje banke i operacije koje se provode u okviru Europskog fonda za financijsku stabilnost i Europskog stabilizacijskog mehanizma;
- (f) zajmove, bez obzira na to jesu li povezani s izdavanjem, prodajom, kupnjom ili prijenosom vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata;

---

¹ Direktiva Vijeća 77/249/EEZ od 22. ožujka 1977. o olakšavanju učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja odvjetničkih usluga (OJ L 78, 26.3.1977., str. 17.).

² Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i Direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/22/EEZ (SL L 145, 30.4.2004., str. 1.).

- (g) ugovore o radu;
- (h) civilna obrana, civilna zaštita i usluge sprečavanja opasnosti koje pružaju neprofitne organizacije ili udruženja, i koje su obuhvaćene CPV oznakama 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 i 85143000-3 osim usluga prijevoza pacijenata kolima hitne pomoći;
- (i) usluge javnog željezničkog prijevoza putnika ili prijevoza putnika podzemnom željeznicom;
- (j) usluge političkih kampanji, obuhvaćene CPV oznakama 9341400-0, 92111230-3 i 92111240-6, ako ih je dodijelila politička stranka u okviru izborne kampanje.

Članak 11.

Ugovori o uslugama dodijeljeni na osnovi isključivog prava

Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi usluga koje javni naručitelj dodjeljuje drugom javnom naručitelju ili udruženju javnih naručitelja na osnovi isključivog prava koje uživaju u skladu sa zakonom ili drugim propisom koji su u skladu s UFEU-om.

Članak 12.

Ugovori o javnoj nabavi između subjekata u javnom sektoru

1. Ugovor o javnoj nabavi koji javni naručitelj dodijeli drugoj pravnoj osobi na temelju privatnog ili javnog prava ne spada u područje primjene ove Direktive ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
  - (a) nad tom pravnom osobom javni naručitelj obavlja kontrolu sličnu onoj koju provodi nad svojim poslovnim jedinicama;
  - (b) pravna osoba pod kontrolom provodi više od 80 % svojih aktivnosti u izvršavanju zadataka koje joj je povjerio javni naručitelj koji nad njom provodi kontrolu ili koje su joj povjerile druge pravne osobe nad kojima taj javni naručitelj provodi kontrolu; i

- (c) nema izravnog učešća privatnog kapitala u pravnoj osobi pod kontrolom osim sudjelovanja privatnog kapitala koji nema značajke kontroliranja i blokiranja, a koji se zahtijeva nacionalnim zakonodavnim odredbama, u skladu u Ugovorima, i koji ne vrši odlučujući utjecaj na pravnu osobu pod kontrolom.

Smatra se da javni naručitelj nad pravnom osobom provodi kontrolu sličnu onoj koju provodi nad svojim poslovnim jedinicama u smislu prvog podstavka točke (a) ako ima presudan utjecaj na strateške ciljeve i na važne odluke pravne osobe nad kojom se provodi kontrola. Takvu kontrolu također može provoditi i drugi subjekt nad kojim javni naručitelj ili naručitelj na isti način provodi kontrolu.

2. Stavak 1. se također primjenjuje ako pravna osoba pod kontrolom koja je javni naručitelj dodijeli ugovor svom javnom naručitelju koji nad njim provodi kontrolu ili drugoj pravnoj osobi nad kojom isti javni naručitelj provodi kontrolu, pod uvjetom da u pravnoj osobi kojoj se dodjeljuje ugovor o javnoj nabavi nema izravnog učešća privatnog kapitala osim sudjelovanja privatnog kapitala koji nema značajke kontroliranja i blokiranja, a koji se zahtijeva nacionalnim zakonodavnim odredbama, u skladu u Ugovorima, i koji ne vrši odlučujući utjecaj na pravnu osobu pod kontrolom.
3. Javni naručitelj koji ne provodi kontrolu nad pravnom osobom na temelju privatnog ili javnog prava u smislu stavka 1. ipak može dodijeliti ugovor o javnoj nabavi toj pravnoj osobi bez primjene ove Direktive ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
- (a) nad tom pravnom osobom javni naručitelj provodi zajedno s drugim javnim naručiteljima kontrolu sličnu onoj koju provode nad svojim poslovnim jedinicama;
- (b) ta pravna osoba provodi više od 80 % svojih aktivnosti u izvršavanju zadataka koje su joj povjerali javni naručitelji koji nad njom provode kontrolu ili koje su joj povjerile druge pravne osobe nad kojima ti javni naručitelji provode kontrolu; i
- (c) nema izravnog učešća privatnog kapitala u pravnoj osobi pod kontrolom osim sudjelovanja privatnog kapitala koji nema značajke kontroliranja i blokiranja, a koji se zahtijeva nacionalnim zakonodavnim odredbama, u skladu u Ugovorima, i koji ne vrši odlučujući utjecaj na pravnu osobu pod kontrolom.

Za potrebe prvog podstavka točke (a) smatra se da javni naručitelj provodi zajedničku kontrolu nad pravnom osobom ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- i. tijela pravne osobe pod kontrolom nadležna za odlučivanje sastavljena su od predstavnika svih sudjelujućih javnih naručitelja. Pojedinačni predstavnici mogu predstavljati nekoliko sudjelujućih javnih naručitelja ili sve njih;
  - ii. ti javni naručitelji mogu zajedno imati presudan utjecaj nad strateškim ciljevima i važnim odlukama pravne osobe pod kontrolom; i
  - iii. pravna osoba pod kontrolom nema interese različite od interesa javnih naručitelja koji nad njom provode kontrolu.
4. Ugovor koji je zaključen isključivo između dva ili više javnih naručitelja ne pripada pod područje primjene ove Direktive kada su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
- (a) ugovor utvrđuje ili provodi suradnju između uključenih javnih naručitelja s ciljem osiguravanja da se javne usluge koje oni trebaju pružati pružaju s ciljem ostvarivanja njihovih zajedničkih ciljeva;
  - (b) ta je suradnja uspostavljena isključivo na temelju potreba vezanih uz javne interese; i
  - (c) sudjelujući javni naručitelji ostvaruju na otvorenom tržištu manje od 20 % aktivnosti na koje se odnosi suradnja.
5. Za utvrđivanje postotnog udjela aktivnosti iz stavka 1. prvog podstavka točke (b), stavka 3. prvog podstavka točke (b) te stavka 4. točke (c) uzima se u obzir prosjek sveukupnog prometa ili odgovarajuće alternativno mjerilo koje se temelji na djelatnosti poput troškova koje su relevantna pravna osoba ili javni naručitelj imali za usluge, robu i radove za razdoblje od tri godine prije dodjele ugovora.

Ako, zbog datuma na koji su relevantna pravna osoba ili javni naručitelj osnovani ili kada su počeli obavljati djelatnosti ili zbog reorganizacije njezinih djelatnosti, za promet ili alternativno mjerilo koje se temelji na djelatnosti, poput troškova, nisu dostupni podaci za prethodne tri godine ili više nisu važeći, dostatno je da ta pravna osoba poslovnim projekcijama pokaže da je mjerilo djelatnosti vjerodostojno.

ODJELJAK 4.
POSEBNE SITUACIJE

PODODJELJAK 1.:
SUBVENCIONIRANI UGOVORI TE USLUGE ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Članak 13.

Ugovori koje subvencioniraju javni naručitelji

Ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu sljedećih ugovora:

- (a) ugovore o radovima koje izravno subvencioniraju javni naručitelji s više od 50 % i čija je procijenjena vrijednost bez PDV-a jednaka ili veća od 5 186 000 EUR, ako ti ugovori uključuju jednu od sljedećih djelatnosti:
  - i. radovi niskogradnje prema popisu u Prilogu II.;
  - ii. radovi visokogradnje za bolnice, objekte namijenjene za sport, rekreaciju i odmor, školske i sveučilišne zgrade te zgrade koje se koriste u administrativne svrhe;
- (b) ugovore o uslugama koje javni naručitelji izravno subvencioniraju s više od 50 % i čija je procijenjena vrijednost bez PDV-a jednaka ili veća od 207 000 EUR i koji su u vezi s ugovorima o radovima kako je navedeno u točki (a).

Javni naručitelji koji pružaju subvencije iz točaka (a) i (b) prvog podstavka osiguravaju sukladnost s ovom Direktivom ako oni sami ne dodjeljuju subvencionirani ugovor ili ako dodjeljuju taj ugovor u ime drugog subjekta i za njegov račun.

Članak 14.

Usluge istraživanja i razvoja

Ova se Direktiva primjenjuje samo na ugovore o javnoj nabavi usluga za usluge istraživanja i razvoja koji su obuhvaćeni CPV oznakama 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5 pod uvjetom da su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- (a) korist ima isključivo javni naručitelj za svoju uporabu u obavljanju svojih poslova; i
- (b) javni naručitelj u potpunosti je platio pruženu uslugu.

PODODJELJAK 2.:

NABAVA KOJA UKLJUČUJE OBRAMBENE ILI SIGURNOSNE ASPEKTE

Članak 15.

Obrana i sigurnost

1. Ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu ugovora o javnoj nabavi i na projektne natječaje koji se provode u području obrane i sigurnosti uz izuzeće sljedećih ugovora:
  - (a) ugovora koji spadaju u područje primjene Direktive 2009/81/EZ;
  - (b) ugovora na koje se Direktiva 2009/81/EZ ne primjenjuje na temelju njezinih članaka 8., 12. i 13.

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koji nisu na drugi način izuzeti sukladno stavku 1. u mjeri u kojoj se zaštita osnovnih sigurnosnih interesa države članice ne može jamčiti s manje drastičnim mjerama, na primjer nametanjem zahtjeva s ciljem zaštite povjerljive naravi podataka koje naručitelj stavlja na raspolaganje, u okviru postupka dodjele ugovora kako je predviđeno ovom Direktivom.

Dalje, u skladu s člankom 346. stavkom 1. točkom (a) UFEU-a, ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koji nisu na drugi način izuzeti sukladno stavku 1. ovog članka, u mjeri u kojoj bi država članica primjenom ove Direktive bila obvezna pružati podatke za koje smatra da bi njihovo otkrivanje štetilo osnovnim interesima njezine sigurnosti.

3. Ako su nabava i izvršenje ugovora o javnoj nabavi ili projektnog natječaja proglašeni tajnima ili moraju biti popraćeni posebnim sigurnosnim mjerama u skladu sa zakonima i drugim propisima na snazi u državi članici, ova se Direktiva neće primjenjivati pod uvjetom da je država članica utvrdila da bitne predmetne interese nije moguće zaštititi manje drastičnim mjerama, poput onih iz prvog podstavka stavka 2.

Članak 16.

Mješovita nabava koja uključuje sigurnosne ili obrambene aspekte

1. U slučaju mješovitih ugovora čiji je predmet nabava obuhvaćena ovom Direktivom te nabava obuhvaćena člankom 346. UFEU-a ili Direktivom 2009/81/EZ, primjenjuje se ovaj članak.
2. Kada je objektivno moguće razdijeliti različite dijelove određenog ugovora o javnoj nabavi, javni naručitelji mogu odlučiti dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove ili dodijeliti jedinstveni ugovor.

Ako javni naručitelji odluče dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove, odluka o tome koji pravni režim se odnosi na svaki od zasebnih ugovora donosi se na temelju značajki određenog zasebnog dijela.

Ako javni naručitelji odluče dodijeliti jedinstveni ugovor, primjenjuju se sljedeći kriteriji za određivanje primjenjivog pravnog režima:

- (a) kada je dio dotičnog ugovora obuhvaćen člankom 346. UFEU-a, ugovor se može dodijeliti bez primjene ove Direktive, pod uvjetom da je dodjela jedinstvenog ugovora opravdana objektivnim razlozima;
- (b) kada je dio dotičnog ugovora obuhvaćen Direktivom 2009/81/EZ, ugovor se može dodijeliti u skladu s tom Direktivom, pod uvjetom da je dodjela jedinstvenog ugovora opravdana objektivnim razlozima. Ovom se točkom ne dovode u pitanje pragovi i izuzeća predviđeni tom Direktivom.

Odluka o dodjeli jedinstvenog ugovora ne smije se, međutim, donijeti radi izuzimanja ugovora od primjene odredaba ove Direktive ili Direktive 2009/81/EZ.

3. Stavak 2. treći podstavak točka (a) odnosi se na mješovite ugovore na koje bi se inače odnosila i točka (a) i točka (b) tog podstavka.
4. Kada različite dijelove pojedinog ugovora objektivno nije moguće razdijeliti, ugovor se može dodijeliti bez primjene ove Direktive kada uključuje elemente na koje se odnosi članak 346. UFEU- a; u protivnom se može dodijeliti u skladu Direktivom 2009/81/EZ.

Članak 17.

Ugovori o javnoj nabavi i projektne natječaji koji uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte koji se dodjeljuju ili organiziraju u skladu s međunarodnim pravilima

1. Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koji uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte koje javni naručitelj mora dodijeliti ili provesti u skladu s postupcima nabave koji se razlikuju od onih obuhvaćenih ovom Direktivom, a koji su utvrđeni bilo kojim od sljedećeg:
  - (a) međunarodnim sporazumom ili dogovorom sklopljenim u skladu s Ugovorima između države članice i jedne ili više trećih zemalja ili njihovih dijelova, a koji obuhvaća radove, robu ili usluge namijenjene zajedničkoj provedbi ili korištenju projekta od strane država potpisnica;
  - (b) međunarodnim sporazumom ili dogovorom koji se odnosi na razmještaj postrojbi i tiče se pothvata države članice ili treće zemlje;
  - (c) u okviru međunarodne organizacije.

O svim sporazumima ili dogovorima iz točke (a) prvog podstavka ovog stavka obavješćuje se Komisija koja može tražiti savjet od Savjetodavnog odbora za javnu nabavu iz članka 89.

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje koji uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte koje javni naručitelj dodjeljuje u skladu s pravilima o nabavi koje određuju međunarodna organizacija ili međunarodna financijska institucija, ako ta organizacija ili institucija u cijelosti financira dotične ugovore o javnoj nabavi i projektne natječaje. U slučaju ugovora o javnoj nabavi i projektne natječaje koje većim dijelom sufinancira međunarodna organizacija ili međunarodna financijska institucija strane se usuglašavaju o mjerodavnim postupcima nabave.

POGLAVLJE II.

Opća pravila

Članak 18.

Načela nabave

1. Javni naručitelji se prema gospodarskim subjektima ponašaju jednako i bez diskriminacije te djeluju na transparentan i razmjeran način.

Koncept nabave nije osmišljen s namjerom da je se isključi iz područja primjene ove Direktive ili da se prijetvorno suzi nadmetanje. Smatra se da se nadmetanje prijetvorno sužava kada je koncept nabave osmišljen s namjerom da se određenim gospodarskim subjektima neopravdano da prednost ili ih se stavi u nepovoljan položaj.

2. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi osigurale da u izvršavanju ugovora o javnoj nabavi gospodarski subjekti udovoljavaju primjenjivim obvezama u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava određenog pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili odredbama međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava popisanim u Prilogu X.

Članak 19.

Gospodarski subjekti

1. Gospodarski subjekti koji, sukladno pravu države članice u kojoj imaju poslovni nastan, imaju pravo pružati odgovarajuće usluge, ne smiju se odbijati iz razloga što bi, sukladno zakonu države članice u kojoj se ugovor dodjeljuje, morali biti ili fizičke ili pravne osobe.

Međutim, u slučaju ugovora o javnoj nabavi usluga i ugovora o javnoj nabavi radova, kao i ugovora o javnoj nabavi robe koji dodatno obuhvaćaju usluge ili poslove postavljanja i instalacije, od pravnih se osoba može tražiti da u ponudi ili zahtjevu za sudjelovanje naznače imena i odgovarajuće stručne kvalifikacije osoblja koje bi trebalo biti odgovorno za izvršenje tog ugovora.

2. Skupine gospodarskih subjekata, uključujući privremena udruženja, mogu sudjelovati u postupcima nabave. Javni naručitelji od njih ne smiju zahtijevati da imaju određeni pravni oblik za podnošenje ponude ili zahtjeva za sudjelovanje.

Ako je potrebno, javni naručitelji mogu razjasniti u dokumentaciji za nabavu kako skupine gospodarskih subjekata trebaju ispuniti zahtjeve poput ekonomske i financijske sposobnosti ili tehničke i stručne sposobnosti navedene u članku 58. ako je to opravdano objektivnim razlozima i ako je razmjerno. Države članice mogu uspostaviti standardne uvjete za to kako skupine gospodarskih subjekata trebaju ispuniti te zahtjeve.

Svaki uvjet za izvršenje ugovora od strane takvih skupina gospodarskih subjekata koji je različit od onih koji su nametnuti pojedinačnim sudionicima također mora biti opravdan objektivnim razlozima i mora biti razmjeran.

3. Neovisno o stavku 2., javni naručitelji mogu zahtijevati od skupina gospodarskih subjekata može se tražiti da preuzmu određeni pravni oblik kada im se dodijeli ugovor u onoj mjeri u kojoj je takva promjena nužna za zadovoljavajuće izvršenje ugovora.

Članak 20.

Rezervirani ugovori

1. Države članice mogu rezervirati pravo sudjelovanja u postupcima javne nabave zaštićenim radionicama i gospodarskim subjektima čiji je osnovni cilj društvena i profesionalna integracija osoba s invaliditetom ili osoba u nepovoljnom položaju ili mogu za takve ugovore omogućiti izvršenje u kontekstu programa zaštićenih zaposlenja, ako najmanje 30 % zaposlenih osoba u tim radionicama, gospodarskim subjektima ili programima predstavljaju radnici koji su osobe s invaliditetom ili radnici u nepovoljnom položaju.
2. U pozivu na nadmetanje mora se uputiti na ovaj članak.

Članak 21.

Povjerljivost podataka

1. Osim ako je ovom Direktivom ili nacionalnim pravom drukčije određeno, a kojima javni naručitelj podliježe, naročito zakonodavstvu koje se odnosi na pristup informacijama, i ne dovodeći u pitanje obveze koje se odnose na oglašavanje dodijeljenih ugovora i informacije natjecateljima i ponuditeljima navedene u člancima 50. i 55., javni naručitelj ne smije otkriti informacije koje su mu prosljedili gospodarski subjekti koje su oni označili kao povjerljive, uključujući tehničke ili trgovinske tajne i povjerljive aspekte ponuda, ali ne ograničavajući se na njih.
2. Javni naručitelji mogu nametnuti gospodarskim subjektima zahtjeve s ciljem zaštite povjerljive naravi podataka koje javni naručitelji stavljaju na raspolaganje tijekom cijelog postupka nabave.

Članak 22.

Pravila koja se primjenjuju na komunikaciju

1. Države članice dužne su osigurati da se sva komunikacija i razmjena informacija iz ove Direktive, posebno elektroničko podnošenje, provodi elektroničkim sredstvima komunikacije u skladu sa zahtjevima iz ovog članka. Alati i uređaji koji se koriste u komunikaciji elektroničkim sredstvima, kao i njihova tehnička obilježja, moraju biti bez diskriminacije, općenito dostupna i interoperabilna s proizvodima informacijske i komunikacijske tehnologije u općoj uporabi i ne smiju ograničavati pristup postupku nabave gospodarskim subjektima.

Bez obzira na prvi podstavak, javni naručitelji ne smiju biti obvezani zahtijevati elektronička sredstva komunikacije u postupku podnošenja u sljedećim slučajevima:

- (a) zbog specijalizirane prirode nabave, korištenje elektroničkih sredstava komunikacije zahtijevalo bi posebne alate, opremu ili formate datoteka koji nisu široko dostupni ili ih ne podržavaju općenito dostupne aplikacije;

- (b) za aplikacije koje podržavaju formate datoteka prikladne za opis ponuda koriste se formati datoteka koji se ne mogu obraditi bilo kojom drugom otvorenom ili široko dostupnom aplikacijom ili za njih vrijedi sustav zaštite vlasničke licence te ih javni naručitelj ne može preuzimati niti ih koristiti na daljinu;
- (c) korištenje elektroničkih sredstava komunikacije zahtijevalo bi specijaliziranu uredsku opremu koja nije široko dostupna javnim naručiteljima;
- (d) dokumentacija o nabavi zahtijeva podnošenje fizičkih ili umanjenih maketa koje se ne mogu prenositi elektroničkim sredstvima.

Za komunikaciju za koju se u skladu s drugim podstavkom ne koriste elektronička sredstva komunikacije, komunikacija se odvija putem pošte ili druge odgovarajuće kurirske službe ili kombiniranjem pošte ili druge odgovarajuće kurirske službe i elektroničkih sredstava.

Neovisno o prvom podstavku ovog stavka, javni naručitelji nisu obvezni zahtijevati elektronička sredstva komunikacije u postupku podnošenja u onoj mjeri u kojoj je potrebno korištenje drugih sredstava komunikacije osim elektroničkih zbog povrede sigurnosti elektroničkih sredstava komunikacije ili zbog zaštite osobito osjetljivih informacija koje zahtijevaju tako visoku razinu zaštite koja ne može biti u dovoljnoj mjeri osigurana elektroničkim alatima i uređajima koji su ili široko dostupni gospodarskim subjektima ili im moгу biti dostupni na drugi način u smislu stavka 5.

Odgovornost je javnih naručitelja koji zahtijevaju za proces podnošenja, u skladu s drugim podstavkom ovog stavka, sredstva komunikacije koja nisu elektronička, da navedu u pojedinačnom izvješću iz članka 84. razloge za ovaj zahtjev. Prema potrebi, javni naručitelji u pojedinačnom izvješću navode razloge zbog kojih se korištenje sredstava komunikacije koja nisu elektronička sredstva smatralo nužnima u provedbi četvrtog podstavka ovog stavka.

2. Neovisno o stavku 1., usmena komunikacija može se odvijati u pogledu komunikacije koja se ne tiče ključnih elemenata postupka nabave, pod uvjetom da je usmena komunikacija u zadovoljavajućoj mjeri dokumentirana. Za tu svrhu, ključni elementi postupka nabave uključuju dokumentaciju o nabavi, zahtjeve za sudjelovanje, potvrde interesa i ponude. Posebno je važno da usmena komunikacija s ponuditeljima koja bi mogla znatno utjecati na sadržaj i ocjenjivanje ponuda bude u dovoljnoj mjeri i na prikladan način dokumentirana, primjerice stvaranjem pisanih bilješki, audiosnimki ili sažetaka glavnih elemenata te komunikacije.
3. Pri komunikaciji, razmjeni i pohranjivanju informacija javni naručitelji dužni su osigurati očuvanje cjelovitosti podataka te povjerljivosti ponuda i zahtjeva za sudjelovanje. Oni razmatraju sadržaj ponuda i zahtjeva za sudjelovanje tek nakon isteka roka za njihovo podnošenje.
4. Za ugovore o javnoj nabavi radova i projektne natječaje, države članice mogu zahtijevati korištenje posebnih elektroničkih alata, poput virtualnih prikaza modela zgrade ili slično. U tim slučajevima javni naručitelji omogućuju alternativne načine pristupa, kako je navedeno u stavku 5., do trenutka kada takvi alati postanu široko dostupni u smislu stavka 1. prvog podstavka, druge rečenice.
5. Javni naručitelji mogu, prema potrebi, zahtijevati korištenje alata i uređaja koji nisu široko dostupni, pod uvjetom da sami ponude alternativna sredstva pristupa.

Smatra se da javni naručitelji nude prikladna alternativna sredstva pristupa u bilo kojoj od sljedećih situacija, ako:
  - (a) omoguće neograničen, potpun i besplatan izravni pristup elektroničkim sredstvima tim alatima i uređajima od datuma objave obavijesti u skladu s Prilogom VIII. ili od datuma kad je poslan poziv za potvrdu interesa. U tekstu obavijesti ili poziva na potvrdu interesa navodi se internetska adresa na kojoj su dostupni ti alati i uređaji;
  - (b) osiguraju da ponuditelji koji nemaju pristup dotičnim alatima i uređajima, ili koji nemaju mogućnost da ih u zadanom roku pribave, pod uvjetom da za pomanjkanje pristupa nije odgovoran dotični ponuditelj, mogu pristupiti postupku nabave korištenjem privremenih tokena besplatno dostupnih putem interneta; ili

- (c) podrže alternativni kanal za elektroničko podnošenje ponuda.
6. Pored zahtjeva utvrđenih u Prilogu IV., sljedeća se pravila primjenjuju na alate i uređaje za elektronički prijenos i zaprimanje ponuda i na uređaje za elektroničko zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje:
- (a) podaci u vezi sa specifikacijama koji su potrebni za elektroničko podnošenje ponuda i zahtjeva za sudjelovanje, uključujući enkripciju i vremenski žig, moraju biti dostupni zainteresiranim stranama;
- (b) države članice ili javni naručitelji koji djeluju u skladu s globalnim okvirom koji je utvrdila dotična država članica, specificiraju razinu sigurnosti koja se zahtijeva za elektronička sredstva komunikacije u različitim fazama specifičnog postupka nabave; ta je razina razmjerna pridruženim rizicima;
- (c) ako države članice ili javni naručitelji koji djeluju u skladu s globalnim okvirom koji je utvrdila dotična država članica zaključuje da je razina rizika, procijenjena prema točki (b) ovog stavka, tolika da se zahtijevaju napredni elektronički potpisi utvrđeni u Direktivi 1999/93/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, javni naručitelji prihvaćaju napredne elektroničke potpise podržane kvalificiranim certifikatom, uzimajući u obzir jesu li ti certifikati dani od strane pružatelja usluga certificiranja koji je na pouzdanom popisu utvrđenom u Odluci Komisije 2009/767/EZ ¹, sastavljena s uređajem za sigurnosno potpisivanje ili bez njega, koja mora biti u skladu sa sljedećim uvjetima:

---

¹ Odluka Komisije 2009/767/EZ od 16. listopada 2009. o utvrđivanju mjera kojima se olakšava uporaba postupaka elektroničkim putem preko „jedinstvenih kontaktnih točaka” u skladu s Direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 274, 20.10.2009., str. 36.).

- i. javni naručitelji moraju utvrditi traženi oblik naprednog potpisa na osnovi oblika utvrđenih u Odluci Komisije 2011/130/EU ⁽³⁾ te provesti potrebne mjere za tehničku obradu tih oblika; ako se koristi drugačiji oblik elektroničkog potpisa, elektronički potpis ili elektronički prijenosnik dokumenta uključuje podatke o postojećim mogućnostima validiranja koji su u nadležnosti države članice. Mogućnosti validiranja omogućuju javnim naručiteljima validiranje zaprimljenog elektroničkog potpisa putem interneta, besplatno i na način koji je razumljiv i govornicima kojima to nije materinji jezik, kao naprednog elektroničkog potpisa podržanog kvalificiranim certifikatom.

Države članice dostavljaju Komisiji podatke o pružateljima usluga za validiranje, a Komisija te podatke objavljuje na internetu;

- ii. ako je ponuda potpisana uz potporu kvalificiranog certifikata uključenog na pouzdan popis, javni naručitelji ne smiju primjenjivati dodatne zahtjeve kako bi spriječili ponuditelje da koriste ove potpise.

U pogledu dokumenata korištenih u kontekstu postupka nabave koje je potpisalo nadležno tijelo države članice ili drugi subjekt nadležan za izdavanje, nadležno tijelo ili subjekt za izdavanje mogu utvrditi traženi oblik naprednog potpisa u skladu sa zahtjevima iz članka 1. stavka 2. Odluke 2011/130/EU. Oni uvode nužne mjere kako bi mogli tehnički obrađivati te oblike uključujući informacije koje su potrebne za obradu potpisa u dotičnom dokumentu. Takvi dokumenti moraju sadržavati u elektroničkom potpisu ili u elektroničkom prijenosniku dokumenta informacije o postojećim mogućnostima validiranja koje omogućavaju validiranje zaprimljenih elektroničkih potpisa internetom, besplatno i na način koji je razumljiv i govornicima kojima to nije materinji jezik.

7. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 87. za izmjenu tehničkih detalja i obilježja iz Priloga IV. radi vođenja računa o tehničkom razvoju.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 87. za izmjenu popisa navedenog u ovom članku stavku 1. drugom podstavku točkama od (a) do (d), kada zbog tehničkog razvoja postanu neprimjerene stalne iznimke od korištenja elektroničkih sredstava komunikacije, ili, iznimno, kada se zbog tehničkog razvoja trebaju dodati nova izuzeća.

Da bi se osigurala interoperabilnost tehničkih formata, kao i normi obrade i slanja poruka, posebno u prekograničnom kontekstu, Komisiji se dodjeljuje ovlast za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 87. da utvrdi obvezno korištenje takvih specifičnih tehničkih normi, posebice s obzirom na korištenje elektroničkog podnošenja, elektroničkih kataloga i sredstava elektroničke ovjere, samo ako su tehničke norme temeljito ispitane i njihova je korisnost u praksi dokazana. Prije nego odluči da korištenje bilo koje tehničke norme postaje obvezujuće, Komisija također pažljivo razmatra troškove koji bi time mogli nastati, pogotovo u pogledu prilagodbi postojećim rješenjima e-nabave, uključujući infrastrukturu, procese ili programsku opremu.

Članak 23.

Nomenklature

1. Pri svakom upućivanju na nomenklature u kontekstu javne nabave koristi se Jedinствeni rječnik javne nabave (CPV-a) kako je određeno Uredbom (EZ) br. 2195/2002.
2. Komisiji se dodjeljuje ovlast za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 87. da prilagodi CPV oznake navedene u ovoj Direktivi kad se god izmjene u nomenklaturi CPV-a moraju odraziti u ovoj Direktivi i ne podrazumijevaju promjenu područja primjene ove Direktive.

Članak 24.

Sukobi interesa

Država članica osigurava da javni naručitelji poduzmu prikladne mjere da učinkovito spriječe, prepoznaju i uklone sukobe interesa koji proizlaze iz provedbe postupka nabave kako bi se izbjeglo bilo kakvo narušavanje tržišnog natjecanja te se osiguralo jednako postupanje prema svim gospodarskim subjektima.

Koncept sukoba interesa obuhvaća barem one situacije kada članovi osoblja javnog naručitelja ili pružatelja usluga službe nabave koji djeluje u ime javnog naručitelja koji su uključeni u provedbu postupka nabave ili mogu utjecati na ishod tog postupka imaju, izravno ili neizravno, financijski, gospodarski ili bilo koji drugi osobni interes koji bi se mogao smatrati štetnim za njihovu nepristranost i neovisnost u okviru postupka nabave.

GLAVA II.

PRAVILA O UGOVORIMA O JAVNOJ NABAVI

POGLAVLJE I.

Postupci

Članak 25.

Uvjeti povezani s GPA-om i drugim međunarodnim sporazumima

U mjeri u kojoj su obuhvaćeni prilogima 1., 2., 4. i 5. te Općim napomenama u Dodatku I. Europske unije GPA-u, te drugih međunarodnih sporazuma koji su obvezujući za Uniju, javni naručitelji ne smiju nepovoljnije postupati s radovima, robom, uslugama i gospodarskim subjektima potpisnika tih sporazuma u odnosu na radove, robu, usluge i gospodarske subjekte Unije.

Članak 26.

Odabir postupaka

1. Prilikom odjele ugovora o javnoj nabavi javni naručitelji primjenjuju nacionalne postupke prilagođene kako bi bili usklađeni s ovom Direktivom pod uvjetom da je poziv na nadmetanje objavljen u skladu s ovom Direktivom, ne dovodeći u pitanje članak 32.
2. Države članice omogućuju da javni naručitelji moгу primjenjivati otvorene ili ograničene postupke u skladu s ovom Direktivom.
3. Države članice omogućuju da javni naručitelji moгу primjenjivati partnerstva za inovacije u skladu s ovom Direktivom.
4. Države članice omogućuju da javni naručitelju mogu primjenjivati natjecateljski postupak uz pregovore ili natjecateljski dijalog u sljedećim situacijama:
  - (a) s obzirom na radove, robu ili usluge koji ispunjavaju jedan ili više od sljedećih kriterija:

- i. potrebama javnog naručitelja ne može se udovoljiti bez prilagodbe lako dostupnih rješenja;
  - ii. uključuju projektiranje ili inovativna rješenja;
  - iii. ugovor se ne može dodijeliti bez prethodnih pregovora zbog specifičnih okolnosti koje se odnose na prirodu, na složenost ili na pravne i financijske uvjete ili zbog s njima povezanih rizika;
  - iv. javni naručitelj ne može s dovoljnom preciznošću utvrditi tehničke specifikacije s obzirom na norme, europsku tehničku ocjenu, zajedničku tehničku specifikaciju ili tehničku referencu u smislu točaka od 2. do 5. Priloga VII.;
- (b) s obzirom na radove, robu ili usluge ako su u odgovoru na otvoreni ili ograničeni postupak samo podnesene nepravilne ili neprihvatljive ponude. U takvim situacijama od javnih naručitelja ne zahtijeva da objave obavijest o nadmetanju ako u postupak uključuju samo sve ponuditelje koji zadovoljavaju kriterije iz članaka od 57. do 64. i koji su, tijekom prethodnog otvorenog ili ograničenog postupka podnijeli ponude u skladu s formalnim zahtjevima postupka nabave.

Posebno se ponude koje nisu u skladu s dokumentacijom o nabavi, koje su primljene nakon roka za predaju, kada postoji dokaz za tajni sporazum ili korupciju ili za koje su javni naručitelji ustanovili da su izuzetno niske vrijednosti smatraju nepravilnim ponudama. Posebno se ponude koje su podnijeli ponuditelji koji nemaju tražene kvalifikacije te ponude čija vrijednost prelazi proračun javnog naručitelja koji je utvrđen i zabilježen prije početka postupka nabave smatraju neprihvatljivima.

5. Poziv na nadmetanje objavljuje se putem obavijesti o nadmetanju u skladu s člankom 49.

Ako se ugovor dodjeljuje na temelju ograničenog postupka ili natjecateljskog postupka uz pregovore, države članice mogu odrediti, neovisno o prvom podstavku ovog stavka, da decentralizirani javni naručitelji ili njihove određene kategorije mogu objaviti poziv na nadmetanje putem prethodne informacijske obavijesti u skladu s člankom 48. stavkom 2.

Ako je poziv na nadmetanje objavljen putem prethodne informacijske obavijesti u skladu s člankom 48. stavkom 2., gospodarski subjekti koji su izrazili svoj interes nakon objave prethodne informacijske obavijesti potom se pozivaju da potvrde svoj interes u pisanom obliku putem poziva na potvrdu interesa usklađenim s člankom 54.

6. U posebnim slučajevima i okolnostima koje se izričito navode u članku 32. države članice mogu omogućiti da javni naručitelji smiju primijeniti pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje. Države članice omogućuju primjenu tog postupka isključivo u slučajevima iz članka 32.

Članak 27.

Otvoreni postupak

1. U otvorenim postupcima svi zainteresirani gospodarski subjekti mogu dostaviti ponudu kao odgovor na poziv na nadmetanje.

Minimalni rok za zaprimanje ponuda jest 35 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju.

Ponudi se prilažu informacije za kvalitativni odabir koje zahtijeva javni naručitelj.

2. Ako su javni naručitelji objavili prethodnu informacijsku obavijest koja sama po sebi nije služila kao sredstvo poziva na nadmetanje, minimalni rok za zaprimanje ponuda, kako je utvrđeno u drugom podstavku stavka 1. ovog članka, može se skratiti na 15 dana pod uvjetom da su svi sljedeći uvjeti ispunjeni:

- (a) prethodna informacijska obavijest sadržavala je sve informacije koje se zahtijevaju za obavijest o nadmetanju u Prilogu V. dijelu B odjeljku I. u onoj mjeri kojoj su te informacije bile dostupne u trenutku objave prethodne informacijske obavijesti;

- (b) prethodna informacijska obavijest poslana je na objavu u razdoblju između 35 dana i 12 mjeseci prije datuma slanja obavijesti o nadmetanju.

3. Ako hitna situacija propisno opravdana od strane javnog naručitelja čini nepraktičnim rok određen u drugom podstavku stavka 1., javni naručitelj može utvrditi rok koji nije kraći od 15 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju.

4. Javni naručitelj može skratiti za pet dana rok za zaprimanje ponuda utvrđen u stavku 1. drugom podstavku ovog članka ako je prihvaćeno da ponude mogu biti dostavljene elektroničkim sredstvima u skladu s člankom 22. stavkom 1. prvim podstavkom i člankom 22. stavcima 5. i 6.

Članak 28.

Ograničeni postupak

1. U ograničenim postupcima bilo koji gospodarski subjekt može podnijeti zahtjev za sudjelovanje kao odgovor na poziv na nadmetanje koji sadrži informacije utvrđene u Prilogu V. dijelovima B ili C, ovisno o slučaju, pružanjem informacija za kvalitativni odabir koje zahtijeva javni naručitelj.

Minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje jest 30 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju ili ako se kao sredstvo poziva na nadmetanje koristila prethodna informacijska obavijest, od datuma slanja poziva na potvrdu interesa.

2. Samo oni gospodarski subjekti koje javni naručitelj pozove da to učine slijedom svoje procjene dobivenih informacija mogu dostaviti ponudu. Javni naručitelji mogu ograničiti broj sposobnih natjecatelja koje će pozvati na sudjelovanje u postupku u skladu s člankom 65.

Minimalni rok za zaprimanje ponuda jest 30 dana od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.

3. Ako su javni naručitelji objavili prethodnu informacijsku obavijest koja sama po sebi nije služila kao sredstvo poziva na nadmetanje, minimalni rok za zaprimanje ponuda, kako je utvrđeno u drugom podstavku stavka 2. ovog članka, može se skratiti na deset dana pod uvjetom da su svi sljedeći uvjeti ispunjeni:

- (a) prethodna informacijska obavijest sadržavala je sve informacije koje se zahtijevaju u Prilogu V. dijelu B odjeljku I. u onoj mjeri u kojoj su te informacije bile dostupne u trenutku objave prethodne informacijske obavijesti;
- (b) prethodna informacijska obavijest poslana je na objavu u razdoblju između 35 dana i 12 mjeseci prije datuma slanja obavijesti o nadmetanju.

4. Države članice mogu omogućiti da sve ili određene kategorije decentraliziranih javnih naručitelja mogu odrediti rok za zaprimanje ponuda uzajamnim sporazumom između javnih naručitelja i odabranih natjecatelja, pod uvjetom da svi natjecatelji imaju jednaku količinu vremena za pripremu i dostavu svojih ponuda. Ako ne postoji sporazum o vremenskom ograničenju za zaprimanje ponuda, minimalni rok za zaprimanje ponuda jest deset dana od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.
5. Javni naručitelj može za pet dana skratiti rok za zaprimanje ponuda utvrđen u stavku 2. ovog članka ako prihvaća da ponude mogu biti dostavljene elektroničkim sredstvima u skladu s člankom 22. stavcima 1., 5. i 6.
6. Ako hitna situacija propisno opravdana od strane javnih naručitelja čini nepraktičnim rok određen u ovom članku, javni naručitelji mogu utvrditi:
- (a) rok za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje, koji ne može biti kraći od petnaest dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju;
  - (b) rok za zaprimanje ponuda, koji ne smije biti kraći od deset dana od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.

Članak 29.

Natjecateljski postupak uz pregovore

1. U natjecateljskim postupcima uz pregovore bilo koji gospodarski subjekt može podnijeti zahtjev za sudjelovanje kao odgovor na poziv na nadmetanje koji sadrži informacije utvrđene u Prilogu V. dijelovima B i C, pružanjem informacija za kvalitativni odabir koje zahtijeva javni naručitelj.

U dokumentaciji o nabavi, javni naručitelji određuju predmet nabave opisujući svoje potrebe i tražene značajke robe, radova ili usluga koji se nabavljaju te određuju kriterije za dodjelu ugovora. Također navode koji elementi iz opisa određuju minimalne zahtjeve koje sve ponude trebaju zadovoljiti.

Informacije moraju biti dovoljno precizne kako bi gospodarskim subjektima omogućili prepoznavanje prirode i opsega nabave te kako bi gospodarski subjekti odlučili hoće li podnijeti zahtjev za sudjelovanje u postupku.

Minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje jest 30 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju ili, ako se kao sredstvo poziva na nadmetanje koristila prethodna informacijska obavijest, od dana slanja poziva na potvrdu interesa. Minimalni rok za zaprimanje inicijalnih ponuda jest 30 dana od datuma slanja poziva. Primjenjuje se članak 28. stavci od 3. do 6.

2. Samo oni gospodarski subjekti koje javni naručitelj pozove slijedom svoje procjene dobivenih informacija mogu dostaviti inicijalnu ponudu koja će biti temelj za daljnje pregovore. Javni naručitelji mogu ograničiti broj sposobnih natjecatelja koje će pozvati na sudjelovanje u postupku u skladu s člankom 65.
3. Osim ako je drukčije predviđeno u stavku 4., javni naručitelji pregovaraju s ponuditeljima o inicijalnim i svim sljedećim ponudama koje su podnijeli, osim za konačne ponude u smislu stavka 7., kako bi poboljšali njihov sadržaj.

Minimalni zahtjevi i kriteriji za dodjelu ne podliježu pregovorima.

4. Javni naručitelji mogu dodijeliti ugovor na temelju inicijalnih ponuda bez pregovora ako su u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa naveli da zadržavaju mogućnost takvog postupanja.
5. Za vrijeme pregovora, javni naručitelji moraju osigurati jednako postupanje prema svim ponuditeljima. Stoga ne smiju pružati informacije na diskriminirajući način kojim bi se moglo pogodovati pojedinim ponuditeljima na štetu drugih. Oni obavještavaju sve ponuditelje čije ponude nisu isključene u skladu sa stavkom 6., u pisanom obliku o svim izmjenama tehničkih specifikacija ili druge dokumentacije o nabavi, osim onih koji predstavljaju minimalne zahtjeve. Nakon tih izmjena, javni naručitelji omogućuju dovoljno vremena ponuditeljima za izmjenu i ponovno podnošenje izmijenjenih ponuda, ako je potrebno.

U skladu s člankom 21. javni naručitelji ne smiju drugim sudionicima otkriti povjerljive podatke koje im je priopćio natjecatelj ili ponuditelj koji sudjeluje u pregovorima bez njegove suglasnosti. Takva suglasnost ne može vrijediti kao opće odbijanje pristupa informacijama nego mora dati u odnosu na namjeravano prosljeđivanje određenih informacija.

6. Natjecateljski se postupci mogu provoditi u uzastopnim fazama kako bi se smanjio broj ponuda o kojima treba pregovarati primjenjujući kriterije za dodjelu navedene u obavijesti o nadmetanju, u pozivu na potvrdu interesa ili u nekom drugom dokumentu o nabavi. U obavijesti o nadmetanju, pozivu na potvrdu interesa ili u nekom drugom dokumentu o nabavi javni naručitelj navodi hoće li koristiti tu mogućnost.
7. Ako javni naručitelj namjerava zaključiti pregovore, o tome obavješćuje preostale ponuditelje i određuje zajednički rok za podnošenje bilo kakvih novih ili revidiranih ponuda. Provjerit će da su konačne ponude u skladu s minimalnim zahtjevima i u skladu s člankom 56. stavkom 1., procijeniti konačne ponude na temelju kriterija za dodjelu i dodijeliti ugovor u skladu s člancima od 66. do 69.

Članak 30.

Natjecateljski dijalog

1. U postupcima natjecateljskih dijaloga bilo koji gospodarski subjekt može podnijeti zahtjev za sudjelovanje kao odgovor na obavijest o nadmetanju pružajući informacije za kvalitativni odabir koji zahtijeva javni naručitelj.

Minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje jest 30 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju.

Samo oni gospodarski subjekti koje javni naručitelj pozove slijedom procjene dobivenih informacija mogu sudjelovati u dijalogu. Javni naručitelji mogu ograničiti broj sposobnih natjecatelja koje pozivaju na sudjelovanje u postupku u skladu s člankom 65. Ugovor o javnoj nabavi dodjeljuje se isključivo na temelju kriterija najboljeg omjera cijene i kvalitete u skladu s člankom 67. stavkom 2.

2. Javni naručitelji navode svoje potrebe i zahtjeve u obavijesti o nadmetanju te definiraju te potrebe i zahtjeve u toj obavijesti i/ili u opisnoj dokumentaciji. Istodobno i u istoj dokumentaciji utvrđuju i određuju odabrane kriterije za dodjelu kao i indikativni vremenski okvir.

3. Javni naručitelji s natjecateljima odabranima u skladu s relevantnim odredbama iz članaka od 56. do 66. započinju dijalog s ciljem pronalaženja i utvrđivanja sredstava koja najbolje udovoljavaju njihovim potrebama. Tijekom tog dijaloga mogu razmotriti sve aspekte nabave s odabranim natjecateljima.

Tijekom dijaloga javni naručitelji moraju osigurati jednako postupanje prema svim sudionicima. Posebice ne smiju davati informacije na diskriminirajući način kojim bi se moglo pogodovati pojedinim sudionicima u odnosu na druge.

U skladu s člankom 21. javni naručitelji ne smiju drugim sudionicima otkriti ponuđena rješenja ili druge povjerljive podatke koje im je priopćio natjecatelj ili ponuditelj koji sudjeluje u dijalogu bez njegove suglasnosti. Takva suglasnost ne može vrijediti kao opće odbijanje pristupa informacijama nego se daje u odnosu na namjeravano prosljeđivanje određenih informacija.

4. Natjecateljski se dijalozi mogu odvijati u uzastopnim fazama kako bi se smanjio broj rješenja o kojima se raspravlja tijekom faze dijaloga primjenjujući kriterije za dodjelu utvrđene u obavijesti o nadmetanju ili opisnoj dokumentaciji. U obavijesti o nadmetanju ili u opisnoj dokumentaciji za nabavu javni naručitelj navodi hoće li koristiti tu mogućnost.

5. Javni naručitelj nastavlja dijalog sve dok ne prepozna rješenje ili rješenja koja mogu zadovoljiti njegove potrebe.

6. Nakon što objave da je dijalog završen i nakon što o tome obavijeste preostale sudionike, javni naručitelji traže od svakog od njih da dostavi svoje konačne ponude na temelju jednog ili više rješenja predstavljenih i pobliže objašnjenih tijekom dijaloga. Te ponude sadrže sve potrebne elemente nužne za izvršenje projekta.

Te se ponude na zahtjev javnog naručitelja mogu razjasniti, precizirati i optimizirati. Međutim, takvo razjašnjenje, preciziranje, optimizacija ili pružanje dodatnih informacija ne mogu uključivati promjene osnovnih odredbi ponude ili javne nabave, uključujući potrebe i zahtjeve utvrđene u obavijesti o nadmetanju ili u opisnoj dokumentaciji, ako se radi o varijacijama tih odredbi, potreba i zahtjeva koje bi vjerojatno mogle dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja ili koje bi mogle imati diskriminirajući učinak.

7. Javni naručitelji ocjenjuju zaprimljene ponude na temelju kriterija za dodjelu navedenih u obavijesti o nadmetanju ili opisnoj dokumentaciji.

Na zahtjev javnog naručitelja, pregovori s ponuditeljem koji je utvrđen kao onaj koji je podnio ponudu koja predstavlja najbolji omjer cijene i kvalitete u skladu s člankom 67. mogu se voditi za potvrdu financijskih obveza ili drugih uvjeta ugovora okončavajući uvjete ugovora pod uvjetom da to nema učinak materijalne izmjene osnovnih aspekata ponude ili javne nabave, uključujući potrebe i zahtjeve utvrđene u obavijesti o nadmetanju ili u opisnoj dokumentaciji i ne narušavaju tržišno natjecanje niti uzrokuju diskriminaciju.

8. Javni naručitelji mogu predvidjeti nagrade ili isplate za sudionike u dijalogu.

Članak 31.

Partnerstvo za inovacije

1. U slučaju partnerstava za inovacije bilo koji gospodarski subjekt može podnijeti zahtjev za sudjelovanje kao odgovor na obavijest o nadmetanju pružajući informacije za kvalitativni odabir koje zahtijeva javni naručitelj.

U dokumentaciji o nabavi javni naručitelj određuje potrebu za inovativnim proizvodom, uslugom ili radovima koja se ne može zadovoljiti kupovinom proizvoda, usluga ili radova već dostupnih na tržištu. Navodi koji elementi iz opisa određuju minimalne zahtjeve koje sve ponude trebaju zadovoljiti. Dostavljene informacije moraju biti dovoljno precizne kako bi gospodarskim subjektima omogućile utvrđivanje prirode i opsega traženog rješenja te kako bi gospodarski subjekti odlučili hoće li podnijeti zahtjev za sudjelovanje u postupku.

Javni naručitelj može odlučiti uspostaviti partnerstvo za inovacije s jednim ili više partnera provodeći odvojene aktivnosti istraživanja i razvoja.

Minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje jest 30 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju. Samo oni gospodarski subjekti koje javni naručitelj pozove slijedom procjene dobivenih informacija mogu sudjelovati u postupku. Javni naručitelji mogu ograničiti broj sposobnih natjecatelja koje će pozvati na sudjelovanje u postupku u skladu s člankom 65. Ugovori se dodjeljuju isključivo na temelju kriterija najboljeg omjera cijene i kvalitete u skladu s člankom 67.

2. Partnerstvo za inovacije teži razvoju inovativnog proizvoda, usluge ili radova i naknadnoj kupnji te robe, usluga ili radova, pod uvjetom da su u skladu s razinama izvedbe i maksimalnim troškovima dogovorenima između javnih naručitelja i sudionikâ.

Partnerstvo za inovacije strukturirano je u uzastopnim fazama poštujući redosljed koraka u procesu istraživanja i inovacija koji mogu uključiti proizvodnju robe, pružanje usluga ili dovršenje radova. Partnerstvo za inovacije utvrđuje privremene ciljeve koje partneri trebaju dosegnuti kao i plaćanje naknade u odgovarajućim obrocima.

Na osnovi tih ciljeva javni naručitelj može odlučiti nakon svake faze o raskidanju partnerstva za inovacije ili, u slučaju partnerstva za inovacije s nekoliko partnera, smanjiti broj partnera raskidanjem pojedinačnih ugovora, pod uvjetom da je javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi to naveo, kao i uvjete za njihovo korištenje.

3. Osim ako je drukčije predviđeno ovim člankom, javni naručitelji pregovaraju s ponuditeljima o inicijalnim i svim naknadnim ponudama koje su podnijeli, osim za konačne ponude, kako bi poboljšali njihov sadržaj.

Minimalni zahtjevi i kriteriji za dodjelu ne podliježu pregovorima.

4. Za vrijeme pregovora, javni naručitelji moraju osigurati jednako postupanje prema svim ponuditeljima. Stoga ne smiju pružati informacije na diskriminirajući način kojim bi se moglo pogodovati pojedinim ponuditeljima na štetu drugih. Oni će obavijestiti sve ponuditelje čije ponude nisu isključene u skladu sa stavkom 5. u pisanom obliku o svim izmjenama tehničkih specifikacija ili druge dokumentacije o nabavi, osim onih koji predstavljaju minimalne zahtjeve. Nakon tih izmjena, javni naručitelji omogućuju dovoljno vremena ponuditeljima za izmjenu i ponovno podnošenje izmijenjenih ponuda, ako je potrebno.

U skladu s člankom 21. javni naručitelji ne smiju drugim sudionicima otkriti povjerljive podatke koje im je priopćio natjecatelj ili ponuditelj koji sudjeluje u pregovorima bez njegove suglasnosti. Takva suglasnost ne može vrijediti kao opće odbijanje pristupa informacijama nego se daje u odnosu na namjeravano prosljeđivanje određenih informacija.

5. Pregovori tijekom postupaka partnerstva za inovacije mogu se voditi u uzastopnim fazama kako bi se smanjio broj ponuda o kojima treba pregovarati primjenjujući kriterije za dodjelu navedene u obavijesti o nadmetanju, u pozivu na potvrdu interesa ili u dokumentaciji o nabavi. U obavijesti o nadmetanju, pozivu na potvrdu interesa ili u dokumentaciji o nabavi javni naručitelj navodi hoće li koristiti tu mogućnost.
6. Javni naručitelji pri odabiru natjecatelja posebno primjenjuju kriterije koji se odnose na sposobnost natjecatelja u području istraživanja i razvoja te razvoju i provedbi inovativnih rješenja.
- Samo oni gospodarski subjekti koje javni naručitelj pozove slijedom svoje procjene zatraženih informacija mogu dostaviti istraživačke i inovativne projekte kojima je cilj udovoljiti potrebama koje je naveo javni naručitelj i koje postojeća rješenja ne zadovoljavaju.
- Javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi navodi dogovore koji se primjenjuje na prava intelektualnog vlasništva. U slučaju partnerstva za inovacije s nekoliko partnera, javni naručitelj ostalim partnerima ne smije, u skladu s člankom 21. otkriti ponudena rješenja ili bilo koje druge povjerljive podatke koje mu je priopćio partner u okviru partnerstva bez suglasnosti tog partnera. Takva suglasnost ne može vrijediti kao opće odbijanje pristupa informacijama nego se daje u odnosu na namjeravano prosljeđivanje određenih informacija.
7. Javni naručitelj osigurava da struktura partnerstva, a posebno trajanje i vrijednost različitih faza, odražava razinu inovacije ponuđenog rješenja kao i tijekom aktivnosti istraživanja i razvoja koje su potrebne za razvoj inovativnog rješenja koje još nije dostupno na tržištu. Procijenjena vrijednost robe, usluga ili radova nije nerazmjerna u odnosu na potrebno ulaganje u njihov razvoj.

Članak 32.

Korištenje pregovaračkog postupka bez prethodne objave

1. U posebnim slučajevima i okolnostima iz stavaka od 2. do 5., države članice mogu omogućiti da javni naručitelji smiju dodijeliti ugovor o javnoj nabavi pregovaračkim postupkom bez prethodne objave.

2. Pregovarački postupak bez prethodne objave može se koristiti za ugovore o javnoj nabavi radova, ugovore o javnoj nabavi robe i za ugovore o javnoj nabavi usluga u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- (a) ako nije podnesena nijedna ponuda ili nijedna prikladna ponuda ili nijedan zahtjev za sudjelovanje ili nijedan prikladan zahtjev za sudjelovanje u otvorenom ili ograničenom postupku, pod uvjetom da početni uvjeti ugovora nisu bitno izmijenjeni i pod uvjetom da je Komisiji, ako to ona zatraži, poslano izvješće.

Smatra se da ponuda nije prikladna ako nije relevantna za ugovor i ako bez značajnih izmjena očito ne može odgovoriti na potrebe i zahtjeve javnog naručitelja navedene u dokumentaciji o nabavi. Zahtjev za sudjelovanje smatra se neprikladnim ako se dotični gospodarski subjekt mora ili može isključiti u skladu s člankom 57. ili ako ne ispunjava kriterije za odabir koje je utvrdio javni naručitelj u skladu s člankom 58.;

- (b) ako radove, robu ili usluge može isporučiti samo određeni gospodarski subjekt iz bilo kojeg od sljedećih razloga:

- i. cilj nabave jest stvaranje ili stjecanje jedinstvenog umjetničkog djela ili umjetničke izvedbe;
- ii. nepostojanje tržišnog natjecanja iz tehničkih razloga;
- iii. zaštita isključivih prava, uključujući prava intelektualnog vlasništva.

Izuzeca utvrđena u točkama ii. i iii. primjenjuju se samo ako ne postoji prihvatljiva alternativa ili zamjena, a nepostojanje tržišnog natjecanja nije rezultat prijetvornog sužavanja parametara nabave;

- (c) u onoj mjeri u kojoj je to nužno potrebno ako, iz razloga iznimne žurnosti izazvane događajima koje javni naručitelj nije mogao predvidjeti, nije moguće pridržavati se rokova propisanih za otvorene ili ograničene postupke ili natjecateljske postupke uz pregovore. Okolnosti na koje se poziva za opravdanje iznimne žurnosti ne smiju ni u kojem slučaju biti dovedene u vezu s javnim naručiteljem.

3. Pregovarački postupak bez prethodne objave može se koristiti za ugovore o javnoj nabavi robe:
- (a) ako se predmetni proizvodi proizvode isključivo u svrhu istraživanja, eksperimentiranja, proučavanja ili razvoja; međutim, ugovori dodijeljeni u skladu s ovom točkom ne obuhvaćaju količinu proizvodnje kojom bi se ostvarila tržišna isplativost ili pokriće troškova istraživanja i razvoja;
  - (b) za dodatne isporuke od strane izvornih dobavljača koje su namijenjene ili kao djelomična zamjena robe ili instalacija ili kao proširenje postojeće robe ili instalacija, ako bi promjena dobavljača obvezala javnog naručitelja da nabavi robu koja ima drukčije tehničke značajke što bi rezultiralo neusklađenošću ili nerazmjernim tehničkim poteškoćama u radu i održavanju; trajanje takvih ugovora, kao i ugovora koji se ponavljaju, ne smije, prema općem pravilu, biti duže od tri godine;
  - (c) za robu koja kotira i koja se nabavlja na burzi robe;
  - (d) za kupnju robe ili usluga po posebno povoljnim uvjetima, bilo od dobavljača koji je trajno obustavio poslovne djelatnosti ili likvidatora u okviru postupka insolventnosti, nagodbe s vjerovnicima ili sličnog postupka prema nacionalnim zakonima ili propisima.
4. Pregovarački postupak bez prethodne objave može se koristiti za ugovore o javnoj nabavi usluga ako dotični ugovor prati projektni natječaj organiziran u skladu s ovom Direktivom i dodjeljuje se, sukladno pravilima predviđenima u projektnom natječaju, pobjedniku ili jednom od pobjednika projektnog natječaja; u posljednjem slučaju, svi se pobjednici pozivaju na sudjelovanje u pregovorima.
5. Pregovarački postupak bez prethodne objave može se koristiti za nove radove ili usluge koji se sastoje od ponavljanja sličnih radova ili usluga koji se dodjeljuju gospodarskom subjektu kojem su isti javni naručitelji dodijelili izvorni ugovor, pod uvjetom da su takvi radovi ili usluge u skladu s osnovnim projektom za koji je bio sklopljen izvorni ugovor na temelju postupka iz članka 26. stavka 1. U osnovnom projektu navode se opseg mogućih dodatnih radova ili usluga te uvjeti pod kojima se dodjeljuju.

Čim je prvi projekt stavljen na nadmetanje, javni naručitelji moraju objaviti mogućnost korištenja ovog postupka te uzeti u obzir cjelokupnu procijenjenu vrijednost naknadnih radova ili usluga kada primjenjuju članak 4.

Ovaj se postupak može koristiti samo tijekom tri godine od sklapanja izvornog ugovora.

POGLAVLJE II.

Tehnike i instrumenti za elektroničku i zbirnu nabavu

Članak 33.

Okvirni sporazumi

1. Javni naručitelji mogu sklopiti okvirne sporazume pod uvjetom da primjenjuju postupke predviđene ovom Direktivom.

Okvirni sporazum znači sporazum između jednog ili više javnih naručitelja i jednog ili više gospodarskih subjekata čija je svrha utvrđivanje uvjeta pod kojima se dodjeljuju ugovori tijekom određenog razdoblja, posebno u pogledu cijene i, prema potrebi, predviđenih količina.

Trajanje okvirnog sporazuma ne može biti dulje od četiri godine, osim u iznimnim valjano opravdanim slučajevima posebno vezanima uz predmet okvirnog sporazuma.

2. Ugovori na temelju okvirnog sporazuma dodjeljuju se u skladu s postupcima navedenima u ovom stavku i u stavcima 3. i 4.

Navedeni se postupci mogu primijeniti samo između onih javnih naručitelja koji su u pozivu na nadmetanje ili u pozivu na potvrdu interesa jasno imenovani u ovu svrhu i onih gospodarskih subjekata koji su stranke sklopljenog okvirnog sporazuma.

Ugovori koji se temelje na okvirnom sporazumu ne smiju ni pod kojim uvjetima za sobom povlačiti bitne izmjene uvjeta okvirnog sporazuma, posebno u slučaju navedenom u stavku 3.

3. Ako je okvirni sporazum sklopljen s jednim gospodarskim subjektom, ugovori na temelju tog sporazuma dodjeljuju se u granicama uvjeta utvrđenih u okvirnom sporazumu.

Za dodjelu tih ugovora javni naručitelji mogu se obratiti gospodarskom subjektu, stranci okvirnog sporazuma, u pisanom obliku, tražeći od njega da dopuni svoju ponudu ako je to nužno.

4. Ako je okvirni sporazum sklopljen s više gospodarskih subjekata, taj se okvirni sporazum provodi na neki od sljedećih načina:

(a) prema uvjetima okvirnog sporazuma, bez ponovne provedbe nadmetanja, ako su u navedenom okvirnom sporazumu utvrđeni svi uvjeti za izvođenje dotičnih radova, pružanje dotičnih usluga odnosno za isporuku robe, kao i objektivni uvjeti za utvrđivanje koji ih od gospodarskih subjekata, stranaka okvirnog sporazuma, izvodi; potonji se uvjeti navode u dokumentaciji o nabavi za okvirni sporazum;

(b) ako se okvirnim sporazumom utvrđuju svi uvjeti za izvođenje dotičnih radova, pružanje dotičnih usluga i za isporuku robe, dijelom bez ponovne provedbe nadmetanja u skladu s točkom (a), a dijelom s ponovnim otvaranjem nadmetanja među gospodarskim subjektima koji su stranke okvirnog sporazuma u skladu s točkom (c), ako su tu mogućnost javni naručitelji odredili u dokumentaciji o nabavi za okvirni sporazum. Izbor hoće li se određeni radovi, roba ili usluge nabaviti slijedom ponovne provedbe nadmetanja ili izravno prema uvjetima utvrđenima u okvirnom sporazumu donosi se u skladu s objektivnim kriterijima koji se utvrđuju u dokumentaciji o nabavi za okvirni sporazum. U navedenoj dokumentaciji o nabavi također se određuje pod kojim je uvjetima moguća ponovna provedba nadmetanja.

Mogućnosti predviđene u prvom stavku ove točke isto se tako primjenjuju na svaku grupu okvirnog sporazuma za koju su svi uvjeti za izvođenje dotičnih radova, pružanje usluga i za isporuke robe utvrđeni u okvirnom sporazumu, pružanje usluga odnosno za isporuku robe, bez obzira jesu li svi uvjeti za izvođenje dotičnih radova, pružanje dotičnih usluga odnosno za isporuku robe utvrđeni u okviru nekih drugih grupa;

- (c) ako u okvirnom sporazumu nisu utvrđeni svi uvjeti za izvođenje radova, pružanje usluga i za isporuku robe, ponovnom provedbom nadmetanja među gospodarskim subjektima strankama u okvirnom sporazumu.
5. Nadmetanja iz stavka 4. točaka (b) i (c) temelje se na istim uvjetima koji se primjenjuju pri dodjeli okvirnih sporazuma i, ako je nužno, na preciznije definiranim uvjetima i ako je prikladno, drugim uvjetima iz dokumentacije o nabavi za okvirni sporazum, u skladu sa sljedećim postupkom:
- (a) za svaki ugovor koji se dodjeljuje, javni naručitelji u pisanom obliku pozivaju gospodarske subjekte koji su sposobni izvršiti ugovor;
- (b) javni naručitelji određuju rok koji je dovoljno dug da omogući dostavu ponuda za svaki pojedini ugovor, uzimajući u obzir čimbenike poput složenosti predmeta ugovora i vremena potrebnog za dostavu ponuda;
- (c) ponude se dostavljaju u pisanom obliku, a njihov sadržaj ostaje tajan sve dok ne istekne predviđeni rok za odgovor;
- (d) javni naručitelji dodjeljuju pojedinačne ugovore ponuditelju koji je dostavio najpovoljniju ponudu na temelju kriterija za dodjelu navedenih u dokumentaciji o nabavi za okvirni sporazum.

Članak 34.

Dinamički sustavi nabave

1. Javni naručitelji mogu koristiti dinamički sustav nabave za uobičajene nabave čija svojstva, s obzirom na to da su općenito dostupne na tržištu, ispunjavaju zahtjeve javnih naručitelja. Dinamički sustav nabave djeluje kao potpuno elektronički proces koji je tijekom cijelog razdoblja trajanja sustava nabave otvoren svim gospodarskim subjektima koji ispunjavaju kriterije za odabir. Može se podijeliti u kategorije proizvoda, radova ili usluga koje su objektivno definirane na osnovi značajki nabave koju treba poduzeti u okviru dotične kategorije. Te se značajke mogu odnositi na najveći dozvoljeni opseg naknadnih posebnih ugovora ili na posebna geografska područja u kojima će se naknadni posebni ugovori izvršavati.

2. Javni naručitelji pri nabavi u okviru dinamičkog sustava nabave slijede pravila ograničenog postupka. Svi natjecatelji koji udovoljavaju kriterijima za odabir imaju pristup sustavu, a broj kandidata koji imaju pristup sustavu nije ograničen u skladu s člankom 65. Ako su javni naručitelji podijelili sustav u kategorije proizvoda, radova ili usluga u skladu sa stavkom 1. ovog članka, oni utvrđuju mjerodavne kriterije za odabir za svaku kategoriju.

Neovisno o članku 28. primjenjuju se sljedeći rokovi:

- (a) minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje jest 30 dana od datuma slanja obavijesti o nadmetanju ili ako se kao sredstvo poziva na nadmetanje koristila prethodna informacijska obavijest, od slanja poziva na potvrdu interesa. Nikoiji se dodatni rokovi za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje ne primjenjuju nakon slanja poziva na dostavu ponuda za prvu posebnu nabavu u okviru dinamičkog sustava nabave;
- (b) minimalni rok za zaprimanje ponuda jest 10 dana od datuma slanja poziva na dostavu ponuda. Prema potrebi primjenjuje se članak 28. stavak 4. Ne primjenjuje se članak 28. stavci 3. i 5.

3. Sva komunikacija u okviru dinamičkog sustava nabave provodi se isključivo elektroničkim sredstvima u skladu s člankom 22. stavcima 1., 3., 5. i 6.

4. U svrhu dodjele ugovora u okviru dinamičkog sustava nabave, javni naručitelji:

- (a) objavljuju poziv na nadmetanje u kojem mora biti jasno navedeno da se radi o dinamičkom sustavu nabave;
- (b) navode u dokumentaciji o nabavi barem prirodu i procijenjenu količinu predviđenih nabava kao i sve potrebne podatke u vezi s dinamičkim sustavom nabave, uključujući informacije o tome kako dinamički sustav nabave funkcionira, elektroničku opremu koja se koristi te tehničke priključke i specifikacije;
- (c) navode bilo kakvu razdiobu u kategorije proizvoda, radova ili usluga i značajke koje ih određuju;
- (d) nude tijekom cijelog trajanja sustava neograničen, potpun i izravan pristup dokumentaciji o nabavi u skladu s člankom 53.

5. Javni naručitelji tijekom čitavog razdoblja dinamičkog sustava nabave svakom gospodarskom subjektu moraju dati mogućnost dostave zahtjeva za sudjelovanjem u sustavu prema uvjetima iz stavka 2. Javni naručitelji zaključuju svoju procjenu takvih zahtjeva u skladu s kriterijima za odabir u roku od 10 radnih dana od datuma njihova zaprimanja. Taj se rok može produžiti na 15 radnih dana u pojedinačnim slučajevima ako je to opravdano, posebno radi potrebe proučavanja dodatne dokumentacije ili da se na neki drugi način provjeri jesu li ispunjeni kriteriji za odabir.

Neovisno o prvom podstavku, dokle god se ne pošalje poziv na dostavu ponuda za prvu posebnu nabavu u okviru dinamičkog sustava nabave, javni naručitelji mogu produžiti razdoblje procjene pod uvjetom da nije izdan nijedan poziv na dostavu ponude tijekom produljenog razdoblja za procjenu. Javni naručitelji u dokumentaciji o nabavi navode koliko namjeravaju produljiti to razdoblje.

Javni naručitelji obavješćuju što je prije moguće dotičnog gospodarskog subjekta ima li pristup dinamičkom sustavu nabave ili ne.

6. Javni naručitelji pozivaju sve sudionike koji imaju pristup sustavu da dostave ponudu za svaku posebnu nabavu u okviru dinamičkog sustava nabave, u skladu s člankom 54. Ako je dinamički sustav nabave podijeljen u kategorije radova, proizvoda ili usluga, javni naručitelji pozivaju sve sudionike koji imaju pristup kategoriji koja odgovara posebnoj nabavi da podnesu ponudu.

Oni dodjeljuju ugovor ponuditelju koji je dostavio najbolju ponudu na temelju kriterija za dodjelu koji su navedeni u obavijesti o nadmetanju za uspostavljanje dinamičkog sustava nabave ili ako se kao sredstvo poziva na nadmetanje koristila prethodna informacijska obavijest, u pozivu na potvrdu interesa. Ti se kriteriji mogu, ako je potrebno, preciznije odrediti u pozivu na dostavu ponuda.

7. Javni naručitelji mogu u bilo kojem trenutku tijekom razdoblja trajanja dinamičkog sustava nabave zahtijevati od sudionika koji imaju pristup sustavu da podnesu obnovljenu i ažuriranu osobnu izjavu kako je utvrđeno u članku 59. stavku 1. u roku od pet radnih dana od datuma kad je taj zahtjev proslijeđen.

Članak 59. stavci od 4. do 6. primjenjuju se tijekom cijelog razdoblja trajanja dinamičkog sustava nabave.

8. Javni naručitelji navode razdoblje trajanja dinamičkog sustava nabave u pozivu na nadmetanje. Oni obavješćuju Komisiju o bilo kojoj promjeni u razdoblju trajanja, koristeći sljedeće normirane obrasce:
- (a) ako je razdoblje trajanja promijenjeno bez okončanja sustava, koristi se obrazac koji se prvotno koristio za poziv na nadmetanje za dinamički sustav nabave;
  - (b) ako je sustav okončan koristi se obavijest o dodjeli ugovora iz članka 50.
9. Nikakvi troškovi ne smiju se zaračunavati prije ili tijekom razdoblja trajanja dinamičkog sustava nabave zainteresiranim gospodarskim subjektima ili strankama dinamičkog sustava nabave.

Članak 35.

Elektroničke dražbe

1. Javni naručitelji mogu koristiti elektroničke dražbe u kojima se predstavljaju nove cijene, izmijenjene naniže, i/ili nove vrijednosti koje se tiču određenih elemenata ponuda.
- U tu svrhu javni naručitelji oblikuju elektroničku dražbu kao elektronički proces koji se ponavlja, koji se odvija nakon početne potpune procjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje koristeći automatske metode ocjene.
- Određeni ugovori o javnoj nabavi usluga i određeni ugovori o javnoj nabavi radova čiji je predmet intelektualni rad, poput projektiranja radova, koji se ne mogu rangirati pomoću automatskih metoda procjene, nisu predmetom elektroničkih dražbi.
2. U otvorenim ili ograničenim postupcima ili natjecateljskim postupcima uz pregovore, javni naručitelji mogu odlučiti da dodjeli ugovora o javnoj nabavi prethodi elektronička dražba ako se sadržaj dokumentacije o nabavi, a posebno tehničke specifikacije, mogu precizno utvrditi.
- U istim okolnostima, elektroničku je dražbu moguće izvesti pri ponovnoj provedbi nadmetanja za stranke okvirnog sporazuma iz članka 33. stavka 4. točaka (b) ili (c) kao i prilikom provedbe nadmetanja za dodjelu ugovora u okviru dinamičkog sustava nabave iz članka 34.

3. Elektroničke dražbe temelje se na nekom sljedećih elemenata ponude:
- (a) isključivo na cijenama kada se ugovor sklapa samo na temelju cijene;
  - (b) na cijenama i/ili na novim vrijednostima značajki ponuda navedenih u dokumentaciji o nabavi ako se ugovor dodjeljuje na temelju najboljeg omjera između cijene i kvalitete ili ponuda s najnižom cijenom utemeljena na pristupu isplativosti.
4. Javni naručitelji koji odluče provesti elektroničku dražbu moraju navesti tu činjenicu u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa. Dokumentacija o nabavi uključuje barem informacije iz Priloga VI.
5. Prije započinjanja elektroničke dražbe, javni naručitelji moraju izvršiti punu početnu ocjenu ponuda u skladu s utvrđenim kriterijem ili kriterijima za odabir ponude i njihovim vrednovanjem.
- Ponuda se smatra prihvatljivom ako ju je podnio ponuditelj koji nije bio isključen u skladu s člankom 57. i koji ispunjava kriterije za odabir, te čija je ponuda u skladu s tehničkim specifikacijama bez da je nepravilna ili neprihvatljiva ili neodgovarajuća.
- Posebno se ponude koje nisu u skladu s dokumentacijom o nabavi, koje su primljene nakon roka za predaju, kada postoji dokaz za tajni sporazum ili korupciju ili za koje su javni naručitelji ustanovili da su izuzetno niske vrijednosti smatraju nepravilnim ponudama. Posebno se ponude koje su podnijeli ponuditelji koji nemaju tražene kvalifikacije te ponude čija vrijednost prelazi proračun javnog naručitelja koji je utvrđen i zabilježen prije početka postupka nabave smatraju neprihvatljivima.
- Smatra se da ponuda nije odgovarajuća ako nije relevantna za ugovor i ako bez značajnih izmjena očito ne može zadovoljiti potrebe i zahtjeve javnog naručitelja navedene u dokumentaciji o nabavi. Zahtjev za sudjelovanje smatra se neodgovarajućim ako se dotični gospodarski subjekt mora ili može isključiti u skladu s člankom 57. ili ako ne ispunjava kriterije za odabir koje je utvrdio javni naručitelj u skladu s člankom 58.

Svi ponuditelji koji su podnijeli prihvatljive ponude pozivaju se istodobno na sudjelovanje u elektroničkoj dražbi, na određeni datum i u određeno vrijeme, koristeći poveznice u skladu s uputama utvrđenima u pozivu. Elektronička se dražba može provesti u više uzastopnih faza. Elektronička dražba smije započeti najranije dva radna dana nakon datuma slanja poziva.

6. Uz poziv se prilaže rezultat potpune ocjene relevantne ponude, koja je provedena u skladu s ponderom predviđenim u članku 67. stavku 5. prvom podstavku.

Poziv također sadrži matematičku formulu koja se koristi u elektroničkoj dražbi kako bi se odredile automatske promjene u rangiranju na osnovi ponuđenih novih cijena i/ili novih vrijednosti. Osim ako je ekonomski najpovoljnija ponuda identificirana isključivo na temelju cijene, u tu se formulu ugrađuje ponder svih kriterija utvrđenih radi određivanja ekonomski najpovoljnije ponude, kako je navedeno u obavijesti koja se koristi kao sredstvo pozivanja na nadmetanje ili u dokumentaciji o nabavi. Međutim, u tu se svrhu svi rasponi unaprijed umanjuju na određenu vrijednost.

Ako su dopuštene varijante, za svaku se varijantu određuje posebna formula.

7. Tijekom svake faze elektroničke dražbe javni naručitelji trenutačno pružaju svim ponuditeljima barem dovoljno informacija kako bi im omogućili da odrede svoj relativni položaj u bilo kojem trenutku. Oni mogu, ako je to prethodno navedeno, pružiti druge informacije u vezi s drugim ponuđenim cijenama ili vrijednostima. Također mogu u bilo kojem trenutku otkriti broj sudionika u toj fazi dražbe. Međutim, ni u kojem slučaju ne smiju otkrivati identitet ponuditelja tijekom bilo koje faze elektroničke dražbe.
8. Javni naručitelji završavaju elektroničku dražbu na jedan ili više sljedećih načina:
- (a) na prethodno određeni datum i u prethodno određeno vrijeme;
  - (b) kada prestanu dobivati nove cijene ili nove vrijednosti koje ispunjavaju uvjete u pogledu minimalnih razlika, pod uvjetom da su prethodno naveli vrijeme koje mora proteći nakon zaprimanja posljednje ponude prije nego što će zatvoriti elektroničku dražbu; ili
  - (c) ako je završen prethodno određeni broj faza dražbe.

Ako javni naručitelji namjeravaju zatvoriti elektroničku dražbu u skladu s točkom (c) prvog podstavka, moguće u kombinaciji s rješenjima navedenima u njegovoj točki (b), u pozivu na sudjelovanje u dražbi navodi se raspored za svaku fazu dražbe.

9. Nakon završetka elektroničke dražbe javni naručitelji dodjeljuju ugovor u skladu s člankom 67. na temelju rezultata elektroničke dražbe.

Članak 36.

Elektronički katalogi

1. Ako se zahtijeva korištenje elektroničkih sredstava komunikacije, javni naručitelji mogu zahtijevati da se ponude predstave u obliku elektroničkog kataloga ili da sadrže elektronički katalog.

Države članice mogu zahtijevati obvezno korištenje elektroničkih kataloga za određene vrste nabave.

Uz ponude predstavljene u obliku elektroničkog kataloga mogu se priložiti i drugi dokumenti koji upotpunjuju ponudu.

2. Elektroničke kataloge sastavljaju natjecatelji ili ponuditelji kako bi mogli sudjelovati u okviru određenog postupka nabave u skladu s tehničkim specifikacijama i u obliku koji propisuje javni naručitelj.

Nadalje, elektronički katalogi moraju biti u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na alate za elektroničku komunikaciju, kao i sa svim drugim dodatnim zahtjevima koje određuje javni naručitelj u skladu s člankom 22.

3. Ako je predstavljanje ponuda u obliku elektroničkih kataloga prihvaćeno ili se zahtijeva, javni naručitelj:
  - (a) to navodi u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa ako se koristila prethodna informacijska obavijest kao sredstvo poziva na nadmetanje;
  - (b) navodi u dokumentaciji o nabavi sve potrebne informacije u skladu s člankom 22. stavkom 6. u vezi s formatom, elektroničkom opremom koja se koristi te tehničkim priključcima i specifikacijama za katalog.

4. Ako je okvirni sporazum sklopljen s više gospodarskih subjekata slijedom podnošenja ponuda u obliku elektroničkih kataloga, javni naručitelji mogu odrediti da se ponovna provedba nadmetanja za posebne ugovore odvija na osnovi ažuriranih kataloga. U takvim slučajevima javni naručitelji koriste neku od sljedećih metoda:

(a) pozivaju ponuditelje da ponovo podnesu svoje elektroničke kataloge, prilagođene zahtjevima tog ugovora; ili

(b) obavješćuju ponuditelje da iz elektroničkih kataloga koji su već podneseni namjeravaju prikupiti informacije potrebne za sastavljanje ponuda prilagođenih tom ugovoru; pod uvjetom da se korištenje te metode najavilo u dokumentaciji o nabavi za okvirni sporazum.

5. Ako javni naručitelji ponovno provedu nadmetanje za određene ugovore u skladu sa stavkom 4. točkom (b), oni priopćuju ponuditeljima datum i vrijeme kada namjeravaju prikupiti informacije potrebne za sastavljanje ponuda prilagođenih zahtjevima tog posebnog ugovora i ponuditeljima pružaju mogućnost da odbiju takvo prikupljanje informacija.

Javni naručitelji trebaju predvidjeti prikladno razdoblje između trenutka obavješćavanja i stvarnog prikupljanja informacija.

Prije dodjele ugovora, javni naručitelji predstavljaju prikupljene informacije dotičnim ponuditeljima da im na taj način pruže mogućnost da ospore ili potvrde da ponuda sastavljena na taj način ne sadrži materijalne pogreške.

6. Javni naručitelji mogu dodijeliti ugovore koji se temelje na dinamičkom sustavu nabave zahtijevajući da se ponude za posebne ugovore predstave u obliku elektroničkog kataloga.

Javni naručitelji mogu isto tako dodijeliti ugovore koji se temelje na dinamičkom sustavu nabave u skladu sa stavkom 4. točkom (b) i stavkom 5. pod uvjetom da se uz zahtjev za sudjelovanje u dinamičkom sustavu nabave priloži elektronički katalog u skladu s tehničkim specifikacijama i u obliku koji je utvrdio javni naručitelj. Kandidati naknadno dopunjuju taj katalog, nakon što su obaviješteni o namjeri javnog naručitelja o sastavljanju ponuda prema postupku navedenom u stavku 4. točki (b).

Članak 37.

Aktivnosti središnje nabave i središnja tijela za nabavu

1. Države članice mogu predvidjeti da javni naručitelji mogu nabaviti robu i/ili usluge od središnjeg tijela za nabavu koji nudi aktivnosti središnje nabave iz članka 2. stavka 1. točke 14. podtočke (a).

Države članice mogu isto tako predvidjeti da javni naručitelji mogu pribaviti radove, robu i usluge koristeći ugovore koje je dodijelilo središnje tijelo za nabavu, koristeći dinamički sustav nabave kojim upravlja središnje tijelo za nabavu ili, u onolikoj mjeri koja je utvrđena u članku 33. stavku 2. drugom podstavku koristeći okvirni sporazum koji je sklopilo središnje tijelo za nabavu nudeći aktivnosti središnje nabave iz članka 2. stavka 1. točke 14. podtočke (b). Ako dinamički sustav nabave kojim upravlja središnje tijelo za nabavu mogu koristiti drugi javni naručitelji, to mora biti spomenuto u pozivu na nadmetanje kojim se uspostavlja taj dinamički sustav nabave.

U vezi s prvim i drugim podstavkom, države članice mogu utvrditi da neke nabave treba provoditi pomoću središnjih tijela za nabavu ili jednog ili više posebnih središnjih tijela za nabavu.

2. Javni naručitelj ispunjava svoje obveze u skladu s ovom Direktivom ako nabavlja robu ili usluge od središnjeg tijela za nabavu koji nudi aktivnost središnje nabave iz članka 2. stavka 1. točke 14. podtočke (a).

Nadalje, javni naručitelj isto tako ispunjava svoje obveze u skladu s ovom Direktivom ako nabavlja radove, robu ili usluge koristeći ugovore koje je sklopilo središnje tijelo za nabavu, koristeći dinamički sustav nabave kojim upravlja središnje tijelo za nabavu ili, u onolikoj mjeri koja je utvrđena u članku 33. stavku 2. drugom podstavku koristeći okvirni sporazum koji je sklopilo središnje tijelo za nabavu koje nudi aktivnosti središnje nabave iz članka 2. stavka 1. točke 14. podtočke (b).

Međutim, taj javni naručitelj odgovoran je za ispunjenje obveza u skladu s ovom Direktivom za one dijelove koje sam provodi kao što su:

- (a) dodjela ugovora u okviru dinamičkog sustava nabave kojim upravlja središnje tijelo za nabavu;
  - (b) ponovna provedba nadmetanja u okviru okvirnog sporazuma koji je sklopilo središnje tijelo za nabavu;
  - (c) utvrđivanje na temelju članka 33. stavka 4. točke (a) ili (b) koji gospodarski subjekti, stranke u okvirnom sporazumu, izvršavaju pojedine zadatke u okviru okvirnog sporazuma koji je sklopilo središnje tijelo za nabavu.
3. Svi postupci nabave koje provodi središnje tijelo za nabavu provode se elektroničkim sredstvima komunikacije, u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 22.
4. Javni naručitelji mogu dodijeliti ugovor o javnoj nabavi usluga za izvršavanje aktivnosti središnje nabave središnjem tijelu za nabavu, bez primjene postupaka predviđenih ovom Direktivom.

Ti ugovori o javnoj nabavi usluga također mogu obuhvaćati izvršavanje pomoćnih aktivnosti nabave.

Članak 38.

Povremena zajednička nabava

1. Dva ili više javnih naručitelja mogu se dogovoriti o zajedničkoj provedbi određenih nabava.
2. Ako se postupak nabave u cijelosti provodi zajednički u ime i za račun svih dotičnih javnih naručitelja, oni su zajedno odgovorni za ispunjenje svojih obveza u skladu s ovom Direktivom. To vrijedi i u slučajevima u kojima jedan javni naručitelj sam vodi postupak, pri čemu djeluje za svoj račun i za račun drugih dotičnih javnih naručitelja.

Ako se postupak nabave ne provodi u cijelosti zajednički u ime i za račun svih dotičnih javnih naručitelja, oni su zajedno odgovorni samo za one dijelove koje izvede zajedno. Svaki javni naručitelj ima isključivu odgovornost za ispunjenje svojih obveza u skladu s ovom Direktivom za one dijelove koje provodi u svoje ime i za svoj račun.

Članak 39.

Nabave koje uključuju javne naručitelje iz različitih država članica

1. Ne dovodeći u pitanje članak 12., javni naručitelji iz različitih država članica mogu djelovati zajedno u dodjeli ugovora o javnoj nabavi koristeći neko od sredstava iz ovog članka.

Javni naručitelji ne koriste sredstva iz ovog članka u svrhu izbjegavanja primjene obveznih odredbi javnog prava, u skladu s pravom Unije, koje se na njih primjenjuju u njihovim državama članicama.

2. Država članica svojim naručiteljima ne brani korištenje aktivnosti središnje nabave koje nude središnja tijela za nabavu smještena u drugoj državi članici.

U vezi s aktivnostima središnje nabave koje nudi središnje tijelo za nabavu koje nije smješteno u istoj državi članici kao javni naručitelj, država članica može međutim odlučiti da njihovi javni naručitelji mogu koristiti samo aktivnosti središnje nabave koje su utvrđene u članku 2. stavku 1. točki 14. podtočkama (a) ili (b).

3. Središnje tijelo za nabavu smješteno u drugoj državi članici provodi aktivnosti središnje nabave, u skladu s nacionalnim propisima države članice u kojoj je smješteno središnje tijelo.

Nacionalni propisi države članice u kojoj je smješteno središnje tijelo za nabavu primjenjuju se i na sljedeće:

- (a) dodjelu ugovora u okviru dinamičkog sustava nabave;
- (b) ponovnu provedbu nadmetanja u okviru okvirnog sporazuma;
- (c) utvrđivanje na temelju članka 33. stavka 4. točke (a) ili (b) koji od gospodarskih subjekata, stranaka u okvirnom sporazumu, izvršavaju pojedine zadatke.

4. Nekoliko javnih naručitelja iz različitih država članica može zajedno dodijeliti ugovor o javnoj nabavi, sklopiti okvirni sporazum ili upravljati dinamičkim sustavom nabave. Isto tako mogu, u onolikoj mjeri koja je utvrđena u članku 33. stavku 2. drugom podstavku, dodijeliti ugovore na osnovi okvirnog sporazuma ili dinamičkog sustava nabave. Osim ako su nužni elementi regulirani međunarodnim sporazumom sklopljenim između dotičnih država članica, sudjelujući javni naručitelji sklapaju sporazum u kojem se određuje sljedeće:

- (a) odgovornosti stranaka i relevantne primjenjive nacionalne odredbe;
- (b) unutarnja organizacija postupka nabave, uključujući upravljanje postupkom, raspodjelu radova, robe ili usluga koje se nabavljaju te sklapanje ugovora.

Sudjelujući javni naručitelj ispunjava svoje obveze u skladu s ovom Direktivom ako radove, robu ili usluge nabavlja od javnog naručitelja koji je odgovoran za postupak nabave. Pri utvrđivanju odgovornosti i mjerodavnog nacionalnog prava kako je navedeno u točki (a), sudjelujući javni naručitelji mogu određene odgovornosti raspodijeliti među sobom te utvrditi primjenjive odredbe nacionalnog prava bilo koje od svojih država članica. Raspodjela odgovornosti i primjenjivo nacionalno pravo navode se u dokumentaciji o nabavi za zajedničku odjelnu ugovora o javnoj nabavi.

5. Ako je nekoliko javnih naručitelja iz različitih država članica osnovalo zajednički subjekt, uključujući Europsku grupaciju za teritorijalnu suradnju u okviru Uredbe (EZ) br. 1082/2006 Europskog parlamenta i Vijeća ¹ ili druge subjekte utvrđene u okviru prava Unije, sudjelujući se javni naručitelji, odlukom nadležnog tijela zajedničkog subjekta, usuglašavaju o primjenjivim nacionalnim pravilima nabave neke od sljedećih država članica:

- (a) nacionalne odredbe države članice u kojoj je sjedište zajedničkog subjekta;
- (b) nacionalne odredbe države članice u kojoj zajednički subjekt izvršava svoje aktivnosti.

¹ Uredba (EZ) br. 1082/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o Europskoj grupaciji za teritorijalnu suradnju (EGTS) (SL L 210 od 31.7.2006., str. 19.).

Sporazum naveden u prvom podstavku može se ili primijeniti na neodređeno razdoblje, ako je to utvrđeno u osnivačkom aktu zajedničkog subjekta, ili ograničiti na određeno vremensko razdoblje, određene vrste ugovora ili na dodjelu jednog ili više pojedinačnih ugovora.

POGLAVLJE III.

Provedba postupka

ODJELJAK 1.

PRIPREMA

Članak 40.

Prethodna provjera tržišta

Prije pokretanja postupka nabave javni naručitelji mogu provesti provjeru tržišta u svrhu pripreme nabave i informiranja gospodarskih subjekata o svojim planovima i zahtjevima u vezi s nabavom.

U tu svrhu naručitelji mogu na primjer tražiti ili prihvatiti savjet neovisnih stručnjaka, nadležnih tijela ili sudionika na tržištu. Taj savjet može se koristiti u planiranju i provedbi postupka nabave, pod uvjetom da ti savjeti ne dovode do narušavanja tržišnog natjecanja te da ne krše načela zabrane diskriminacije i transparentnosti.

Članak 41.

Prethodno sudjelovanje natjecatelja ili ponuditelja

Ako je natjecatelj, ponuditelj ili poduzeće povezano s natjecateljem ili ponuditeljem savjetovao javnog naručitelja, bilo u smislu članka 40. ili ne, ili je na neki drugi način bio uključen u pripremu postupka nabave, javni naručitelj poduzima prikladne mjere kako bi osigurao da sudjelovanje tog natjecatelja ili ponuditelja ne naruši tržišno natjecanje.

Takve mjere uključuju prosljeđivanje drugim natjecateljima i ponuditeljima važnih informacija koje su se razmjenjivale u okviru sudjelovanja natjecatelja ili ponuditelja u pripremi postupka nabave ili koje su proizašle iz takvog sudjelovanja te utvrđivanje prikladnih rokova za zaprimanje ponuda. Taj natjecatelj ili ponuditelj može biti isključen iz postupka samo ako nema drugog načina da se osigura obvezno poštovanje načela jednakog postupanja.

Prije bilo kakvog isključenja, natjecateljima ili ponuditeljima pruža se mogućnost da dokažu da njihovo sudjelovanje u pripremi postupka nabave ne može narušiti tržišno natjecanje. Poduzete se mjere dokumentiraju u pojedinačnom izvješću predviđenom u članku 84.

Članak 42.

Tehničke specifikacije

1. Tehničke specifikacije kako su definirane u točki 1. Priloga VII. navode se u dokumentaciji o nabavi. Tehničkim specifikacijama utvrđuju se značajke koje se traže za radove, usluge ili robu.

Te se značajke mogu odnositi i na određen proces ili metodu proizvodnje ili izvedbe zatraženih radova, robe ili usluga ili na određen proces neke druge faze njihova životnog vijeka čak i ako ti čimbenici nisu sastavni dio njihova materijalnog sadržaja pod uvjetom da su povezani s predmetom ugovora i razmjerni njegovoj vrijednosti i ciljevima.

Tehničke specifikacije mogu također odrediti hoće li biti potreban prijenos prava intelektualnog vlasništva.

Za sve nabave koje namjeravaju koristiti fizičke osobe, bez obzira je li namijenjena široj javnosti ili osoblju javnog naručitelja, tehničke specifikacije sastavljaju se tako da se, osim u valjano opravdanim slučajevima, uzimaju se u obzir kriteriji dostupnosti za osobe s invaliditetom ili projektiranje prilagođeno za sve korisnike.

Ako su obvezni zahtjevi dostupnosti usvojeni pravnim aktima Unije, tehničke specifikacije, u vezi s kriterijima dostupnosti osobama s invaliditetom ili izvedbu prilagođenu svim korisnicima, definiraju se upućivanjem na njih.

2. Tehničke specifikacije moraju omogućiti jednak pristup postupku nabave gospodarskim subjektima i ne smiju imati učinak stvaranja neopravdanih prepreka za otvaranje javne nabave tržišnom natjecanju.
3. Ne dovodeći u pitanje obvezna nacionalna tehnička pravila, u onoj mjeri u kojoj su usklađena s pravom Unije, tehničke se specifikacije formuliraju na sljedeće načine:
  - (a) u smislu izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva, uključujući okolišne značajke, pod uvjetom da su ti parametri dovoljno precizni kako bi ponuditelji mogli odrediti predmet ugovora, a javni naručitelji mogli dodijeliti ugovor;
  - (b) upućivanjem na tehničke specifikacije i prema redosljedu prioriteta, na nacionalne norme kojima su prihvaćene europske norme, europska tehnička odobrenja, zajedničke tehničke specifikacije, međunarodne norme, druge tehničke referentne sustave koje su utvrdila europska normizacijska tijela ili – ako oni ne postoje – nacionalne norme, nacionalna tehnička odobrenja ili nacionalne tehničke specifikacije koje se odnose na projektiranje, izračun i izvođenje radova te uporabu robe; u svako upućivanje treba navesti riječi „ili jednakovrijedan”;
  - (c) u smislu izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva iz točke (a), s upućivanjem na tehničke specifikacije spomenute u točki (b) kao sredstvom pretpostavke sukladnosti s takvim izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima;
  - (d) upućivanjem na tehničke specifikacije navedene u točki (b) za određene značajke te upućivanjem na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve iz točke (a) za druge značajke.
4. Osim ako je to opravdano predmetom ugovora, tehničke specifikacije ne smiju upućivati na određenu marku ili izvor ili određeni proces s obilježjima proizvoda ili usluga koje pruža određeni gospodarski subjekt ili na zaštitne znakove, patente, vrstu ili određeno podrijetlo ili proizvodnju ako bi to imalo učinak pogodovanja ili isključivanja određenih poduzeća ili određenih proizvoda. Takva je uputa dopuštena samo u iznimnim slučajevima kada nije moguć dovoljno precizan i razumljiv opis predmeta ugovora sukladno stavku 3. Uz takvu uputu treba navesti riječi „ili jednakovrijedan”.

5. Ako naručitelj koristi opciju upućivanja na tehničke specifikacije spomenute u stavku 3. točki (b), ne smije odbiti ponudu zbog toga što ponuđeni radovi, roba ili usluge nisu u skladu s tehničkim specifikacijama na koje je uputio, ako ponuditelj u svojoj ponudi na zadovoljavajući način javnom naručitelju dokaže, bilo kojim prikladnim sredstvom, uključujući sredstva dokazivanja iz članka 44., da rješenja koja predlaže na jednakovrijedan način zadovoljavaju zahtjeve definirane tehničkim specifikacijama.

6. Ako javni naručitelj koristi mogućnost iz stavka 3. točke (a) za određivanje tehničkih specifikacija u obliku izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva, ne smije odbiti ponudu za radove, robu ili usluge koji odgovaraju nacionalnoj normi kojom se prihvaća europska norma, europskom tehničkom odobrenju, zajedničkoj tehničkoj specifikaciji, međunarodnoj normi ili tehničkom referentnom sustavu koji je utvrdilo europsko normizacijsko tijelo, ako se te specifikacije odnose na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve koje je on propisao.

U svojoj ponudi ponuditelj mora na zadovoljavajući način naručitelju na bilo koji prikladan način, uključujući i one iz članka 44, dokazati da radovi, roba ili usluge koji odgovaraju normi udovoljavaju izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima javnog naručitelja.

Članak 43.

Oznake

1. Ako javni naručitelji namjeravaju kupiti radove, robu ili usluge s određenim okolišnim, društvenim ili drugim značajkama, mogu u tehničkim specifikacijama, kriterijima za dodjelu ili uvjetima za izvršenje ugovora zahtijevati određene oznake kao način dokazivanja da radovi, usluge ili roba odgovaraju traženim značajkama, pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) zahtjevi za oznaku tiču se samo kriterija koji su povezani s predmetom ugovora i prikladni su za utvrđivanje značajki radova, robe ili usluga koji su predmet ugovora;
- (b) zahtjevi za oznaku temelje se na kriterijima koji se mogu objektivno provjeriti i koji nisu diskriminirajući;

- (c) oznake su utvrđene u otvorenom i transparentnom postupku u kojem mogu sudjelovati sve zainteresirane strane kao što su državna tijela, potrošači, socijalni partneri, proizvođači, distributeri i nevladine organizacije;
- (d) oznake su dostupne svim zainteresiranim stranama;
- (e) zahtjeve za oznaku određuje treća strana nad kojom gospodarski subjekt koji zahtijeva dodjelu oznake ne može vršiti odlučujući utjecaj.

Ako javni naručitelj ne zahtijeva da radovi, roba ili usluge udovoljavaju svim zahtjevima za oznaku, navode one zahtjeve za oznaku koji su potrebni.

Javni naručitelji koji zahtijevaju određenu oznaku prihvaćaju svaku oznaku koja potvrđuje da radovi, roba ili usluge zadovoljavaju zahtjeve za jednakovrijednu oznaku.

Ako gospodarski subjekt dokazivo nije mogao pribaviti određenu oznaku koju je javni naručitelj naveo ili jednakovrijednu oznaku u okviru određenih rokova iz razloga koji se ne mogu pripisati gospodarskom subjektu, javni naručitelj prihvaća druge prikladne načine za dokazivanje, koji mogu uključivati tehničku dokumentaciju proizvođača, pod uvjetom da dotični gospodarski subjekt dokaže da radovi, roba ili usluge koje on treba pružiti ispunjavaju zahtjeve za određenu oznaku ili određene zahtjeve koje je naveo javni naručitelj.

2. Ako oznaka ispunjava sve uvjete iz točaka (b), (c), (d) i (e) stavka 1., ali osim toga utvrđuje i zahtjeve koji nisu povezani s predmetom ugovora, javni naručitelji ne zahtijevaju oznaku kao takvu nego mogu odrediti tehničke specifikacije upućivanjem na detaljne specifikacije te oznake, ili prema potrebi, njihove dijelove koji su povezani s predmetom ugovora i koji su prikladni za određivanje značajki tog predmeta.

Članak 44.

Izvešća o testiranju, potvrde i drugi načini dokazivanja

1. Javni naručitelji mogu zahtijevati da gospodarski subjekti pruže izvješće o testiranju od tijela za procjenu usklađenosti ili potvrdu koju izdaje takvo tijelo kao način dokazivanja usklađenosti sa zahtjevima ili kriterijima utvrđenima u tehničkim specifikacijama, kriterijima za dodjelu ili uvjetima za izvršenje ugovora.

Ako naručitelji zahtijevaju podnošenje potvrda koje sastavljaju posebna tijela za procjenu usklađenosti, oni prihvaćaju potvrde i drugih jednakovrijednih tijela za procjenu usklađenosti.

Za potrebe ovog stavka, tijelo za procjenu usklađenosti jest tijelo koje provodi aktivnosti procjene usklađenosti, uključujući kalibriranje, testiranje, certificiranje i inspekciju akreditirane u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ¹.

2. Javni naručitelji prihvaćaju druge prikladne načine za dokazivanje osim onih iz stavka 1., poput tehničke dokumentacije proizvođača ako dotični gospodarski subjekt nije imao pristup potvrdama ili izvješćima o testiranju iz stavka 1., ili nije u mogućnosti da ih dobije u zadanom roku, pod uvjetom da za nedostatak pristupa nije odgovoran dotični gospodarski subjekt i pod uvjetom da gospodarski subjekt time dokaže da radovi, roba ili usluge koje pruža udovoljavaju zahtjevima ili kriterijima navedenim u tehničkim specifikacijama, kriterijima za dodjelu ili uvjetima za izvršenje ugovora.
3. Države članice dužne su, na zahtjev, staviti na raspolaganje ostalim državama članice sve podatke povezane s dokazima i dokumentima koji su dostavljeni u skladu s člankom 42. stavkom 6., člankom 43. te stavcima 1. i 2. ovog članka. Nadležna tijela države članice u kojoj gospodarski subjekt ima poslovni nastan dostavljaju te podatke u skladu s odredbama članka 86.

Članak 45.

Varijante

1. Javni naručitelji mogu dopustiti ponuditeljima da podnesu varijante ili to mogu od njih zahtijevati. U obavijesti o nadmetanju ili, ako se koristi prethodna informacijska obavijest kao sredstvo poziva na nadmetanje, u pozivu na potvrdu interesa javni naručitelji navode dopuštaju li ili zahtijevaju varijante ili ne. Varijante moraju biti vezane uz predmet ugovora.

---

¹ Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30.).

2. Javni naručitelji koji dopuštaju ili zahtijevaju varijante navode u dokumentaciji o nabavi minimalne zahtjeve kojima varijante trebaju udovoljiti te bilo koje posebne zahtjeve za njihovo podnošenje, posebno ako se varijanta može podnijeti isključivo u slučaju kad je podnesena i ponuda koja nije varijanta. Javni naručitelji također s dužni osigurati da se odabrani kriteriji za dodjelu mogu primijeniti na varijante koje ispunjavaju ove minimalne uvjete i na zadovoljavajuće ponude, a koje nisu varijante.
3. Razmatraju se samo one varijante koje ispunjavaju minimalne zahtjeve koje su utvrdili javni naručitelji.

U postupcima dodjele ugovora o javnoj nabavi robe ili usluga, javni naručitelji koji su dopustili ili zatražili varijante ne mogu odbiti varijantu samo iz razloga što bi, bude li uspješna, došlo do ugovora o uslugama, a ne do ugovora o javnoj nabavi robe ili ugovora o nabavi robe umjesto ugovora o javnoj nabavi usluga.

Članak 46.

Razdjela ugovora u grupe

1. Javni naručitelji mogu odlučiti dodijeliti ugovor u obliku odvojenih grupa te mogu odrediti veličinu i predmet takvih grupa.

Javni naručitelji, osim u odnosu na ugovore čija je razdioba obvezna u skladu sa stavkom 4. ovog članka, navode glavne razloge za odluku da se ne izvrši razdioba u grupe, koji se uključuju u dokumentaciju o nabavi ili pojedinačno izvješće iz članka 84.
2. Javni naručitelji navode, u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa, mogu li se ponude podnijeti za jednu, nekoliko ili za sve grupe.

Javni naručitelji mogu, čak i ako se ponude mogu podnijeti za nekoliko grupa ili sve, ograničiti broj grupa koje se mogu dodijeliti jednom ponuditelju, pod uvjetom da je maksimalan broj grupa po ponuditelju naveden u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa. Javni naručitelji navode u dokumentaciji o nabavi objektivne i nediskriminirajuće kriterije ili pravila koja namjeravaju primijeniti kako bi odredili koje će grupe biti dodijeljene ako primjena kriterija za dodjelu vodi tome da se pojedinom ponuditelju dodijeli više grupa od najvećeg mogućeg broja.

3. Države članice mogu odlučiti da, ako više od jedne grupe može biti dodijeljeno istom ponuditelju, javni naručitelji mogu dodijeliti ugovore kombinirajući nekoliko ili sve grupe ako su u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa naznačili da rezerviraju pravo da tako urade i ako naznače grupe ili skupine grupa koje se mogu kombinirati.
4. Države članice mogu stavak 1. drugi podstavak provoditi tako da zahtijevaju obveznu dodjelu ugovora u obliku odvojenih grupa pod uvjetima koji se trebaju odrediti u skladu s njihovim nacionalnim pravom te uzimajući u obzir pravo Unije. U takvim slučajevima primjenjuje se stavak 2. prvi podstavak te, prema potrebi, i stavak 3.

Članak 47.

Određivanje rokova

1. Prilikom određivanja rokova za zaprimanje ponuda i zahtjeva za sudjelovanje, javni naručitelji moraju posebno uzeti u obzir složenost ugovora i vrijeme potrebno za izradu ponuda, ne dovodeći u pitanje minimalne rokove utvrđene u člancima od 27. do 31.
2. Ako se ponude mogu sastaviti tek nakon obilaska lokacije ili inspekcije na licu mjesta dokumenata koji potvrđuju dokumentaciju o nabavi, rokovi za zaprimanje ponuda, koji moraju biti dulji od minimalnih rokova utvrđenih u člancima od 27. do 31., utvrđuju se tako da se svi dotični gospodarski subjekti mogu upoznati sa svim informacijama potrebnim za sastavljanje ponude.
3. Javni naručitelji produžuju rok za zaprimanje ponuda tako da svi gospodarski subjekti kojih se to tiče mogu biti upoznati sa svim informacijama potrebnima za sastavljanje ponuda u sljedećim slučajevima:
  - (a) ako, iz bilo kojeg razloga, dodatne informacije, iako pravodobno zatražene od strane gospodarskog subjekta, nisu stavljene na raspolaganje najkasnije šest dana prije roka određenog za zaprimanje ponuda. U slučaju ubrzanog postupka iz članka 27. stavka 3. i članka 28. stavka 6., to razdoblje jest četiri dana;
  - (b) ako su unijete znatne izmjene u dokumentaciju o nabavi.

Produljenje roka je razmjerno važnosti informacije ili izmjene.

Ako dodatne informacije nisu bile pravovremeno zatražene ili ako je njihova važnost s obzirom na pripremu prilagođenih ponuda zanemariva, od javnih naručitelja ne zahtijeva se produljenje rokova.

ODJELJAK 2.

OBJAVLJIVANJE I TRANSPARENTNOST

Članak 48.

Prethodne informacijske obavijesti

1. Javni naručitelji mogu obznaniti svoje namjere planiranih nabava objavom prethodne informacijske obavijesti. Te obavijesti sadrže podatke navedene u Prilogu V. dijelu B odjeljku I. Objavljuju ih ili Ured za publikacije Europske unije ili javni naručitelji na svojim profilima kupca u skladu s točkom 2.b Priloga VIII. Ako su prethodnu informacijsku obavijest objavili javni naručitelji na svom profilu kupca, oni šalju obavijest o objavi na svom profilu kupca Uredu za publikacije Europske unije u skladu s Prilogom VIII. Te obavijesti sadrže podatke navedene u Prilogu V. dijelu A.
2. Za ograničene postupke i natjecateljske postupke uz pregovore, decentralizirani javni naručitelji mogu koristiti prethodnu informacijsku obavijest kao poziv na nadmetanje u skladu s člankom 26. stavkom 5., pod uvjetom da obavijest ispunjava sve sljedeće uvjete:
  - (a) da se posebno odnosi na robu, radove ili usluge koji će biti predmet ugovora koji se treba dodijeliti;
  - (b) u njoj se navodi da će se ugovor dodijeliti u ograničenom postupku ili u natjecateljskom postupku uz pregovore bez daljnje objave poziva na nadmetanje i njome se pozivaju zainteresirani gospodarski subjekti da iskažu svoj interes;
  - (c) da sadrži, osim informacija određenih u Prilogu V. dijelu B odjeljku I., informacije utvrđene u Prilogu V. dijelu B odjeljku II.;
  - (d) da je poslana na objavljivanje u razdoblju između 35 dana i 12 mjeseci prije datuma slanja poziva iz članka 54. stavka 1.

Te se obavijesti ne objavljuju na profilu kupca. Međutim, dodatna objava na nacionalnoj razini u skladu s člankom 52., ako postoji, može se objaviti na profilu kupca.

Razdoblje obuhvaćeno prethodnom informacijskom obavijesti traje najviše 12 mjeseci od datuma slanja obavijesti na objavu. Međutim, u slučaju ugovora o javnoj nabavi za društvene i druge posebne usluge, prethodna informacijska obavijest iz članka 75. stavka 1. točke (b) može obuhvatiti razdoblje dulje od 12 mjeseci.

Članak 49.

Obavijest o nadmetanju

Obavijesti o nadmetanju koriste se kao načini pozivanja na nadmetanje za sve postupke, ne dovodeći u pitanje članak 26. stavak 5. drugi podstavak i članak 32. Obavijesti o nadmetanju sadrže informacije navedene u Prilogu V. dijelu C i objavljuju se u skladu s člankom 51.

Članak 50.

Obavijest o dodjeli ugovora

1. Javni naručitelji šalju obavijest o dodjeli ugovora, koja sadrži ishod postupka nabave, najkasnije 30 dana nakon sklapanja ugovora ili okvirnog sporazuma koje slijedi odluci o dodjeli ili sklapanju.

Ovi pozivi sadrže informacije navedene u Prilogu V. dijelu D i objavljuju se u skladu s člankom 51.

2. Ako je poziv na nadmetanje za dotični ugovor objavljen u obliku prethodne informacijske obavijesti, a javni naručitelj odluči da neće dodjeljivati daljnje ugovore tijekom razdoblja koje obuhvaća prethodna informacijska obavijest, obavijest o dodjeli ugovora sadrži posebnu naznaku o tome.

U slučaju okvirnih sporazuma sklopljenih u skladu s člankom 33., javni naručitelji nisu obvezni slati obavijest o rezultatima postupka nabave za svaki ugovor utemeljen na tom sporazumu. Države članice mogu odlučiti da javni naručitelji grupiraju obavijesti o rezultatima postupka nabave za ugovore koji se temelje na okvirnom sporazumu na tromjesečnoj osnovi. U tom slučaju šalju grupirane obavijesti u roku 30 dana od završetka svakog tromjesečja.

3. Javni naručitelji šalju obavijest o dodjeli ugovora u roku 30 dana od sklapanja svakog ugovora utemeljenog na dinamičkom sustavu nabave. Oni, međutim, mogu grupirati takve obavijesti tromjesečno. U tom slučaju šalju grupirane obavijesti u roku 30 dana od završetka svakog kvartala.
4. Određeni podaci o dodjeli ugovora ili o sklapanju okvirnog sporazuma mogu se ne objaviti ako bi objava takvih podataka ometala provedbu zakona ili na drugi način bila protivna javnom interesu, štetila opravdanim tržišnim interesima određenog gospodarskog subjekta, javnog ili privatnog ili bi mogla dovesti u pitanje pošteno tržišno natjecanje među njima.

Članak 51.

Oblik i način objave obavijesti

1. Obavijesti iz članaka 48., 49. i 50. obuhvaćaju informacije utvrđene u Prilogu V. u obliku standardnih obrazaca, uključujući standardne obrasce za ispravke.

Komisija utvrđuje te standardne obrasce provedbenim aktima. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 89. stavka 2.

2. Obavijesti iz članaka 48., 49. i 50. izrađuju se i prenose elektroničkim sredstvima Uredu za publikacije Europske unije te objavljuju u skladu s Prilogom VIII. Obavijesti se objavljuju najkasnije pet dana nakon što su poslone. Troškove Ureda za publikacije Europske unije za objavljivanje takvih obavijesti snosi Unija.

3. Obavijesti iz članaka 48., 49. i 50. objavljuju se u cijelosti na službenom jeziku, odnosno na službenim jezicima institucija Unije koje odabere javni naručitelj. Ta jezična verzija ili te jezične verzije predstavljaju isključivo vjerodostojan tekst odnosno vjerodostojne tekstove. Sažetak važnih elemenata svake obavijesti objavljuje se na ostalim službenim jezicima institucija Unije.
4. Ured za publikacije Europske unije osigurava da se cjeloviti tekst i sažetak prethodne informacijske obavijesti iz članka 48. stavka 2. te pozivi na nadmetanje kojima se uspostavlja dinamički sustav nabave iz članka 34. stavka 4. točke (a) i dalje objavljuju:
- (a) u slučaju prethodne informacijske obavijesti, za razdoblje od 12 mjeseci ili do zaprimanja obavijesti o dodjeli ugovora kako je utvrđeno člankom 50. u kojem se navodi da se neće dodjeljivati daljnji ugovori tijekom razdoblja od 12 mjeseci koji su obuhvaćeni tim pozivom na nadmetanje. Međutim, u slučaju ugovora o javnoj nabavi za društvene i druge posebne usluge, prethodna informacijska obavijest iz članka 75. stavka 1. točke (b) i dalje se objavljuje sve dok ne prestane njezino prvotno navedeno razdoblje trajanja ili do zaprimanja obavijesti o dodjeli ugovora iz članka 50. u kojoj se navodi da se neće dodjeljivati daljnji ugovori tijekom razdoblja koje je obuhvaćeno pozivom na nadmetanje;
  - (b) u slučaju poziva na nadmetanje kojim se uspostavlja dinamički sustav nabave, za razdoblje trajanja dinamičkog sustava nabave.
5. Javni naručitelji moraju biti u mogućnosti pružiti dokaz o datumima slanja obavijesti.
- Ured za publikacije Europske unije javnom naručitelju daje potvrdu o zaprimanju obavijesti i o objavi poslanih podataka, navodeći datum te objave. Takva potvrda predstavlja dokaz o objavi.
6. Javni naručitelji mogu objaviti obavijesti o ugovorima o javnoj nabavi koji ne podliježu zahtjevima za objavu utvrđenima u ovoj Direktivi pod uvjetom da su te obavijesti poslane Uredu za publikacije Europske unije elektroničkim sredstvima u skladu s oblikom i postupkom za prijenos koji je naznačen u Prilogu VIII.

Članak 52.

Objava na nacionalnoj razini

1. Obavijesti iz članka 48., 49. i 50. i njihov sadržaj ne objavljuju se na nacionalnoj razini prije objave na temelju članka 51. Međutim, objava se može provesti na nacionalnoj razini ako se javne naručitelje nije izvijestilo o objavi unutar 48 sati nakon potvrde primitka obavijesti u skladu s člankom 51.
2. Obavijesti objavljene na nacionalnoj razini sadrže samo podatke iz obavijesti koje su poslane Uredu za publikacije Europske unije ili su objavljene na profilu kupca, a u njima se obvezno navodi datum slanja obavijesti Uredu za publikacije Europske unije ili datum njezine objave na profilu kupca.
3. Prethodne informacijske obavijesti ne smiju se objaviti na profilu kupca prije slanja obavijesti Uredu za publikacije Europske unije o njihovoj objavi u tom obliku. U njima se navodi datum toga slanja.

Članak 53.

Elektronička dostupnost dokumentacije o nabavi

1. Javni naručitelji elektroničkim sredstvima omogućavaju neograničen, neposredan i besplatan pristup dokumentaciji o nabavi od datuma objave obavijesti u skladu s člankom 51. ili od datuma kad je poziv na potvrdu interesa bio poslan. U tekstu obavijesti ili u poziva na potvrdu interesa navodi se internetska adresa na kojoj je dokumentacija o nabavi dostupna.

Ako se neograničen, neposredan i besplatan pristup elektroničkim sredstvima do određenih dokumenata za nabavu ne može ponuditi iz nekog razloga navedenog u članku 22. stavku 1. drugom podstavku, naručitelji mogu naznačiti u obavijesti ili pozivu na potvrdu interesa da se dotična dokumentacija o nabavi prosljeđuje drugim sredstvima, a ne elektroničkim sredstvima, u skladu sa stavkom 2. ovog članka. U tom slučaju rok za podnošenje ponuda produžuje se za pet dana, osim u slučajevima kad postoji hitna situacija propisno opravdana iz članka 27. stavka 3., članka 28. stavka 6. i iz članka 29. stavka 1. četvrtog podstavka.

Ako se neograničen, neposredan i besplatan pristup elektroničkim sredstvima do određene dokumentacije o nabavi ne može ponuditi jer javni naručitelji namjeravaju primijeniti članak 21. stavak 2. ove Direktive, javni naručitelji naznačuju u obavijesti ili u pozivu na potvrdu interesa mjere koje zahtijevaju u svrhu zaštite povjerljive naravi podataka te kako se može pristupiti dotičnim dokumentima. U tom slučaju rok za podnošenje ponuda produžuje se za pet dana, osim u slučajevima kad postoji hitna situacija propisno opravdana iz članka 27. stavka 3., članka 28. stavka 6. i iz članka 29. stavka 1. četvrtog podstavka.

2. Pod uvjetom da je to pravodobno zatraženo, javni naručitelji stavljaju na raspolaganje svim ponuditeljima koji sudjeluju u postupku nabave dodatne informacije u vezi sa specifikacijama i sve popratne dokumente najkasnije šest dana prije roka određenog za zaprimanje ponuda. U slučaju ubrzanog postupka kako stoji u članku 27. stavku 3. i članku 28. stavku 6., to razdoblje traje četiri dana.

Članak 54.

Pozivi kandidatima

1. U ograničenim postupcima, u postupcima natjecateljskog dijaloga, partnerstvima za inovacije i natjecateljskim postupcima uz pregovore, javni naručitelji istodobno u pisanom obliku pozivaju odabrane natjecatelje da dostave svoje ponude ili, u slučaju natjecateljskog dijaloga, da sudjeluju u dijalogu.

Ako se koristi prethodna informacijska obavijest kao poziv na nadmetanje u skladu s člankom 48. stavkom 2., javni naručitelji istodobno i u pisanom obliku pozivaju gospodarske subjekte koji su izrazili svoj interes da potvrde svoj daljnji interes.

2. U pozivima iz stavka 1. ovog članka navodi se elektronička adresa na kojoj je dokumentacija o nabavi izravno dostupna elektroničkim sredstvima. Pozivima se prilaže dokumentacija o nabavi, ako ti dokumenti nisu bili neograničeno, izravno i besplatno stavljeni na raspolaganje iz razloga navedenih u članku 53. stavku 1. drugom ili trećem podstavku i ako nisu već na neki drugi način bili dostupni. Pored toga, pozivi iz stavka 1. ovog članka uključuju informacije iz Priloga IX.

Članak 55.

Obavješćivanje natjecatelja i ponuditelja

1. Javni naručitelji moraju u najkraćem mogućem roku obavijestiti svakog natjecatelja i ponuditelja o odlukama donesenima u vezi sa sklapanjem okvirnog sporazuma, dodjelom ugovora ili prihvaćanjem u dinamički sustav nabave, uključujući i razloge za svaku odluku o tome da se neće sklopiti okvirni sporazum ili da se neće dodijeliti ugovor za koji je postojao poziv na nadmetanje, odluku o tome da se ponovno pokreće postupak ili da se ne uvodi dinamički sustav nabave.
2. Na zahtjev dotičnog natjecatelja ili ponuditelja javni naručitelj, što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 15 dana od primitka pisanog zahtjeva, obavješćuje:
  - (a) svakog neuspješnog natjecatelja o razlozima za odbijanje njegovog zahtjeva za sudjelovanje;
  - (b) svakog neuspješnog ponuditelja o razlozima odbijanja njegove ponude, uključujući, za slučajeve navedene u članku 42. stavcima 5. i 6., o razlozima za svoju odluku o tome da ne postoji jednakovrijednost ili svoju odluku o tome da radovi, roba ili usluge ne ispunjavaju izvedbene i funkcionalne zahtjeve;
  - (c) svakog ponuditelja koji je dostavio prihvatljivu ponudu o svojstvima i relativnim prednostima odabrane ponude, kao i o imenu uspješnog ponuditelja ili stranaka okvirnog sporazuma;
  - (d) svakog ponuditelja koji je dostavio prihvatljivu ponudu o tijeku pregovora i dijaloga i njihovu napretku s ponuditeljima.
3. Javni naručitelji mogu odlučiti uskratiti određene informacije navedene u stavcima 1. i 2., koje se tiču dodjele ugovora, sklapanja okvirnog sporazuma ili prihvaćanja u dinamički sustav nabave ako bi objava takvih informacija ometala provedbu zakona ili na neki drugi način bila u suprotnosti s javnim interesima, štetila legitimnim tržišnim interesima određenog gospodarskog subjekata, javnog ili privatnog, ili bi mogla dovesti u pitanje pošteno tržišno natjecanje među gospodarskim subjektima.

ODJELJAK 3.

IZBOR SUDIONIKA I DODJELA UGOVORA

Članak 56.

Opća načela

1. Ugovori se dodjeljuju na temelju kriterija utvrđenih u skladu s člancima od 67. do 69., pod uvjetom da je javni naručitelj u skladu s člancima od 59. do 61. provjerio da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
  - (a) ponuda je u skladu sa zahtjevima, uvjetima i kriterijima utvrđenima u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa te u dokumentaciji o nabavi, uzimajući u obzir, ako je to primjenjivo, članak 45.;
  - (b) ponuda dolazi od ponuditelja koji nije isključen u skladu s člankom 57. i udovoljava kriterijima za odabir koje utvrđuje javni naručitelj u skladu s člankom 58. i, ako je to primjenjivo, nediskriminirajućim pravilima i kriterijima iz članka 65.

Javni naručitelji mogu odlučiti da ne dodijele ugovor ponuditelju koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu ako utvrde da ta ponuda nije u skladu s primjenjivim obvezama iz članka 18. stavka 2.

2. U otvorenim postupcima, javni naručitelji mogu odlučiti pregledati ponude prije provjere odsutnosti razloga za isključenje i ispunjenja kriterija za odabir u skladu s člancima od 57. do 64. Ako koriste tu mogućnost, javni naručitelji moraju osigurati da se provjera odsutnosti razloga za isključenje i ispunjavanja kriterija za odabir provodi na nepristran i transparentan način kako ugovor ne bi bio dodijeljen ponuditelju koji je trebao biti isključen u skladu s člankom 57. ili ponuditelju koji ne ispunjava kriterije za odabir koje utvrđuje javni naručitelj.

Države članice mogu isključiti primjenu postupka iz prvog podstavka ili ograničiti njegovu primjenu na određene vrste nabave ili posebne okolnosti.

3. Ako su informacije ili dokumentacija koju je trebao podnijeti gospodarski subjekt nepotpuni ili pogrešni ili se takvima čine ili ako nedostaju određeni dokumenti, javni naručitelji mogu, osim ako je drukčije predviđeno nacionalnim pravom kojim se provodi ova Direktiva, zahtijevati od dotičnih gospodarskih subjekata da podnesu, dopune, razjasne ili upotpune nužne informacije ili dokumentaciju u odgovarajućem roku, pod uvjetom da su ti zahtjevi u potpunom skladu s načelima jednakog postupanja i transparentnosti.
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 87. u svrhu izmjene popisa iz Priloga X, ako je potrebno, radi dodavanja novih međunarodnih sporazuma koje su ratificirale sve države članice ili ako postojeći međunarodni sporazumi na koje se upućuje više nisu ratificirani od strane svih država članica ili su izmijenjeni na neki drugi način, na primjer s obzirom na njihovo područje primjene, sadržaj ili naziv.

PODODJELJAK 1.

KRITERIJI ZA KVALITATIVNI ODABIR

Članak 57.

Osnove za isključenje

1. Javni naručitelji isključuju gospodarskog subjekta iz sudjelovanja u postupku nabave ako utvrde, provjerom u skladu s člankom od 59., 60. i 61., ili na drugi način doznaju da je gospodarski subjekt osuđen pravomoćnom presudom iz nekog od sljedećih razloga:
- (a) sudjelovanje u kriminalnoj organizaciji kako je definirano člankom 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP ¹;
  - (b) korupcija, kako je naznačeno u članku 3. Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Europskih zajednica ili dužnosnike država članica Europske unije ² i članku 2. stavku 1. Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP ³ kao i korupcija kako je definirano u nacionalnom pravu javnog naručitelja ili gospodarskog subjekta;

¹ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42.).

² SL C 195, 25.6.1997., str. 1.

³ Okvirna odluka Vijeća 2003/568/PUP od 22. srpnja 2003. o borbi protiv korupcije u privatnom sektoru (SL L 192, 31.7.2003., str. 54.).

- (c) prijevarena u smislu članka 1. Konvencije koja se odnosi na zaštitu financijskih interesa Europskih zajednica ¹;
- (d) kazneno djelo terorizma kako je definirano u članku 1. ili kaznena djela povezana s terorističkim aktivnostima kako je definirano u članku 3. Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP ² ili poticanje, pomaganje, potpora ili pokušaj počinjenja kaznenog djela, kako je navedeno u članku 4. te Okvirne odluke;
- (e) pranje novca ili financiranje terorizma, kako je definirano u članku 1. Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ³;
- (f) dječji rad i drugi oblici trgovanja ljudima kako je određeno člankom 2. Direktive 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁴.

Obveza za isključenjem gospodarskog subjekta također se primjenjuje ako je osoba osuđena pravomoćnom presudom član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela tog gospodarskog subjekta ili ima ovlasti reprezentacije, donošenja odluka ili kontrole u njemu.

2. Gospodarski subjekt isključuje se iz sudjelovanja u postupku nabave ako javni naručitelj dozna da gospodarski subjekt ne poštuje svoje obveze koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje i ako je to utvrđeno obvezujućom sudskom ili upravnom odlukom u skladu s pravnim odredbama države u kojoj ima sjedište ili s državama članicama javnog naručitelja.

Nadalje, javni naručitelji mogu isključiti ili države članice mogu od njih zahtijevati da isključe gospodarski subjekt iz sudjelovanja u postupku nabave ako javni naručitelj može odgovarajućim sredstvima dokazati da gospodarski subjekt ne poštuje svoje obveze koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa socijalnog osiguranja.

---

¹ SL C 316, 27.11.1995., str. 48.

² Okvirna odluka Vijeća od 13. lipnja 2002. o suzbijanju terorizma (SL L 164, 22.6.2002., str. 3.).

³ Direktiva 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (SL L 309, 25.11.2005., str. 15.).

⁴ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njezinih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.).

Ovaj se stavak više ne primjenjuje nakon što gospodarski subjekt ispuni svoje obveze plaćanja ili nakon što sklopi sporazumnu obvezu o plaćanju poreza ili doprinosa socijalnog osiguranja koje duguje, uključujući, ako je to primjenjivo, sve nastale kamate ili kazne.

3. Države članice mogu predvidjeti odstupanje od obvezujućeg isključenja navedenog u stavcima 1. i 2. iznimno, zbog bitnih zahtjeva koji se odnose na javni interes kao što je javno zdravlje ili zaštita okoliša.

Države članice mogu također predvidjeti odstupanje od obvezujućeg isključenja iz stavka 2. ako bi isključenje bilo jasno nerazmjerno, osobito ako nisu plaćeni mali iznosi poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje ili ako je gospodarski subjekt bio obaviješten o točnom iznosu kojeg duguje nakon neispunjenja svojih obveza koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje u vrijeme u kojem nije imao mogućnost poduzimanja mjera predviđenih u stavku 2. trećem podstavku prije isteka roka za dostavu zahtijeva za sudjelovanje ili, u otvorenim postupcima, roka za podnošenje svoje ponude.

4. Javni naručitelji mogu isključiti ili države članice mogu od njih zahtijevati da isključe iz sudjelovanja u postupku nabave bilo koji gospodarski subjekt u bilo kojoj od sljedećih situacija:

- (a) ako javni naručitelj može na odgovarajući način dokazati kršenje primjenjivih obveza iz članka 18. stavka 2.;
- (b) ako je gospodarski subjekt u stečaju, insolventan ili u postupku likvidacije, ako njegovom imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, ako je u nagodbi s vjerovnicima, ako je obustavio poslovne aktivnosti ili je u bilo kakvoj istovrsnoj situaciji koja proizlazi iz sličnog postupka prema nacionalnim zakonima i propisima;
- (c) ako javni naručitelj može dokazati odgovarajućim sredstvima da je gospodarski subjekt kriv za teški profesionalni propust koji dovodi u pitanje njegov integritet;
- (d) ako javni naručitelj ima dovoljno vjerodostojnih pokazatelja da zaključi da je gospodarski subjekt sklopio sporazume s drugim gospodarskim subjektima kojima je cilj narušavanje tržišnog natjecanja;
- (e) ako se sukob interesa u smislu članka 24. ne može učinkovito ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama;

- (f) ako se narušavanje tržišnog natjecanja zbog prethodnog sudjelovanja gospodarskog subjekta u pripremu postupka nabave, kako je navedeno u članku 41., ne može ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama;
- (g) ako gospodarski subjekt pokaže značajne ili postojeće nedostatke tijekom provedbe ključnih zahtjeva iz prethodnog ugovora o javnoj nabavi ili prethodnog ugovora s naručiteljem ili prethodnog ugovora o koncesiji čija je posljedica bila prijevremeni raskid tog prethodnog ugovora, naknada štete ili slične sankcije;
- (h) ako je gospodarski subjekt kriv za ozbiljno pogrešno prikazivanje činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti razloga za isključenje ili za ispunjenje kriterija za odabir, ako je prikrio takve informacije ili nije u stanju priložiti popratne dokumente u skladu s člankom 59.; ili
- (i) ako je gospodarski subjekt pokušao na nedoličan način utjecati na postupak odlučivanja javnog naručitelja, doći do povjerljivih informacija koje bi mu mogle omogućiti neprimjerenu prednost u postupku nabave ili nemarno pružiti krivu informaciju koja može imati materijalni utjecaj na odluke koje se tiču isključenja, odabira ili dodjele.

Neovisno o prvom podstavku točki (b), države članice mogu zahtijevati ili mogu staviti na raspolaganje mogućnost da javni naručitelj, ne isključi gospodarski subjekt koji se nalazi u jednoj od situacija navedenih u toj točki ako javni naručitelj utvrdi da će dotični gospodarski subjekt biti u sposoban izvršiti ugovor, uzimajući u obzir primjenjiva nacionalna pravila i mjere za nastavak poslovanja u slučaju situacija iz točke (b).

5. Javni naručitelji u bilo koje vrijeme tijekom postupka isključuju gospodarski subjekt ako se pokaže da se gospodarski subjekt, s obzirom na djela počinjena ili propuštena bilo prije ili tijekom postupka, nalazi u nekoj od situacija iz stavaka 1. i 2.

Javni naručitelji mogu u bilo koje vrijeme tijekom postupka isključiti ili države članice mogu od njih zahtijevati da isključe gospodarski subjekt ako se pokaže da se gospodarski subjekt, s obzirom na djela počinjena ili propuštena bilo prije ili tijekom postupka, nalazi u nekoj od situacija iz stavka 4.

6. Svaki gospodarski subjekt koji se nalazi u nekoj od situacija iz stavaka 1. i 4. može pružiti dokaze kako bi dokazao da su mjere koje je poduzeo dovoljne da pokažu njegovu pouzdanost bez obzira na postojanje nekog relevantnog razloga za isključenje. Ako se takav dokaz smatra dovoljnim, dotični gospodarski subjekt neće biti isključen iz postupka nabave.

U tu svrhu gospodarski subjekt dokazuje da je platio ili preuzeo obvezu plaćanja naknade bilo kakve moguće štete prouzročene kaznenim djelom ili propustom, da je u potpunosti razjasnio činjenice i okolnosti uz aktivnu suradnju s tijelima nadležnima za provedbu istrage te da je poduzeo konkretne mjere tehničke i organizacijske prirode te mjere za osoblje primjerene za sprječavanje daljnjih kaznenih djela ili propusta.

Mjere koje poduzimaju gospodarski subjekti ocjenjuju se uzimajući u obzir težinu i posebne okolnosti kaznenog djela ili propusta. Ako se smatra da su mjere nedostatne, gospodarski subjekt prima izjavu o razlozima takve odluke.

Gospodarski subjekt koji je pravomoćnom presudom isključen iz sudjelovanja u postupku nabave ili dodjele koncesija nema pravo korištenja mogućnosti iz ovog stavka tijekom razdoblja isključenja koje je proizašlo iz takve presude u državi članici u kojoj je presuda na snazi.

7. Države članice, uzimajući u obzir pravo Unije, određuju provedbene uvjete za ovaj članak zakonima i drugim propisima. One posebno utvrđuju maksimalno razdoblje isključenja ako gospodarski subjekt nije poduzeo nikakve mjere navedene u stavku 6. kako bi dokazao svoju pouzdanost. Ako razdoblje isključenja nije utvrđeno pravomoćnom presudom, to razdoblje ne može trajati dulje od pet godina od datuma izricanja pravomoćne osuđujuće presude u slučajevima iz stavka 1. i tri godine od datuma relevantnog događaja u slučajevima iz stavka 4.

Članak 58.
Kriteriji za odabir

1. Kriteriji za odabir mogu se odnositi na:
  - (a) sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti;
  - (b) ekonomsku i financijsku sposobnost;
  - (c) tehničku i stručnu sposobnost.

Javni naručitelji mogu gospodarskim subjektima postaviti samo kriterije iz stavaka 2., 3. i 4. kao uvjete za sudjelovanje. Oni ograničavaju uvjete na one koji su primjereni za osiguranje da natjecatelj ili ponuditelj ima pravne i financijske mogućnosti te tehničke i stručne sposobnosti za izvršenje ugovora koji treba dodijeliti. Svi uvjeti moraju biti vezani uz i razmjerni predmetu ugovora.

2. S obzirom na sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti, javni naručitelji mogu zahtijevati od gospodarskih subjekata da budu upisani u jedan od strukovnih ili obrtnih registara koji se vodi u njihovoj državi članici poslovnog nastana kako je opisano u Prilogu XI. ili da budu usklađeni s drugim uvjetima određenim u tom Prilogu.

U postupcima nabave javnih usluga, ako gospodarski subjekti moraju posjedovati određeno ovlaštenje ili biti članovi određene organizacije kako bi bili u mogućnosti izvršiti dotične usluge u njihovoj državi podrijetla, javni naručitelj može od njih zahtijevati da dokažu posjedovanje takvog ovlaštenja ili članstva.

3. Vezano uz ekonomsku i financijsku sposobnost, javni naručitelji mogu postaviti uvjete kojima se osigurava da gospodarski subjekti imaju ekonomsku i financijsku sposobnost potrebnu za izvršenje ugovora. U tu svrhu javni naručitelji mogu osobito zahtijevati da gospodarski subjekti imaju određeni minimalni godišnji promet, uključujući određeni minimalni promet u području koje je obuhvaćeno ugovorom. Dodatno, javni naručitelji mogu zahtijevati da gospodarski subjekti dostave informacije o svojim godišnjim financijskim izvješćima koje pokazuju omjer između, na primjer imovine i obveza. Mogu zahtijevati i odgovarajuću razinu osiguranja od rizika odgovornosti iz djelatnosti.

Minimalni godišnji promet koji se traži od gospodarskih subjekata ne smije prelaziti dvostruku vrijednost od procijenjene vrijednosti ugovora, osim u opravdanim slučajevima poput onih vezanih uz posebne rizike koji su povezani s prirodom radova, usluga ili robe. Javni naručitelj navodi glavne razloge za takve zahtjeve u dokumentaciji o nabavi ili u pojedinačnom izvješću iz članka 84.

Omjer između, na primjer imovine i obveza može se uzeti u obzir ako javni naručitelj za njih odredi metode i kriterije u dokumentaciji o nabavi. Takve metode i kriteriji su transparentni, objektivni i nediskriminirajući.

Ako je ugovor podijeljen na grupe, ovaj članak primjenjuje se na svaku pojedinačnu grupu. Međutim, javni naručitelj može odrediti minimalni godišnji promet koji se traži od gospodarskih subjekata upućivanjem na skupine grupa u slučaju da uspješni ponuditelj dobije nekoliko grupa koje se izvršavaju u isto vrijeme.

Kod dodjele ugovora temeljenih na okvirnom sporazumu po ponovnoj provedbi nadmetanja, uvjet za maksimalni godišnji promet iz drugog podstavka ovog stavka izračunava se na temelju očekivane maksimalne veličine određenih ugovora koji će se izvršavati u isto vrijeme ili, ako se to ne zna, na temelju procijenjene vrijednosti okvirnog sporazuma. U slučaju dinamičkih sustava nabave, maksimalni godišnji promet iz drugog podstavka izračunava se na temelju očekivane maksimalne veličine određenih ugovora koje treba dodijeliti na temelju tog sustava.

4. Vezano uz stručnu i tehničku sposobnost, javni naručitelji mogu postaviti uvjete kojima se osigurava da gospodarski subjekti imaju potrebne ljudske i tehničke resurse i iskustvo za obavljanje ugovora na odgovarajućoj razini kvalitete.

Javni naručitelji mogu osobito zahtijevati da gospodarski subjekti imaju dovoljnu razinu iskustva što se pokazuje odgovarajućim referencama iz ugovora koje su ranije izvršili. Javni naručitelj može pretpostaviti da neki gospodarski subjekt nema potrebnu stručnu sposobnost ako je taj javni naručitelj utvrdio da je gospodarski subjekt u sukobu interesa što može negativno utjecati na izvršenje ugovora.

U postupcima nabave za robu za koju su potrebni poslovi postavljanja ili instalacije, usluge ili radovi, stručna sposobnost gospodarskih subjekata za pružanje usluga ili obavljanje ugradnje ili instalacije može se procijeniti u odnosu na njihove vještine, učinkovitost, iskustvo i pouzdanost.

5. Javni naručitelji dužni su naznačiti potrebne uvjete za sudjelovanje koji se mogu izraziti kao minimalne razine sposobnosti, uz odgovarajuće načine dokazivanja, u obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa.

Članak 59.

Europska jedinstvena dokumentacija o nabavi

1. U vrijeme podnošenja zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda, javni naručitelji dužni su prihvatiti europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi (ESPD) koja se sastoji od ažurirane osobne izjave kao preliminarni dokaz umjesto potvrda koje izdaju tijela javne vlasti ili treće strane, a kojima se potvrđuje da relevantni gospodarski subjekt ispunjava bilo koji od sljedećih uvjeta:
  - (a) ne nalazi se u jednoj od situacija iz članka 57. u kojoj gospodarski se gospodarski subjekti isključuju ili se mogu isključiti;
  - (b) ispunjava odgovarajuće kriterije za odabir koji su određeni u skladu s člankom 58.;
  - (c) ako je to primjenjivo, ispunjava objektivna pravila i kriterije koji su određeni u skladu s člankom 65.

Ako se gospodarski subjekt oslanja na sposobnosti drugih subjekata, u skladu s člankom 63., ESPD također mora sadržavati podatke iz ovog stavka prvog podstavka koji se odnose na te subjekte.

ESPD se sastoji od službene izjave gospodarskog subjekta da nema relevantnih osnova za isključenje i/ili da je odgovarajući kriterij za odabir ispunjen te pruža relevantne informacije koje zahtijeva javni naručitelj. Osim toga, ESPD navodi tijelo javne vlasti ili treću stranu odgovornu za utvrđivanje popratnog dokumenta i sadrži službenu izjavu da će gospodarski subjekt, na zahtjev i bez odlaganja, moći dostaviti te popratne dokumente.

Ako javni naručitelj može dobiti popratne dokumente izravno, pristupanjem bazi podataka u skladu sa stavkom 5., ESPD mora sadržati i podatke koji su potrebni u tu svrhu, kao što je internetska adresa baze podataka, svi identifikacijski podaci i, ako je to primjenjivo, izjava o pristanku.

Gospodarski subjekti mogu ponovno koristiti ESPD koji se već koristio u prethodnom postupku nabave, pod uvjetom da potvrde da su podaci koji su u njoj sadržani i dalje ispravni.

2. ESPD se sastavlja na temelju standardnog obrasca. Komisija utvrđuje taj standardni obrazac pomoću provedbenih akata. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 89. stavka 3.

ESPD se dostavlja isključivo u elektroničkom obliku.

3. Neovisno o članku 92., Komisija preispituje praktičnu primjenu ESPD-a uzimajući u obzir tehnički razvoj baza podataka u državama članicama i izvješćuje o njemu Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2017.

Kada je potrebno, Komisija daje prijedloge za rješenja kojima se optimizira prekogranični pristup takvim bazama podataka te upotreba potvrda i atesta na unutarnjem tržištu.

4. Javni naručitelj može, u bilo kojem trenutku tijekom postupka, zahtijevati od ponuditelja i natjecatelja da dostave sve ili dijelove popratnih dokumenta ako je to potrebno za pravilno provođenje postupka.

Prije dodjele ugovora, javni naručitelj zahtijeva od ponuditelja kojem je odlučio dodijeliti ugovor, osim kod ugovora koji se temelje na okvirnom sporazumu ako se takvi ugovori sklapaju u skladu s člankom 33. stavkom 3. ili člankom 33. stavkom 4. točkom (a), da podnese ažurne popratne dokumente u skladu s člankom 60. i, prema potrebi, člankom 62. Javni naručitelj može pozvati gospodarske subjekte da nadopune ili pojasne zaprimljene potvrde sukladno člancima 60. i 62.

5. Neovisno o stavku 4., od gospodarskih subjekata neće se zahtijevati da dostave popratne dokumente ili drugu dokaznu dokumentaciju ako javni naručitelj ima mogućnost dobavljanja tih potvrda ili relevantnih podataka izravno, pristupanjem besplatnoj nacionalnoj bazi podataka u nekoj državi članici, kao što je nacionalni registar nabave, virtualni dosje poduzeća, elektronički sustav pohrane dokumenata ili pretkvalifikacijski sustav.

Neovisno o stavku 4., od gospodarskih subjekata neće se zahtijevati da dostave popratne dokumente ako javni naručitelj po dodjeli ugovora ili sklapanju okvirnog sporazuma, već posjeduje te dokumente.

Za potrebe prvog podstavka, države članice dužne su osigurati da baze podataka koje sadrže relevantne podatke o gospodarskim subjektima i koje su na raspolaganju njihovim javnim naručiteljima mogu biti na raspolaganju, pod istim uvjetima, i javnim naručiteljima iz ostalih država članica.

6. Države članice stavljaju na raspolaganje i ažuriraju u sustavu e-Certis potpuni popis baza podataka koje sadrže relevantne podatke o gospodarskim subjektima kojima mogu pristupiti javni naručitelji iz drugih država članica. Države članice dužne su, na zahtjev, priopćiti ostalim državama članice sve podatke vezane uz baze podataka iz ovog članka.

Članak 60.

Načini dokazivanja

1. Javni naručitelji mogu zahtijevati potvrde, izjave ili druge načine dokazivanja iz stavaka 2., 3. i 4. ovog članka i Priloga XII. kao dokaz za nepostojanje osnova za isključenje iz članka 57. i za ispunjavanje kriterija za odabir sukladno članku 58.

Javni naručitelji ne smiju zahtijevati načine dokazivanja osim onih iz ovog članka i iz članka 62. U odnosu na članak 63., gospodarski subjekti mogu se osloniti na bilo koji odgovarajući način kako bi dokazali javnom naručitelju da raspolažu potrebnim resursima.

2. Javni naručitelji dužni su prihvatiti sljedeće kao dovoljan dokaz da se niti jedan od slučajeva navedenih u članku 57. ne primjenjuje na gospodarski subjekt:

- (a) što se tiče stavka 1. tog članka, prilaganje izvotka iz odgovarajućeg registra kao što je sudski registar ili, ako to nije moguće, jednakovrijednog dokumenta kojeg su izdale nadležne sudske ili upravne vlasti u državi članici ili zemlji podrijetla ili u zemlji u kojoj gospodarski subjekt ima poslovni nastan i kojim se pokazuje da su ti uvjeti zadovoljeni;
- (b) što se tiče stavka 2. i stavka 4. točke (b) tog članka, potvrdu koju izdaje nadležno tijelo u dotičnoj državi članici ili zemlji.

Ako dotična država članica ili zemlja ne izdaje takve dokumente ili potvrde, ili ako oni ne obuhvaćaju sve slučajeve navedene u staccima 1. i 2. i stavku 4. točki (b) članka 57., oni mogu biti zamijenjeni izjavom pod prisegom ili, u državi članici ili zemlji u kojoj nema odredbi koje se tiču izjava pod prisegom, svečanom izjavom od strane dotične osobe ispred nadležne sudske ili upravne vlasti, bilježnika ili nadležnog strukovnog ili trgovinskog tijela u državi članici ili zemlji podrijetla ili u državi članici ili zemlji poslovnog nastana gospodarskog subjekta.

Država članica dužna je, prema potrebi, izdati službenu izjavu u kojoj se navodi da se dokumenti ili potvrde iz ovog stavka ne izdaju ili da oni ne obuhvaćaju sve slučajeve iz članka 57. stavaka 1. i 2. i stavka 4. točke (b). Takve službene izjave moraju biti dostupne putem internetskog spremišta potvrda (e-Certis) iz članka 61.

- 3. Dokaz o ekonomskoj i financijskoj sposobnosti gospodarskog subjekta može, kao opće pravilo, biti pružen putem jedne ili više potvrda navedenih u Prilogu XII., dijelu I.

Ako, iz bilo kojeg opravdanog razloga, gospodarski subjekt nije u mogućnosti predočiti potvrde koje javni naručitelj zahtijeva, on može dokazati svoju ekonomsku ili financijsku sposobnost bilo kojim drugim dokumentom koji javni naručitelj smatra prikladnim.

- 4. Dokaz o tehničkim sposobnostima gospodarskih subjekata može se pružiti jednim ili više sredstava navedenih u Prilogu XII., dijelu II., u skladu s prirodom, količinom ili važnosti, i namjenom radova, robe ili usluga.

5. Države članice dužne su, na zahtjev, dostaviti drugim državama članicama sve informacije vezane uz osnove za isključenje navedene u članku 57., pogodnost obavljanja profesionalne djelatnosti te financijske i tehničke sposobnosti ponuditelja iz članka 58. kao i sve podatke vezane uz načine dokazivanja iz ovog članka.

Članak 61.

Internetsko spremište potvrda (e-Certis)

1. Radi olakšavanja prekograničnog nadmetanja, države članice dužne su osigurati da se podaci vezani uz potvrde i druge oblike dokazne dokumentacije koji se unose sustav e-Certis koji je uspostavila Komisija stalno ažuriraju.
2. Javni naručitelji koriste sustav e-Certis te zahtijevaju prvenstveno one vrste potvrda ili oblika dokazne dokumentacije koji su obuhvaćeni sustavom e-Certis.
3. Komisija stavlja na raspolaganje sve jezične verzije ESPD-a u sustavu e-Certis.

Članak 62.

Norme osiguravanja kvalitete i norme upravljanja okolišem

1. Ako zahtijevaju prilaganje potvrda koje su izdala neovisna tijela, a koje potvrđuju sukladnost gospodarskog subjekta s određenim normama osiguranja kvalitete, uključujući o dostupnosti za osobe s invaliditetom, javni naručitelji upućuju na sustave osiguravanja kvalitete koji se temelje na relevantnim serijama europskih normi koje su potvrdila akreditirana tijela. Moraju priznati jednakovrijedne potvrde tijela osnovanih u drugim državama članicama. Također moraju prihvatiti dokaze o jednakovrijednim mjerama osiguravanja kvalitete ako dotični gospodarski subjekt nije mogao dobiti takve potvrde u relevantnim rokovima zbog razloga koji se ne mogu pripisati tom gospodarskom subjektu, pod uvjetom da gospodarski subjekt dokaže da su predložene mjere osiguravanja kvalitete usklađene s potrebnim normama osiguranja kvalitete.

2. Ako javni naručitelji zahtijevaju prilaganje potvrda koje izdaju neovisna tijela, a kojima se potvrđuje sukladnost gospodarskog subjekta s određenim sustavima ili normama za upravljanje okolišem, oni će uputiti na sustav upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja (EMAS) Unije ili na druge sustave upravljanja okolišem koji se priznaju u skladu s člankom 45. Uredbe (EZ) br. 1221/2009 ili na druge norme upravljanja okolišem koje se temelje na odgovarajućim europskim ili međunarodnim normama akreditiranih tijela. Moraju priznati jednakovrijedne potvrde tijela osnovanih u drugim državama članicama.

Ako gospodarski subjekt evidentno nema pristup takvim potvrdama, ili ih ne može pribaviti u relevantnom roku zbog razloga koji se ne mogu pripisati tom gospodarskom subjektu, javni naručitelj mora prihvatiti druge dokaze o mjerama upravljanja okolišem ako gospodarski subjekt dokaže da su te mjere jednakovrijedne onima u okviru primjenjivog sustava ili norme upravljanja okolišem.

3. Države članice dužne su, na zahtjev, staviti na raspolaganje ostalim državama članicama, u skladu s člankom 86., sve podatke vezane uz dokumente koji su dostavljeni kao dokaz o sukladnosti s normama kvalitete i okoliša iz stavaka 1. i 2.

Članak 63.

Oslanjanje na sposobnosti drugih subjekata

1. S obzirom na kriterije koji su vezani uz ekonomsku i financijsku sposobnost kako je određeno sukladno članku 58. stavku 3. i kriterije vezane uz tehničku i stručnu sposobnost kako je određeno sukladno članku 58. stavku 4., gospodarski subjekt može se osloniti, prema potrebi i za određeni ugovor, na sposobnosti drugih subjekata, bez obzira na to kakva je pravna narav veze između njih i njega. S obzirom na kriterije koji su vezani uz obrazovne i stručne kvalifikacije kako je određeno u dijelu II. točki (f) Priloga XII. ili na relevantno stručno iskustvo, gospodarski subjekti mogu se, međutim, osloniti samo na sposobnosti drugih subjekata ako će oni obaviti radove ili pružiti usluge za koje se traže te sposobnosti. Ako se gospodarski subjekt želi osloniti na sposobnosti drugih subjekata, mora dokazati javnom naručitelju da će imati na raspolaganju potrebne resurse, na primjer, dostavljanjem obveze tih subjekata u tu svrhu.

Javni naručitelj dužan je, u skladu s člancima 59., 60. i 61., provjeriti ispunjavaju li subjekti na čije se sposobnosti gospodarski subjekt namjerava osloniti relevantne kriterije za odabir te postoje li osnove za isključenje sukladno članku 57. Javni naručitelj zahtijeva da gospodarski subjekt zamijeni subjekt koji ne zadovoljava relevantni kriterij za odabir ili za koji postoji obvezujuća osnova za isključenje. Javni naručitelj može zahtijevati ili država članica može zahtijevati od njega da zahtijeva da gospodarski subjekt zamijeni subjekt za koji postoji neobvezujuća osnova za isključenje.

Ako se gospodarski subjekt oslanja na sposobnosti drugih subjekata vezano uz kriterije koji se odnose na ekonomsku i financijsku sposobnost, naručitelji mogu zahtijevati da taj gospodarski subjekt i ti subjekti budu zajednički odgovorni za izvršenje ugovora.

Pod istim uvjetima, skupina gospodarskih subjekata navedena u članku 19. stavku 2. može se osloniti na sposobnost članova skupine ili drugih subjekata.

2. U slučaju ugovora o radovima, ugovora o uslugama i poslova postavljanja ili instalacije u kontekstu ugovora o nabavi robe, javni naručitelji mogu zahtijevati da određene kritične zadatke obavlja izravno sam ponuditelj, ili ako ponudu dostavlja skupina gospodarskih subjekata iz članka 19. stavka 2., sudionik iz te skupine.

Članak 64.

Službeni popisi odobrenih gospodarskih subjekata i potvrđivanje od tijela osnovanih sukladno javnom ili privatnom pravu

1. Države članice mogu uspostaviti ili održavati službene popise odobrenih izvođača, dobavljača ili pružatelja usluga ili predvidjeti potvrđivanje od tijela za potvrđivanje koja zadovoljavaju europske norme koje se odnose na potvrđivanje u smislu Priloga VII.

One su dužne obavijestiti Komisiju i druge države članice o adresi tijela za potvrđivanje ili tijela koje je odgovorno za službene popise, a na koju se trebaju slati prijave.

2. Države članice prilagođavaju uvjete za upis na službene popise iz stavka 1. i za izdavanje potvrda od strane tijela za potvrđivanje odredbama iz ovog pododjeljka.

Države članice također prilagođavaju navedene uvjete članku 63. u pogledu prijave za upis koje podnose gospodarski subjekti koji pripadaju skupini i polažu prava na resurse koje im druga društva u skupini stavljaju na raspolaganje. U takvim slučajevima, ti subjekti moraju dokazati tijelu koje sastavlja službeni popis da će imati te resurse na raspolaganju tijekom razdoblja valjanosti potvrde kojom se potvrđuje njihov upis u službeni popis i da će tijekom tog istog razdoblja ta društva nastaviti ispunjavati uvjete kvalitativnog odabira koji su obuhvaćeni službenim popisom ili potvrdom na koju se subjekti oslanjaju za svoj upis.

3. Gospodarski subjekti koji su upisani u službene popise ili koji imaju potvrdu mogu, za svaki ugovor, podnijeti javnom naručitelju potvrdu o upisu koji je izdalo nadležno tijelo ili potvrdu koju je izdalo nadležno tijelo za potvrđivanje.

Te potvrde navode upućivanja koja su omogućila tim gospodarskim subjektima upisivanje u službeni popis ili dobivanje potvrde i klasifikaciju na tom popisu.

4. Potvrđeni upis na službene popise od strane nadležnih tijela ili potvrdu koju izdaje tijelo za potvrđivanje predstavlja pretpostavku o sposobnosti u pogledu uvjeta kvalitativnog odabira koje obuhvaća službeni popis ili potvrda.
5. Informacija koja se može zaključiti iz upisa u službene popise ili potvrde ne može se neopravdano dovesti u pitanje. Što se tiče uplate doprinosa za socijalno osiguranje i poreza, prilikom svake se dodjele ugovora od bilo kojeg upisanoga gospodarskog subjekta može zahtijevati dodatna potvrda.

Javni naručitelji drugih država članica primjenjuju stavak 3. i prvi podstavak ovog stavka samo u prilog gospodarskim subjektima s poslovnim nastanom u državi članici koja vodi službenu listu.

6. Zahtijevanje dokaza za kriterije za kvalitativni odabir koji su obuhvaćeni službenim popisom ili potvrdom mora biti u skladu s člankom 60. i, prema potrebi, člankom 62. Za svaki upis gospodarskih subjekata drugih država članica na službeni popis ili za njihovo potvrđivanje neće se zahtijevati dodatni dokazi ili izjave osim onih koji se zahtijevaju od nacionalnih gospodarskih subjekata.

Gospodarski subjekti mogu u svakom trenutku zahtijevati upis na službeni popis ili izdavanje potvrde. U razumno kratkom razdoblju obavješćuje ih se o odluci tijela koje sastavlja službenu listu ili nadležnog tijela za potvrđivanje.

7. Od gospodarskih subjekata iz drugih država članica neće se zahtijevati takav upis ili potvrđivanje kako bi sudjelovali u ugovoru o javnoj nabavi. Javni naručitelji priznaju jednakovrijedne potvrde tijela osnovanih u drugim državama članicama. Također prihvaćaju druga jednakovrijedna dokazna sredstva.
8. Države članice dužne su, na zahtjev, staviti na raspolaganje ostalim državama članicama sve podatke vezane uz dokumente koji su dostavljeni kao dokaz da gospodarski subjekti ispunjavaju uvjete za upis u službeni popis odobrenih gospodarskih subjekata ili kao dokaz da gospodarski subjekti iz druge države članice imaju jednakovrijednu potvrdu.

PODODJELJAK 2.

SMANJENJE BROJA NATJECATELJA, PONUDA I RJEŠENJA

Članak 65.

Smanjenje broja inače kvalificiranih natjecatelja koji će se pozvati na sudjelovanje

1. U ograničenim postupcima, natjecateljskim postupcima uz pregovore, postupcima natjecateljskog dijaloga i partnerstvima za inovacije, javni naručitelji mogu ograničiti broj natjecatelja koji udovoljavaju kriterijima za odabir i koje će pozvati na dostavu ponude ili na sudjelovanje u dijalogu, pod uvjetom da na raspolaganju imaju minimalan broj, u skladu sa stavkom 2., kvalificiranih natjecatelja.
2. U obavijesti o nadmetanju ili u pozivu na potvrdu interesa javni naručitelji navode objektivne i nediskriminirajuće kriterije ili pravila koja namjeravaju primijeniti, minimalni broj natjecatelja koje namjeravaju pozvati i, prema potrebi, maksimalni broj.

U ograničenom postupku minimum je pet natjecatelja. U natjecateljskom postupku uz pregovore, postupku natjecateljskog dijaloga i partnerstvu za inovacije minimalni broj natjecatelja je tri. U svakom slučaju broj pozvanih natjecatelja mora biti dovoljan da se osigura istinsko natjecanje.

Javni naručitelji pozivaju broj natjecatelja koji je najmanje jednak minimalnom broju. Ipak, ako je broj natjecatelja koji zadovoljavaju kriterije za odabir i minimalne razine sposobnosti iz članka 58. stavka 5. manji od minimalnog broja, javni naručitelj može nastaviti postupak pozivanjem natjecatelja s potrebnim sposobnostima. U kontekstu ovog istog postupka, javni naručitelj ne smije uključiti gospodarske subjekte koji nisu podnijeli zahtjev za sudjelovanje ili natjecatelje koji nemaju tražene sposobnosti.

Članak 66.

Smanjenje broja ponuda i rješenja

Ako se javni naručitelji koriste opcijom smanjenja broja ponuda o kojima se treba pregovarati, kako je predviđeno u članku 29. stavku 6., ili smanjenja broja rješenja koja se trebaju razmotriti kako je predviđeno u članku 30. stavku 4., čine to primjenjujući kriterije za dodjelu koji su navedeni u dokumentaciji o nabavi. U završnoj fazi, broj koji je utvrđen mora osigurati istinsko nadmetanje u onoj mjeri u kojoj postoji dovoljan broj ponuda, rješenja ili kvalificiranih natjecatelja.

PODODJELJAK 3.

DODJELA UGOVORA

Članak 67.

Kriteriji za dodjelu

1. Ne dovodeći u pitanje nacionalne zakone ili druge propise o cijeni određene robe ili naknadi za određene usluge, javni naručitelji temelje dodjelu ugovora o javnoj nabavi na ekonomski najpovoljnijoj ponudi.
2. Ekonomski najpovoljnija ponuda sa stajališta javnog naručitelja utvrđuje se na temelju cijene ili troška, primjenom pristupa isplativosti, kao što je trošak životnog vijeka, u skladu s člankom 68., te može uključivati najbolji omjer između cijene i kvalitete, koji se ocjenjuje na temelju kriterija, uključujući kvalitativne, okolišne i/ili socijalne aspekte, povezani s predmetom dotičnog ugovora o javnoj nabavi. Ti kriteriji mogu obuhvaćati, na primjer:

- (a) kvaliteta, uključujući tehničku vrijednost, estetske i funkcionalne značajke, dostupnost, rješenje za sve korisnike, društvene, okolišne i inovativne značajke te trgovanje i uvjete trgovanja;
- (b) organizacija, kvalifikacije i iskustvo osoblja angažiranog na izvršenju određenog ugovora, ako kvaliteta angažiranog osoblja može značajno utjecati na razinu uspješnosti izvršenja ugovora; ili
- (c) usluga nakon prodaje i tehnička pomoć, uvjeti isporuke kao što su datum isporuke, proces isporuke i rok isporuke ili rok izvršenja.

Element troška može biti i u obliku fiksne cijene ili troška na temelju čega se gospodarski subjekti natječu samo po kriterijima kvalitete.

Države članice mogu odrediti da javni naručitelji ne smiju koristiti samo cijenu ili samo trošak kao jedini kriterij za dodjelu ili mogu ograničiti njihovu primjenu na određene kategorije javnih naručitelja ili određene vrste ugovora.

3. Smatra se da su kriteriji za dodjelu povezani s predmetom ugovora o javnoj nabavi ako se odnose na radove, robu ili usluge koje se pružaju u okviru tog ugovora u bilo kojem aspektu i u bilo kojoj fazi njihovog životnog vijeka, uključujući čimbenike obuhvaćene u:
- (a) određenom postupku proizvodnje, izvedbe ili trgovine tim radovima, robom ili uslugama; ili
  - (b) određenom postupku za drugu fazu njihovog životnog vijeka,
- i onda kada takvi čimbenici nisu dio njihovog materijalnog sadržaja.
4. Kriteriji za dodjelu ne smiju dati neograničenu slobodu izbora javnom naručitelju. Oni moraju osigurati mogućnost učinkovitog nadmetanja te moraju biti popraćeni specifikacijama kojima se omogućuje učinkovita provjera informacija koje su pružili ponuditelji da bi se procijenilo u kojoj mjeri ponude udovoljavaju kriterijima za dodjelu. U slučaju dvojbe, javni naručitelji moraju učinkovito provjeriti točnost podataka i dokaza koje su dostavili ponuditelji.

5. Javni naručitelj mora navesti u dokumentaciji o nabavi relativni ponder koji dodjeljuje svakom kriteriju koji je odabran u svrhu određivanja ekonomski najpovoljnije ponude, osim kada se on utvrđuje samo na temelju cijene.

Ti se ponderi mogu izraziti određivanjem raspona s odgovarajućom maksimalnom razlikom.

Ako ponderiranje nije moguće zbog objektivnih razloga, javni naručitelj navodi kriterije od najvažnijeg prema manje važnom.

Članak 68.

Trošak životnog vijeka

1. Trošak životnog vijeka obuhvaća, do relevantnog stupnja, sve sljedeće troškove ili dio sljedećih troškova tijekom životnog vijeka proizvoda, usluge ili radova:
- (a) troškove koje snosi javni naručitelj ili drugi korisnici kao što su:
    - i. troškovi nabave;
    - ii. troškovi uporabe kao što je potrošnja energije i drugih resursa;
    - iii. troškovi održavanja;
    - iv. troškovi kraja životnog vijeka kao što su troškovi prikupljanja i recikliranja;
  - (b) troškove pripisane okolišnim vanjskim učincima povezanim s proizvodom, uslugom ili radovima tijekom njihovog životnog vijeka, ako se može odrediti i provjeriti njihova novčana vrijednost; takvi troškovi mogu uključivati troškove emisije stakleničkih plinova i emisije drugih zagađivača te ostale troškove zbog ublažavanja klimatskih promjena.
2. Ako javni naručitelji procjenjuju troškove korištenjem pristupa troškova životnog vijeka, u dokumentaciji o nabavi moraju navesti podatke koje trebaju dostaviti ponuditelji i metodu koju će javni naručitelj koristiti za određivanje troškova životnog vijeka na temelju tih podataka.

Metoda koja se koristi za procjenu troškova pripisanih okolišnim vanjskim učincima mora ispuniti sve sljedeće uvjete:

- (a) temelji se na kriterijima koji se mogu objektivno provjeriti i koji nisu diskriminirajući. Posebice, ako nije utvrđena za višekratnu ili trajnu uporabu, ne smije neopravdano davati prednost ili stavljati u nepovoljniji položaj određene gospodarske subjekte;
- (b) dostupna je svim zainteresiranim stranama;
- (c) tražene podatke mogu, uz razumno nastojanje, dostaviti prosječno pažljivi gospodarski subjekti, uključujući gospodarske subjekte iz trećih zemalja koje su članke GPA-a ili drugih međunarodnih sporazuma koji obvezuju Uniju.

3. Kada je zakonodavnim aktom Unije zajednička metoda za izračun troškova životnog vijeka postala obvezna, ta se zajednička metoda primjenjuje na procjenu troškova životnog vijeka.

Popis takvih zakonodavnih akata i, prema potrebi, delegiranih akata koji ih nadopunjuju nalazi se u Prilogu XIII. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 87. o ažuriranju tog popisa, ako je ažuriranje popisa potrebno zbog donošenja novog zakonodavstva kojim se zajednička metoda određuje kao obvezna ili se radi o stavljanju izvan snage ili izmjenama postojećih pravnih akata.

Članak 69.

Izuzetno niske ponude

- 1. Javni naručitelji zahtijevaju od gospodarskih subjekata da objasne cijenu ili trošak predložen u ponudi ako se čini da su ponude izuzetno niske s obzirom na radove, robu ili usluge.
- 2. Objašnjenja iz stavka 1. mogu se pogotovo odnositi na:

- (a) ekonomičnost proizvodnog procesa, pružanja usluga ili u načinu gradnje;
  - (b) izabrana tehnička rješenja ili bilo koje iznimno povoljne uvjete dostupne ponuditelju za isporuku proizvoda ili usluga ili za izvođenje radova;
  - (c) izvornost radova, robe ili usluga koje nudi ponuditelj;
  - (d) usklađenost s obvezama iz članka 18. stavka 2.;
  - (e) usklađenost s obvezama iz članka 71.;
  - (f) mogućnost da ponuditelj dobije državnu potporu.
3. Javni naručitelj procjenjuje dostavljene podatke kroz savjetovanje s ponuditeljem. On može odbiti ponudu samo ako dostavljeni dokazi zadovoljavajuće ne objašnjavaju nisku predloženu razinu cijene ili troškova, uzimajući u obzir elemente iz stavka 2.
- Javni naručitelji su dužni odbiti ponudu ako su utvrde da je ponuda izuzetno niska jer ne udovoljava primjenjivim obvezama iz članka 18. stavka 2.
4. Ako javni naručitelj utvrdi da je ponuda izuzetno niska zato što je ponuditelj primio državnu potporu, ponuda smije biti odbijena samo na temelju toga tek nakon savjetovanja s ponuditeljem, ako on nije u mogućnosti dokazati, u dostatnom roku određenom od strane javnog naručitelja, da je dotična potpora usklađena s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. UFEU-a. Ako javni naručitelj u tim okolnostima odbije ponudu, on o tome obavješćuje Komisiju.
5. Države članice dužne su, na zahtjev, pružiti drugim državama članicama putem administrativne suradnje sve podatke kojima raspolažu kao što su zakoni, propisi, kolektivni ugovori koji se općenito primjenjuju ili nacionalne tehničke norme koje se odnose na dostavljene dokaze i dokumente vezano uz podatke iz stavka 2.

POGLAVLJE IV.

Izvršenje ugovora

Članak 70.

Uvjeti za izvršenje ugovora

Javni naručitelji mogu odrediti posebne uvjete vezane za izvršenje ugovora, pod uvjetom da su oni povezani s predmetom ugovora u smislu članka 67. stavka 3. i navedeni u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji o nabavi. Ti uvjeti mogu uključivati gospodarske, okolišne, društvene aspekte ili one povezane s inovacijama i zaposlenošću.

Članak 71.

Podugovaranje

1. Poštovanje obveza iz članka 18. stavka 2. od strane podugovaratelja osigurava se odgovarajućom mjerom nadležnih nacionalnih tijela koja djeluju u okviru svoje odgovornosti i nadležnosti.
2. U dokumentaciji o nabavi javni naručitelj može zahtijevati, ili država članica može od njega tražiti da zahtijeva, da ponuditelj u svojoj ponudi navede dio ugovora koji možda namjerava dati u podugovor trećim stranama i sve predložene podugovaratelje.
3. Države članice mogu odrediti da, na zahtjev podugovaratelja i ako to dozvoljava priroda ugovora, javni naručitelj prenese dospjela plaćanja izravno podugovaratelju za usluge, robu ili radove koje je izveo za gospodarski subjekt kojemu je dodijeljen ugovor o javnoj nabavi (glavni ugovaratelj). Te mjere mogu uključivati odgovarajuće mehanizme koji glavnom ugovaratelju omogućuju ulaganje prigovora na neosnovana plaćanja. Aranžmani koji se odnose na način plaćanja navode se u dokumentaciji o nabavi.
4. Stavci 1. do 3. ne dovode u pitanje odgovornost glavnog ugovaratelja.

5. U slučaju ugovora o radovima i s obzirom na usluge koje se pružaju u prostoru pod izravnim nadzorom javnog naručitelja, nakon dodjele ugovora i najkasnije nakon što započne izvršenje ugovora, javni naručitelj zahtijeva od glavnog ugovaratelja da naznači javnom naručitelju ime, podatke za kontakt i zakonske predstavnike svojih podugovaratelja uključenih u te radove ili usluge ako je to poznato u tom trenutku. Javni naručitelj od glavnog ugovaratelja traži da obavijesti javnog naručitelja o svim promjenama u tim podacima za vrijeme trajanja ugovora, kao i o podacima koji se traže za sve nove podugovaratelje koje on naknadno uključi u te radove ili usluge.

Neovisno o prvom podstavku, države članice mogu propisati obvezu dostavljanja traženih podataka izravno glavnom ugovaratelju.

Ako je to potrebno za potrebe ovog članka stavka 6. točke (b), uz tražene podatke mogu biti priložene osobne izjave podugovaratelja, kao što je navedeno u članku 59. Provedbene mjere sukladno stavku 8. ovog članka mogu određivati da podugovaratelji koji se uključe nakon dodjele ugovora dostavljaju potvrde i druge popratne dokumente umjesto osobne izjave.

Prvi se podstavak ne primjenjuje na dobavljače.

Javni naručitelji mogu proširiti ili od njih države članice mogu zahtijevati da prošire obveze navedene u prvom podstavku na primjerice:

- (a) ugovore o nabavi robe, na ugovore o uslugama osim onih koji se odnose na usluge koje se pružaju u prostorijama pod izravnim nadzorom javnog naručitelja ili na dobavljače uključene u ugovore o radovima ili uslugama;
- (b) podugovaratelje podugovaratelja glavnog ugovaratelja ili na subjekte koji se nalaze niže u podugovarateljskom lancu.

6. S ciljem izbjegavanja kršenja obveza iz članka 18. stavka 2., moguće je poduzeti odgovarajuće mjere, kao što su:

- (a) Ako nacionalno pravo države članice predviđa mehanizam zajedničke odgovornosti između podugovaratelja i glavnog ugovaratelja, dotična država članica osigurava primjenu mjerodavnih pravila u skladu s uvjetima iz članka 18. stavka 2.
  - (b) Javni naručitelji mogu, u skladu s člancima 59., 60. i 61., provjeriti ili od njih države članice mogu zatražiti da provjere postoji li osnova za isključenje podugovaratelja u skladu s člankom 57. U takvim slučajevima, javni naručitelj zahtijeva da gospodarski subjekt zamijeni podugovaratelja za kojega je provjera pokazala da postoji obvezujuća osnova za isključenje. Javni naručitelj može zatražiti ili od njega država članica može zatražiti da gospodarski subjekt zamijeni podugovaratelja za kojega je provjera pokazala da postoji neobvezujuća osnova za isključenje.
7. Države članice mogu propisati stroža pravila o odgovornosti u okviru nacionalnog prava ili mogu ići dalje u okviru nacionalnog prava u vezi s izravnim plaćanjima podugovarateljima, na primjer određivanjem izravnih plaćanja podugovarateljima, a da oni ne moraju sami zatražiti takva izravna plaćanja.
8. Države članice koje odluče propisati mjere u skladu sa stavcima 3., 5. ili 6. određuju, prema zakonu i drugim propisima te uzimajući u obzir pravo Unije, provedbene uvjete za te mjere. Pri tomu države članice mogu ograničiti njihovu primjenjivost, na primjer u odnosu na određene vrste ugovora, određene kategorije javnih naručitelja ili gospodarskih subjekata ili na određene iznose.

Članak 72.

Izmjena ugovora tijekom njegova trajanja

1. Ugovore i okvirne sporazume moguće je mijenjati bez novog postupka nabave u skladu s ovom Direktivom u svim sljedećim slučajevima:
- (a) ako su izmjene, bez obzira na njihovu novčanu vrijednost, predviđene u prvotnoj dokumentaciji o nabavi putem jasnih, preciznih i nedvosmislenih revizijskih klauzula, koje mogu uključivati klauzule o izmjeni cijene, ili opcija. U tim klauzulama navodi se opseg i priroda mogućih izmjena ili opcija kao i uvjeti u kojima se mogu upotrijebiti. Njima se ne predviđaju izmjene ili opcije koje bi izmijenile ukupnu prirodu ugovora ili okvirnog sporazuma;

- (b) za dodatne radove, usluge ili robu koju isporučuje izvorni ugovaratelj, koja se pokazala potrebnom i koja nije uključena u prvotnu nabavu, ako promjena ugovaratelja:
- i. nije moguća zbog gospodarskih ili tehničkih razloga, kao što su zahtjevi za međuzamjenjivošću i interoperabilnošću s postojećom opremom, uslugama ili instalacijama koje su nabavljene u okviru prvotne nabave; i
  - ii. prouzročila bi značajne poteškoće ili znatno udvostručavanje troškova za javnog naručitelja.

Međutim, bilo koje povećanje cijene ne smije biti veće od 50 % vrijednosti izvornog ugovora. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, to se ograničenje primjenjuje na vrijednost svake izmjene. Takve uzastopne izmjene ne smiju imati za cilj zaobilaženje ove Direktive;

- (c) ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
- i. do potrebe za izmjenom došlo je zbog okolnosti koje pažljivi javni naručitelj nije mogao predvidjeti;
  - ii. izmjenom se ne mijenja cjelokupna priroda ugovora;
  - iii. svako povećanje cijene nije veće od 50 % vrijednosti izvornog ugovora ili okvirnog sporazuma. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, to se ograničenje primjenjuje na vrijednost svake izmjene. Takve uzastopne izmjene ne smiju imati za cilj zaobilaženje ove Direktive;
- (d) ako novi ugovaratelj zamjenjuje onoga kojemu je javni naručitelj prvotno dodijelio ugovor uslijed:
- i. nedvosmislene revizijske klauzule ili opcije u skladu s točkom (a);

- ii. općeg ili djelomičnog nasljeđivanja prvotnog ugovaratelja, nakon restrukturiranja poduzeća, uključujući preuzimanje, spajanje, stjecanje ili insolventnost, od strane drugog gospodarskog subjekta koji ispunjava prvotno utvrđene kriterije za kvalitativni odabir, pod uvjetom da to ne znači druge značajne izmjene ugovora te da nema za cilj zaobilaženje primjene ove Direktive; ili
- iii. u slučaju da sam javni naručitelj preuzme obveze glavnog ugovaratelja prema svojim podugovarateljima, ako je takva mogućnost predviđena u nacionalnom zakonodavstvu u skladu s člankom 71.;

(e) ako izmjene, bez obzira na njihovu vrijednost, nisu značajne u smislu stavka 4.

Javni naručitelji koji su izmijenili ugovor u slučajevima navedenima u točkama (b) i (c) ovog stavka objavljuju obavijest o tome u *Službenom listu Europske unije*. Takva obavijest sadrži informacije navedene u Prilogu V. dijelu G i objavljuju se u skladu s člankom 51.

2. Nadalje, bez bilo kakve potrebe za provjerom jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 4. točaka od (a) do (d), ugovore je jednako moguće izmijeniti bez potrebe za novim postupkom nabave u skladu s ovom Direktivom, ako je vrijednost izmjene manja od sljedećih vrijednosti:

- i. od pragova iz članka 4.; i
- ii. od 10 % prvotne vrijednosti ugovora za ugovore o uslugama i nabavi robe i 15 % prvotne vrijednosti ugovora za ugovore o radovima.

Međutim, izmjena ne smije mijenjati cjelokupnu prirodu ugovora ili okvirnog sporazuma. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, vrijednost se procjenjuje na temelju neto kumulativne vrijednosti uzastopnih izmjena.

3. U svrhu izračuna cijene iz stavka 2. i stavka 1. točaka (b) i (c), ažurirana je cijena referentna vrijednost kada ugovor uključuje klauzulu o indeksaciji.

4. Izmjena ugovora ili okvirnog sporazuma tijekom njegova trajanja smatra se značajnom u smislu stavka 1. točke (e), ako njome ugovor ili okvirni sporazum postaju značajno različiti po svojoj naravi od prvotno zaključenog. U svakom slučaju, ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2., izmjena se smatra značajnom ako je ispunjen jedan ili više od sljedećih uvjeta:
- (a) izmjenom se unose uvjeti koji bi, da su bili dio prvotnog postupka nabave, dopustili prihvaćanje drugih natjecatelja od onih koji su prvotno odabrani ili prihvaćanje ponude različite od ponude koja je izvorno prihvaćena ili privlačenje dodatnih sudionika u postupak nabave;
  - (b) izmjenom se mijenja gospodarska ravnoteža ugovora ili okvirnog sporazuma u korist ugovaratelja na način koji nije predviđen prvotnim ugovorom ili okvirnim sporazumom;
  - (c) izmjenom se značajno povećava opseg ugovora ili okvirnog sporazuma;
  - (d) ako novi ugovaratelj zamijeni onoga kojemu je prvotno javni naručitelj dodijelio ugovor, osim u slučajevima navedenima u stavku 1. točki (d).
5. Novi postupak nabave zahtijeva se u skladu s ovom Direktivom za druge izmjene odredaba ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma za vrijeme njegovog trajanja, osim onih navedenih u stavcima 1. i 2.

Članak 73.

Raskid ugovora

Države članice dužne su osigurati da javni naručitelji mogu, barem u sljedećim okolnostima i pod uvjetima koji su određeni primjenjivim nacionalnim pravom, raskinuti ugovor o javnoj nabavi tijekom njegova trajanja ako:

- (a) ugovor je značajno izmijenjen, što bi zahtijevalo novi postupak nabave na temelju članka 72.;

- (b) u vrijeme dodjele ugovora ugovaratelj je bio u jednoj od situacija iz članka 57. stavka 1. te je stoga trebao biti isključen iz postupka nabave;
- (c) ugovor se nije trebao dodijeliti ugovaratelju u svjetlu ozbiljne povrede obveza prema Ugovorima i ovoj Direktivi, a koju je proglasio Sud Europske unije u postupku iz članka 258. UFEU-a.

GLAVA III.

POSEBNI REŽIMI NABAVE

POGLAVLJE I.

Društvene i druge posebne usluge

Članak 74.

Dodjela ugovora za društvene i druge posebne usluge

Ugovori o javnoj nabavi za društvene i druge posebne usluge navedene u Prilogu XIV. dodjeljuju se u skladu s ovim poglavljem ako je vrijednost ugovora jednaka ili veća od praga navedenog u članku 4. točki (d).

Članak 75.

Objava obavijesti

1. Javni naručitelji koji namjeravaju dodijeliti ugovor o javnoj nabavi za usluge iz članka 74. obznanjuju svoju namjeru na bilo koji od sljedećih načina:
  - (a) putem obavijesti o nadmetanju koja sadrži sve podatke iz Priloga V. dijela H u skladu sa standardnim obrascima iz članka 51.; ili

- (b) putem prethodne informacijske obavijesti koja se kontinuirano objavljuje i sadrži podatke navedene u Prilogu V. dijelu I. Prethodna informacijska obavijest posebno navodi vrste usluga koje će biti predmet ugovora koji će se dodijeliti. Njome se mora navesti da će se ugovori dodijeliti bez daljnje objave i pozvati zainteresirane gospodarske subjekte da iskažu svoj interes u pisanom obliku.

Međutim, prvi podstavak ne primjenjuje se ako se mogao koristiti pregovarački postupak bez prethodne objave, u skladu člankom 32. za dodjelu ugovora o javnoj nabavi usluga.

2. Javni naručitelji koji su dodijelili ugovor o javnoj nabavi za usluge iz članka 74. obznanjuju rezultate postupka nabave putem obavijesti o dodjeli ugovora koja sadrži podatke iz Priloga V. dijela J, u skladu sa standardnim obrascima iz članka 51. Oni, međutim, mogu grupirati takve obavijesti tromjesečno. U tom slučaju šalju grupirane obavijesti u roku 30 dana od završetka svakog kvartala.
3. Komisija utvrđuje standardne obrasce iz stavaka 1. i 2. ovog članka provedbenim aktima. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 89. stavka 2.
4. Obavijest iz ovog članka objavljuju se u skladu s člankom 51.

Članak 76.

Načela dodjele ugovora

1. Države članice donose nacionalna pravila za dodjelu ugovora koja podliježu ovom poglavlju kako bi se osiguralo da su javni naručitelji usklađeni s načelima transparentnosti i jednakog postupanja prema gospodarskim subjektima. Države članice imaju slobodu odrediti postupovna pravila koja će se primjenjivati ako ta pravila omogućuju javnim naručiteljima da uzmu u obzir posebnosti dotičnih usluga.

2. Države članice dužne su osigurati da javni naručitelji mogu uzeti u obzir potrebu za osiguranjem kvalitete, neprekidnosti, dostupnosti, raspoloživosti i sveobuhvatnosti usluga, posebne potrebe različitih kategorija korisnika, uključujući skupine u nepovoljnom položaju i ranjive skupine, sudjelovanje i osnaživanje korisnika te inovativnost. Države članice također mogu predvidjeti da se pružatelj usluga bira na temelju ponude koja predstavlja najbolji omjer između cijene i kvalitete, uzimajući u obzir kriterije kvalitete i održivosti za društvene usluge.

Članak 77.

Rezervirani ugovori za određene usluge

1. Države članice mogu odrediti da javni naručitelji mogu za organizacije rezervirati pravo sudjelovanja u postupcima za dodjelu ugovora o javnoj nabavi isključivo za one zdravstvene, društvene i kulturne usluge iz članka 74., koje su obuhvaćene CPV oznakama 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, od 85000000-9 do 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.
2. Organizacija iz stavka 1. ispunjava sve sljedeće uvjete:
- (a) njezin je cilj ispunjavanje misije javnih usluga, povezane s pružanjem usluga iz stavka 1.;
  - (b) dobit se ponovno ulaže kako bi se ostvario cilj organizacije. Ako se dobit raspodjeljuje ili preraspodjeljuje, to bi se trebalo temeljiti na načelu sudjelovanja;
  - (c) upravljačke ili vlasničke strukture organizacije koja izvršava ugovor temelje se na vlasništvu zaposlenika ili načelima sudjelovanja ili zahtijevaju aktivno sudjelovanje zaposlenika, korisnika ili zainteresiranih strana; i
  - (d) dotični javni naručitelj nije dodijelio organizaciji ugovor za dotične usluge u skladu s ovim člankom tijekom protekle tri godine.

3. Najdulje trajanje ugovora jest tri godine.
4. Poziv na nadmetanje mora upućivati na ovaj članak.
5. Neovisno o članku 92., Komisija ocjenjuje učinke ovog članka i izvješćuje Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2019.

POGLAVLJE II.

Pravila kojima se uređuju projektni natječaji

Članak 78.

Područje primjene

Ovo se poglavlje primjenjuje na:

- (a) projektne natječaje organizirane kao dio postupka koji vodi do dodjele ugovora o javnoj nabavi usluga;
- (b) projektne natječaje s nagradama ili isplatama sudionicima.

U slučajevima iz ovog članka prvog stavka točke (a), prag iz članka 4. izračunava se na temelju procijenjene vrijednosti bez PDV-a ugovora o javnoj nabavi usluga, uključujući moguće nagrade ili isplate sudionicima.

U slučajevima iz ovog članka prvog stavka točke (b), prag se odnosi na ukupni iznos nagrada i plaćanja, uključujući procijenjenu vrijednost bez PDV-a ugovora o javnoj nabavi usluga koji bi se kasnije mogao sklopiti na temelju članka 32. stavka 4. ako je javni naručitelj obznanio svoju namjeru da dodijeli takav ugovor u obavijesti o natječaju.

Članak 79.

Obavijesti

1. Javni naručitelji koji namjeravaju provesti projektni natječaj moraju obznaniti svoju namjeru putem obavijesti o natječaju.

Ako namjeravaju dodijeliti naknadni ugovor o uslugama prema članku 32. stavku 4., moraju to navesti u obavijesti o natječaju.

2. Javni naručitelji koji su proveli projektni natječaj šalju obavijest o rezultatima natječaja u skladu s člankom 51. i moraju biti u mogućnosti dokazati datum slanja objave.

Ako bi otkrivanje podataka o rezultatima natječaja ometalo provedbu zakona, bilo protivno javnom interesu, štetilo opravdanim tržišnim interesima određenog poduzeća, bilo javnog ili privatnog, ili ako bi moglo štetiti poštenom tržišnom natjecanju između pružatelja usluga, takvi se podaci mogu ne objaviti.

3. Obavijesti iz stavaka 1. i 2. ovog članka objavljuju se u skladu s člankom 51. stavcima 2. do 6. i člankom 52. One moraju uključivati podatke određene u Prilogu VI. dijelovima E odnosno F u obliku standardnih obrazaca.

Komisija utvrđuje standardne obrasce provedbenim aktima. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 89. stavka 2.

Članak 80.

Pravila o organiziranju projektnih natječaja i odabiru sudionika

1. Prilikom organiziranja projektnih natječaja, javni naručitelji primjenjuju postupke koji su prilagođeni odredbama glave I. i ovog poglavlja.

2. Pristup sudionika projektnim natječajima ne smije se ograničavati:
  - (a) upućivanjem na područje ili dio područja države članice;
  - (b) tako da se, prema pravu države članice u kojoj se organizira natječaj, od njih zahtijeva da budu ili fizičke ili pravne osobe.
3. Ako su projektni natječajni ograničeni na ograničeni broj sudionika, javni naručitelji utvrđuju jasne i nediskriminirajuće kriterije odabira. U svakom slučaju, broj natjecatelja koji su pozvani na sudjelovanje mora biti dovoljan da se osigura istinsko tržišno natjecanje.

Članak 81.

Sastav ocjenjivačkog suda

Ocjenjivački sud mora se sastojati isključivo od fizičkih osoba koje su neovisne o sudionicima u natječaju. Ako se od sudionika natječaja zahtijeva određena stručna kvalifikacija, najmanje trećina članova ocjenjivačkog suda mora imati takvu ili jednakovrijednu kvalifikaciju.

Članak 82.

Odluke ocjenjivačkog suda

1. Ocjenjivački sud mora biti samostalan u svojim odlukama ili mišljenjima.
2. Planove i projekte koje su dostavili natjecatelji ocjenjivački sud dužan je razmatrati anonimno i isključivo na temelju kriterija navedenih u obavijesti o natječaju.
3. Ocjenjivački sud dužan je bilježiti svoje rangiranje projekata u izvješću koje potpisuju njegovi članovi i koje je izrađeno prema odlikama svakog projekta, uključujući svoje napomene i sve točke koje je potrebno pojasniti.
4. Anonimnost se mora poštovati sve dok ocjenjivački sud ne donese svoje mišljenje ili odluku.

5. Natjecatelji se mogu pozvati, ako je potrebno, da odgovore na pitanja koja je ocjenjivački sud zabilježio u zapisniku kako bi se pojasnili bilo koji aspekti projekata.
6. O dijalogu između članova ocjenjivačkog suda i natjecatelja sastavlja se potpuni zapisnik.

GLAVA IV.

UPRAVLJANJE

Članak 83.

Provedba

1. Kako bi se učinkovito osigurala točna i djelotvorna provedba, države članice osiguravaju da barem zadatke koji su navedeni u ovom članku obavljaju jedno ili više tijela, organa ili struktura. One obavješćuju Komisiju o svim tijelima, organima ili strukturama koje su nadležne za te zadatke.
2. Države članice dužne su osigurati nadzor nad primjenom pravila o javnoj nabavi.

Ako nadzorna tijela ili strukture uoče, na vlastitu inicijativu ili po zaprimanju informacija, određena kršenja ili sistemske probleme, ovlaštena su za obavješćivanje nacionalnih revizorskih tijela, sudova ili drugih odgovarajućih tijela ili struktura kao što su javni pravobranitelj, nacionalni parlamenti ili njihovi odbori, o tim problemima.
3. Rezultati aktivnosti nadzora u skladu sa stavkom 2. dostupni su javnosti putem odgovarajućih sredstava obavješćivanja. Ti su rezultati također dostupni Komisiji. Na primjer, mogu biti uključeni u izvješća o nadzoru iz drugog podstavka ovog stavka.

Do 18. travnja 2017., a nakon toga svake tri godine, države članice dostavljaju Komisiji izvješće o nadzoru koje obuhvaća, ovisno o slučaju, podatke o najučestalijim uzrocima pogrešne primjene ili pravne nesigurnosti, uključujući moguće strukturne ili opetovane probleme u primjeni pravila, o razini sudjelovanja malih i srednjih poduzeća (SME) u javnoj nabavi te o sprečavanju, utvrđivanju i odgovarajućem izvještavanju o slučajevima prijevara u javnoj nabavi, korupciji, sukobu interesa i drugim ozbiljnim nepravilnostima.

Komisija može, najviše svake treće godine, zahtijevati od država članica da dostave podatke o praktičnoj provedbi nacionalnih strateških politika nabave.

Za potrebe ovog stavka i stavka 4. ovog članka, mala i srednja poduzeća smatraju se onima definiranim u Preporuci Komisije 2003/361/EZ ¹.

Na temelju zaprimljenih podataka u skladu s ovim stavkom. Komisija redovito izdaje izvješće o provedbi i najboljoj praksi nacionalnih politika nabave na unutarnjem tržištu.

4. Države članice osiguravaju da:

(a) su informacije i smjernice za tumačenje i primjenu prava Unije za javnu nabavu dostupne bez naknade kako bi pomogle javnim naručiteljima i gospodarskim subjektima, posebice malim i srednjim poduzećima, u pravilnoj primjeni pravila Unije za javnu nabavu; te

(b) da pomoć bude dostupna javnim naručiteljima s obzirom na planiranje i provođenje postupaka nabave.

5. Države članice, ne dovodeći u pitanje opće postupke i radne metode koje je za svoje komunikaciju i kontakte s državama članicama uspostavila Komisija, određuju referentno mjesto za suradnju s Komisijom na području primjene zakonodavstva o javnoj nabavi.

6. Javni naručitelji dužni su, barem tijekom trajanja ugovora, čuvati preslike svih sklopljenih ugovora čija je vrijednost jednaka ili veća od:

---

¹ Preporuka Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

- (a) 1 000 000 EUR u slučaju ugovora o javnoj nabavi robe ili ugovora o javnoj nabavi usluga;
- (b) 10 000 000 EUR u slučaju ugovora o javnoj nabavi radova.

Javni naručitelji dužni su omogućiti pristup tim ugovorima; međutim, pristup određenim dokumentima ili podacima može se uskratiti u mjeri i uz uvjete koji su predviđeni primjenjivim pravilima Unije ili nacionalnim pravilima o pristupu dokumentima i zaštiti podataka.

Članak 84.

Pojedinačna izvješća o postupcima za dodjelu ugovora

1. Za svaki ugovor ili okvirni sporazum koji je obuhvaćen ovom Direktivom te svaki put kada se uspostavi dinamički sustav nabave, javni naručitelji sastavljaju pisano izvješće koje sadrži najmanje sljedeće:
  - (a) naziv i adresu javnog naručitelja, predmet i vrijednost ugovora, okvirnog sporazuma ili dinamičkog sustava nabave;
  - (b) ako je to primjenjivo, rezultate kvalitativnog odabira i/ili smanjenje broja u skladu s člancima 65. i 66., i to:
    - i. imena odabranih natjecatelja ili ponuditelja i razloge njihova odabira;
    - ii. imena odbijenih natjecatelja ili ponuditelja i razloge njihova odbijanja;
  - (c) razloge za odbijanje ponuda za koje se smatra da su izuzetno niske;
  - (d) ime uspješnog ponuditelja i razloge zašto je njegova ponuda odabrana i, ako je poznato, dio ugovora ili okvirnog sporazuma koji uspješni ponuditelj namjerava dati u podugovor trećim strankama; te ako je to u tom trenutku poznato, imena podugovaratelja glavnog ugovaratelja, ako oni postoje;

- (e) za natjecateljske postupke uz pregovore i natjecateljske dijaloge, okolnosti utvrđene u članku 26. koje opravdavaju korištenje tih postupaka;
- (f) za pregovaračke postupke bez prethodne objave, okolnosti iz članka 32. koje opravdavaju korištenje tog postupka;
- (g) ako je to primjenjivo, razloge za odluku javnog naručitelja da ne dodijeli ugovor ili okvirni sporazum ili ne uspostavi dinamički sustav nabave;
- (h) ako je to primjenjivo, razloge zašto su korišteni načini komunikacije za podnošenje ponuda različiti od elektroničkih;
- (i) ako je to primjenjivo, otkrivene sukobe interesa i poduzete naknadne mjere.

Ovo izvješće neće se zahtijevati za ugovore koji se temelje na okvirnim sporazumima ako su oni zaključeni u skladu s člankom 33. stavkom 3. ili člankom 33. stavkom 4. točkom (a).

U mjeri u kojoj obavijest o dodjeli ugovora sastavljena u skladu s člankom 50. ili člankom 75. stavkom 2. sadrži podatke koji se zahtijevaju u ovom stavku, javni naručitelji mogu uputiti na tu obavijest.

2. Javni naručitelji dokumentiraju tijek svih postupaka nabave, bez obzira na to provode li se elektroničkim putem. U tu svrhu, dužni su osigurati da čuvaju dostatnu dokumentaciju za opravdanje odluka koje se donose u svim fazama postupka nabave, kao što je dokumentacija o komunikaciji s gospodarskim subjektima i internim mišljenjima, pripremi dokumentacije o nabavi, o dijalogu i pregovorima ako ih je bilo, odabiru i dodjeli ugovora. Dokumentacija se čuva barem tri godine od dana dodjele ugovora.
3. O izvješću ili njegovim glavnim elementima obavješćuje se Komisija ili nadležna tijela, organi ili strukture iz članka 83., na njihov zahtjev.

Članak 85.

Nacionalno izvještavanje i statistički podaci

1. Komisija provjerava kvalitetu i cjelovitost podataka koji se mogu izdvojiti iz obavijesti iz članka 48., 49., 48., 50., 75. i 79. i koji se objavljuju u skladu s Prilogom VIII.

Ako kvaliteta i cjelovitost podataka iz prvog podstavka ovog stavka nije u skladu s obvezama iz članka 48. stavka 1., članka 49., članka 50. stavka 1., članka 75. stavka 2. i članka 79. stavka 3., Komisija zahtijeva dodatne informacije od dotične države članice. Dotična država članica dužna je u razumnom roku dostaviti nedostatne statističke podatke koje zahtijeva Komisija.

2. Do 18. travnja 2017., a nakon toga svake tri godine, države članice prosljeđuju Komisiji statističko izvješće o nabavi koja bi bila obuhvaćena ovom Direktivom ako bi njena vrijednost premašila relevantni prag utvrđen u članku 4., uz navođenje procjene ukupne zbirne vrijednosti takve nabave tijekom dotičnog razdoblja. Ta procjena može se osobito temeljiti na podacima koji su dostupni prema nacionalnim zahtjevima za objavu ili prema procjenama zasnovanim na uzorcima.

To se izvješće može uključiti u izvješće iz članka 83. stavka 3.

3. Države članice stavljaju na raspolaganje Komisiji podatke o svojoj institucionalnoj organizaciji vezanoj uz primjenu, praćenje i provedbu ove Direktive, kao i o nacionalnim inicijativama usmjerenim na osiguravanje smjernica za provedbu ili pomoć u provedbi pravila Unije o javnoj nabavi ili na odgovaranje na izazove koji se pojavljuju u primjeni tih pravila.

Ti se podaci mogu uključiti u izvješće iz članka 83. stavka 3.

Članak 86.

Administrativna suradnja

1. Države članice si međusobno pomažu i uvode mjere za učinkovitu suradnju kako bi se osigurala razmjena podataka o pitanjima iz članaka 42., 43., 44., 57., 59., 60., 62., 64. i 69. One osiguravaju povjerljivost podataka koje razmjenjuju.
2. Nadležna tijela svih dotičnih država članica razmjenjuju podatke u skladu s pravilima o zaštiti osobnih podataka iz Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹ i Direktive 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ².
3. Kako bi se ispitala prikladnost korištenja Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta (IMI), uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1024/2012 u svrhu razmjene podataka obuhvaćenih ovom Direktivom, mora se pokrenuti pilot-projekt do 18. travnja 2015.

GLAVA V.

DELEGIRANE OVLAŠTI, PROVEDBENE OVLAŠTI I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 87.

Izvršavanje ovlasti

1. Ovlašti za donošenje delegiranih akata dodjeljuju se Komisiji podložno uvjetima utvrđenim u ovom članku.
2. Ovlašti za donošenje delegiranih akata iz članaka 6., 22., 23., 56. i 68. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno razdoblje počevši od 17. travnja 2014.

---

¹ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, 23.11.1995., str. 31.).

² Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 6., 22., 23., 56. i 68. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv proizvodi učinke dan nakon objave odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akta koji su već na snazi.
4. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
5. Delegirani akt donesen na temelju članka 6., 22., 23., 56. i 68. stupa na snagu samo ako Europski parlament ili Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne ulože nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće uložiti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 88.

Hitni postupak

1. Delegirani akti doneseni na temelju ovog članka odmah stupaju na snagu i primjenjuju se sve dok god nema protivljenja u skladu sa stavkom 2. U priopćenju Europskom parlamentu i Vijeću o delegiranom aktu navode se razlozi za korištenje hitnog postupka.
2. Europski parlament ili Vijeće mogu uložiti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz članka 87. stavka 5. U takvom slučaju Komisija dotični akt stavlja akt izvan snage odmah nakon što je Europskog parlament ili Vijeće obavijeste o svojoj odluci o ulaganju prigovora.

Članak 89.
Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Savjetodavni odbor za javnu nabavu osnovan Odlukom Vijeća 71/306/EEZ ¹. Taj odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri pozivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Pri pozivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 90.
Prenošenje i prijelazne odredbe

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 18. travnja 2016. One Komisiji bez odlaganja dostavljaju tekst navedenih mjera.
2. Neovisno o stavku 1. ovog članka, države članice mogu odgoditi primjenu članka 22. stavka 1. do 18. listopada 2018., osim gdje je obvezno korištenje elektroničkih sredstava u skladu s člancima 34., 35. ili 36., člankom 37. stavkom 3., člankom 51. stavkom 2. ili člankom 53.

Neovisno o stavku 1. ovog članka, države članice mogu odgoditi primjenu članka 22. stavka 1. za središnja tijela za nabavu do 18. travnja 2017.

Ako država članica odluči odgoditi primjenu članka 22. stavka 1., ta država članica predviđa da javni naručitelji mogu odabrati između sljedećih načina komunikacije za svu komunikaciju i razmjenu informacija:

---

¹ Odluka Vijeća 71/306/EEZ od 26. srpnja 1971. o osnivanju Savjetodavnog odbora za ugovore o javnim radovima (SL L 185, 16.8.1971., str. 15.).

- (a) elektroničkim sredstvima u skladu s člankom 22.;
  - (b) poštom ili putem druge odgovarajuće kurirske službe;
  - (c) faksom;
  - (d) kombinacijom navedenih načina.
3. Neovisno o stavku 1. ovog članka, države članice mogu odgoditi primjenu članka 59. stavka 2. drugog podstavka do 18. travnja 2018.
  4. Neovisno o stavku 1. ovog članka, države članice mogu odgoditi primjenu članka 59. stavka 5. drugog podstavka do 18. listopada 2018.
  5. Neovisno o stavku 1. ovog članka, države članice mogu odgoditi primjenu članka 61. stavka 2. do 18. listopada 2018.
  6. Kada države članice donose mjere iz stavaka od 1. do 5., te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.
  7. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 91.

Stavljanja izvan snage

Direktiva 2004/18/EZ stavlja se izvan snage s učinkom od 18. travnja 2016.

Upućivanja na direktivu stavljenju izvan snage smatraju upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu XV.

Članak 92.
Preispitivanje

Komisija preispituje gospodarske učinke na unutarnje tržište, osobito u vezi s čimbenicima kao što su prekogranična dodjela ugovora i transakcijski troškovi, a koji su posljedica primjene pragova koji su utvrđeni člankom 4., i o njima izvješćuje Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2019.

Komisija, ako je to moguće i primjereno, razmatra predlaganje povećanja iznosa pragova koji se primjenjuju prema GPA-u tijekom sljedećeg kruga pregovora. U slučaju bilo kakve promjene iznosa pragova koji se primjenjuju prema GPA-u, izvješće je prema potrebi popraćeno prijedlogom pravnog akta kojim se mijenjaju pragovi određeni u ovoj Direktivi.

Članak 93.
Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 94.
Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.”.

2. Na stranici 210., u Prilogu V., dijelu B, točki I. podtočki 7.:

umjesto:

„7. Brief description of the procurement: priroda i raspon radova, priroda i količina ili vrijednost robe, priroda i raspon usluga.”

treba stajati:

„7. Kratki opis nabave: priroda i raspon radova, priroda i količina ili vrijednost robe, priroda i raspon usluga.”.

3. Na stranici 211., u Prilogu V., dijelu B., točki II. podtočki 5(a).:

umjesto:

„(a) prema potrebi, podatak o tome je li javni ugovor ograničen na zaštićene radionice, odnosno je li izvršenje ugovora ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,”

treba stajati:

„(a) prema potrebi, podatak o tome je li ugovor o javnoj nabavi ograničen na zaštićene radionice, odnosno je li izvršenje ugovora ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,”.

4. Na stranici 212., u Prilogu V., dijelu C, točki 11(a).:

umjesto:

„(a) prema potrebi, podatak o tome je li javni ugovor ograničen na zaštićene radionice, odnosno je li izvršenje ugovora ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,”

treba stajati:

„(a) prema potrebi, podatak o tome je li ugovor o javnoj nabavi ograničen na zaštićene radionice, odnosno je li izvršenje ugovora ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,”.

5. Na stranici 218., u Prilogu V., dijelu I, točki 3(c), prvoj alineji:

umjesto:

„— prema potrebi, podatak o tome je li javni ugovor ograničen na zaštićene radionice, odnosno je li izvršenje ugovora ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,”

treba stajati:

„— prema potrebi, podatak o tome je li ugovor o javnoj nabavi ograničen na zaštićene radionice, odnosno je li izvršenje ugovora ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,”.

6. Na stranici 221., u Prilogu VIII., točki 2. podtočki (b):

umjesto:

„(b) Profil naručitelja (kupca) može uključiti prethodne (informacijske) obavijesti kako je navedeno u članku 48. stavku 1. točki 1., podatke o tekućim”

treba stajati:

„(b) Profil naručitelja (kupca) može uključiti prethodne (informacijske) obavijesti kako je navedeno u članku 48. stavku 1., podatke o tekućim”.

7. Na stranici 234., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, od četvrtog do devetog retka:

umjesto:

”

Članak 22., stavak 1.a	Članak 42., stavci 1., 2. i 4.; članak 71., stavak 1.
Članak 22., stavak 1.b	—
Članak 22., stavak 2.	Članak 42., stavak 3., članak 71. stavak 2.
Članak 22., stavak 2.a	—
Članak 22., stavak 4.	—
Članak 22., stavak 5.	Članak 42., stavci 5. i 6., članak 71. stavak 3.

”

treba stajati:

”

Članak 22., <u>stavak 1.</u>	Članak 42., stavci 1., 2. i 4.; članak 71., stavak 1.
Članak 22., <u>stavak 2.</u>	—
Članak 22., <u>stavak 3.</u>	Članak 42., stavak 3., članak 71. stavak 2.
Članak 22., <u>stavak 4.</u>	—
Članak 22., <u>stavak 5.</u>	—
Članak 22., <u>stavak 6.</u>	Članak 42., stavci 5. i 6., članak 71. stavak 3.

”

8. Na stranici 235., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, prvom i drugom retku odozdo:

umjesto:

”

Članak 33., stavak 2., točka (c)	Članak 31., točka 1. (c)
Članak 33., stavak 3., točka (a)	Članak 31., točka 2. (a)

”

treba stajati:

”

Članak 32., stavak 2., točka (c)	Članak 31., točka 1. (c)
Članak 32., stavak 3., točka (a)	Članak 31., točka 2. (a)

”

9. Na stranici 236., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, trinaestom retku:

umjesto:

”

Članak 33., stavak 3.	Članak 33., stavak 3.
-----------------------	-----------------------

”

treba stajati:

”

Članak 34., stavak 3.	Članak 33., stavak 3.
-----------------------	-----------------------

”

10. Na stranici 238., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, petom i šestom retku odozdo:

umjesto:

”

Članak 56., stavak 3.	—
Članak 56., stavak 3.a	—

”

treba stajati:

”

Članak 56., <u>stavak 2.</u>	—
Članak 56., <u>stavak 3.</u>	—

”

11. Na stranici 240., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, sedmom retku:

umjesto:

”

Članak 67., stavak 2.a	—
------------------------	---

”

treba stajati:

”

Članak 67., <u>stavak 3.</u>	—
------------------------------	---

”

12. Na stranici 241., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, četvrtom retku:

umjesto:

”

Članak 76.a	—
-------------	---

”

treba stajati:

”

<u>Članak 77.</u>	—
-------------------	---

”

13. Na stranici 241., u Prilogu XV., Korelacijskoj tablici, sedmom retku odozdo:

umjesto:

”

Članak 92., stavci 2.–5.	—
--------------------------	---

”

treba stajati:

”

<u>Članak 90., stavci 2.–5.</u>	—
---------------------------------	---

”
